

<<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>>

ՄԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնքի Աղբերք
բնակավայրում նախատեսվող
<<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> արևային ֆոտոէլեկտրական կայանի
(ԱՖԷԿ) կառուցման և շահագործման աշխատանքների շրջակա
միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն

<<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ >> ՍՊԸ տնօրեն

Նարեկ Տոնոյան

ԵՐԵՎԱՆ 2024

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն.....	էջ 4
2. Հավելվածներ.....	էջ 4
3. Օգտագործվող հապավումներ.....	էջ 5
4. ՇՄԱԳ հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը և փորձաքննության գործընթացների վերաբերյալ տեղեկատվություն.....	էջ 5-8
5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ.....	10
6. Գործընթացի մասնակիցները.....	12
7. Գնահատման հաշվետվության մշակման հիմքերը.....	14
8. Տեղակայման տարածքի բնութագրերը.....	14
9. Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը.....	19
10. Նախատեսվող գործունեության բնութագրերը.....	40
11. Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր.....	54
12. Այլընտրանքային տարբերակների նկարագիրը, ներառյալ՝ նախատեսվող գործունեությունից հրաժարման (զրոյական) տարբերակը, տարբերակների վերլուծության արդյունքում՝ ընտրված տարբերակի հիմնավորումը.....	54
13. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ).....	56
14. Շրջակա միջավայրին հասցվող տնտեսական վնասի գնահատում.....	58
15. Շրջակա միջավայրի վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիրը.....	69
16. Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան.....	73
17. Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան.....	84
18. Կառավարման պլան.....	85
19. Փակման փուլ.....	109
20. Հանրային ծանուցում և քնննարկումներ.....	110
21. Եզրահանգում.....	111
Գրականություն.....	112
ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	

1. Ընդհանուր տեղեկատվություն

Հայտ	Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնքի Աղբերք բնակավայրի վարչական տարածքու արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում
Ձեռնարկող	<<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊԸ
Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն	Ք. Երևան՝ Արաբկիր Ղափանցյան փ., տ 63/3
Ձեռնարկողի փաստացի գործունեության հասցեն՝	Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնքի Աղբերք բնակավայրի վարչական տարածք
Պատվիրատու	<<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊԸ
Նախատեսվող գործունեության վարչական տարածքը	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնք
ՇՄԱԳ հաշվետվություն մշակող	«Լիլիթ Ջուռնալսյան»ԱԶ
ՇՄԱԳ հաշվետվության մշակող ընկերության հեռախոս, էլեկտրոնային փոստ	091-31-21-13, 077-31-21-16 zurnachyanz@gmail.com

2. Հավելվածներ

- Տարածքի սեփականության իրավունքի վկայականը
- տարածքի տեղադիրքի վերաբերյալ կոորդինատային տվյալները՝ WGS-84 (ARMREF- 02) ազգային գեոդեզիական կոորդինատային համակարգով,
- արևային ֆոտոէլեկտրական կայանի (ԱՖԷԿ)-ի կողմից արտադրված էլեկտրաէներգիան ցանցին միացման տեխնիկական պայմանները՝ տրված ՀԷՑ ՓԲԸ-ի կողմից,
- Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի կողմից տրված ԱՖԷԿ-ի լիցենզիան
- Ճարտարապետահատակագծային առաջադրանք

3. Օգտագործվող հապավումները

ՇՄԱԳ՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում

ՕԳ՝ օդային գիծ

ՀՊՏ՝ բնության հատուկ պահպանվող տարածք

ԷՍԼԸՊ՝ էլեկտրականության սանիտարական նորմեր և ընդհանուր պահանջներ

ՏԿ՝ տեխնիկական կանոնակարգ

ԲՄ՝ բաշխիչ սարք

ԲԲՄ՝ բաց բաշխիչ սարք

ՍՊԸ՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

ԿՎտ՝ կիրվատտ

ԿՎԱ՝ կիրվոլտ-ամպեր

ՀԷՑ՝ Հայաստանի էլեկտրական

ցանցերՎտ՝ Վատտ

ՖՎ՝ ֆոտովոլտային

4. ՇՄԱԳ հաշվետվության կազմման իրավական հիմքերը

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները 2023 թվականի մայիսի 3) Օրենք 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն «Մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը սկսված և սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահին չավարտված փորձաքննության գործընթացի հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են փորձաքննության գործընթացն սկսվելու պահին գործող իրավական ակտերով»: Ուստի ներկայացվող ՇՄԱԳԸ իրականացվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն օրենքով սահմանված կարգով: Օրենքը կարգավորում է նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացակարգը՝ դիտարկելով շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, անդրսահմանային և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները: Ներառում է նախատեսվող գործունեության 2 կատեգորիա՝ «Ա», «Բ», «Գ», ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Համաձայն օրենքի իրականացվում է նախատեսվող գործունեության փորձաքննություն, որից հետո տրվում է եզրակացություն:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք («Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-522-Ն (ընդունված 19994թ. և լրամշակված

2022թ.)- կարգավորում է մթնլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնլորտային օդի որակի պահպանությանը: Մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«Պատմության եվ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եվ օգտագործման մասին» ՀՀ օրենք (1998թ.) - Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձաններն են՝ պետական հաշվառման վերցված պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող կառույցները, դրանց համակառույցներն ու համալիրները՝ իրենց գրաված կամ պատմականորեն իրենց հետ կապված տարածքով, դրանց մասը կազմող հնագիտական, գեղարվեստական, վիճակագրական, ազգագրական բնույթի տարրերն ու բեկորները, պատմամշակութային և բնապատմական արգելոցները, հիշարժան վայրերը՝ անկախ պահպանվածության աստիճանից:

«Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (2006)-սահմանում է հատուկ պահպանվող տարածքներն, ինչպես նաև դրանց կառավարման ընթացակարգերը: Նախատեսում է հատուկ պահպանվող տարածքները, առանձնացնելով չորս տեսակ՝ պետական արգելոցներ, պետական պահուստավորման հողեր, ազգային պարկեր, բնական հուշարձաններ, դրանց որոշման և ղեկավարելու գործընթացները:

«Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (1999թ.) – Ապահովում է բուսական տեսակների (ֆլորայի) և դրանց առաջացրած համակեցությունների (բուսականության) բազմազանության, աճելավայրերի և էկոհամակարգերի հավասարակշռվածության վրա մարդու բացասական ներգործության կանխարգելումը: Իրականացնում է բուսական աշխարհի, դրա գենոֆոնդի և ցենոֆոնդի բազմազանության, աճելավայրերի պահպանության քանակական և որակական, բուսական աշխարհի շարունակական օգտագործման և վերարտադրության գիտականորեն հիմնավորված ապահովումը, բուսական աշխարհի օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, բուսական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունը և պարտականությունների կատարումը:

«Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (2000թ.)–Սահմանում է ՀՀ տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը: Նախատեսում է գենոֆոնդի և տեսակային բազմազանության պահպանության, պաշտպանության, բնականոն վերարտադրության ապահովումը, կենդանիների բնակության միջավայրի ամբողջականության խախտման կանխումը,

կենդանական տեսակների և դրանց պոպուլյացիաների ու համակեցությունների ամբողջականության, կենդանիների միգրացիայի ուղիների պահպանությունը, կենդանական աշխարհի օբյեկտների օգտագործման հարաբերությունների կարգավորումը, կենդանական աշխարհի պահպանության և օգտագործման բնագավառներում օգտագործողների իրավունքների պաշտպանությունն ու պարտականությունների կատարումը:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001թ.) -Սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսվարման տարբեր կազմակերպարավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործմանարդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը: Կարգավորում է հողային պաշարների կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման բնագավառում պետական քաղաքականության ուղղությունների սահմանումը, հողային հարաբերությունները կարգավորող օրենքների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումն ու դրանց կատարման վերահսկողությունը, հողային ֆոնդի՝ ըստ նպատակային նշանակության, հողատեսքերի և գործառնական նշանակության դասակարգումը, հողի մոնիթորինգի, հողաշինարարության, հողերի հետազոտմանն ուղղված գործունեության լիցենզավորման միասնական սկզբունքների սահմանումը և այլն:

«Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2008թ.) - Սահմանվում է հողերի արդյունավետ օգտագործման և պահպանման, հողային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման խնդիրները, ձևերը, վերահսկողություն իրականացնող մարմինները, ստուգող և ստուգվող անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները, ստուգումների իրականացման կարգերը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ հողային ֆոնդում առկա բոլոր հողամասերի օգտագործման և պահպանության վրա՝ անկախ դրանց նպատակային նշանակությունից, սեփականության և (կամ) օգտագործման իրավունքի սուբյեկտներից:

«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքը (2004 թ.)-սահմանում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, ինչպես նաև բնական ռեսուրսների, մարդու կյանքի և առողջության վրա թափոններից առաջացող բացասական ազդեցությունների կանխարգելման համար իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«ՀՀ ջրային օրենսգիրք» (2002) - Նպատակը երկրի ջրային ռեսուրսների պահպանության, ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման միջոցով

քաղաքացիների և տնտեսության կարիքների բավարարման և ապագա սերունդների համար ջրային ռեսուրսների պահպանման համար իրավական հիմքերի ապահովումն է:

«Սևանա լճի մասին» ՀՀ օրենքը-(15.05.2001թ.)- կարգավորում է Սևանա լճի, նրա ջրհավաք ավազանի և տնտեսական գործունեության գոտու էկոհամակարգերի պահպանման, վերականգնման, վերարտադրման, բնականոն զարգացման և օգտագործման հետ կապված հարաբերությունները: Սահմանում է Սևանա լճի, որպես Հայաստանի Հանրապետության քաղցրահամ ջրերի ռազմավարական շտեմարանի՝ բնապահպանական, տնտեսական, սոցիալական, գիտական, պատմամշակութային, գեղագիտական, առողջապահական, կլիմայական, ռեկրեացիոն (վերականգնողական) և հոգևոր արժեք ունեցող ռազմավարական նշանակության էկոհամակարգի բնականոն զարգացման, վերականգնման, բնական պաշարների վերարտադրման, պահպանման և դրանց օգտագործման պետական քաղաքականության իրավական ու տնտեսական հիմունքները: «Էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի մասին» ՀՀ օրենք(2004թ.)- Կարգավորում է ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց փոխհարաբերությունները էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում գործունեություն իրականացնելիս, մասնավորապես, էներգախնայողության և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտի պետական (ազգային, նպատակային) ծրագրերի մշակումը, ընդունումը և իրականացումը, էներգակիրների արդյունավետ օգտագործման ուղղությամբ պետական ծրագրերով իրականացվող աշխատանքների կազմակերպումը և համակարգումը, ՀՀ տնտեսության զարգացման պետական ծրագրերում, համայնքների զարգացման քառամյա ծրագրերում, ինչպես նաև 50 և ավելի տոկոս պետական բաժնեմասով ընկերությունների զարգացման ծրագրերում էներգախնայողության պահանջների ընդգրկումը, սեփական վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների առաջնահերթ ու արդյունավետ օգտագործման խթանման տնտեսական ու իրավական մեխանիզմների մշակման ու կիրառման ապահովումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, էներգախնայողության ծրագրերում և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտում միջազգային համագործակցությանն աջակցումը:

«ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ օրենք / Ընդունված է 2001 թվականի մարտի 7-ին/ Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, սույն օրենքին համապատասխան էներգետիկայի բնագավառում գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձանց և էլեկտրական, ջերմային էներգիա ու բնական գազ սպառողների փոխհարաբերությունները:

- ՀՀ «Ջրային օրենսգիրքը»,

ՀՀ կառավարության որոշումներ

- ❖ ՀՀ կառավարության 19.11.2014թ. N1325-Ն որոշում՝ «Հանրային ծանուցման եվ քննարկումների իրականացման կարգը սահմանելու մասին»:
- ❖ ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ. N72-Ն որոշում՝ «ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին»:
- ❖ ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ. N71-Ն որոշում՝ «ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին»:
- ❖ ՀՀ կառավարության 14.08.2008 թ. N 967-Ն որոշում՝ «ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին»:
- ❖ ՀՀ կառավարության 02.11.2017 թ. N 1404-Ն որոշում՝ «Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը եվ հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու եվ ՀՀ կառավարության 20.07.2006թ. N1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին»:
- ❖ ՀՀ կառավարության 08.11.2011թ. N1396 որոշում՝ «Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը հաստատելու մասին»:
- ❖ ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. N781-Ն որոշում՝ «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության եվ բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին»:
ԱՖԷԿ-ի միացումը ցանցին համապատասխանեցվում է ՀԷՑ-ի կողմից կիրառվող տեխնիկական, նախագծման ու շահագործման չափանիշներին ու հետևյալ ստանդարտներին՝
- ❖ • ՀՀ կառավարության որոշում N 1933-N, 2006թ. "Էլեկտրակայանքների շահագործման անվտանգության կանոններ" տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին
- ❖ • ՀՀ կառավարության որոշում N 1033-N, 2008թ. "Էլեկտրական բաշխիչ սարքերին և ենթակայանների սարքվածքին ներկայացվող պահանջներ" տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին
- ❖ • ՀՀ կառավարության որոշում N 1943-N, 2006թ. "Էլեկտրակայանքների սարքվածքին ներկայացվող ընդհանուր պահանջներ" տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին
- ❖ • ՀՀ կառավարության որոշում N 1922-N, 2006թ. "1000Վ-ից բարձր լարման փոխարկման էլեկտրական ապարատներին ներկայացվող անվտանգության պահանջներ" տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին
- ❖ • ՀՀ կառավարության որոշում N 961-N, 2007թ. "Էլեկտրական էներգիայի հաղորդաբաշխման վերաբերյալ" տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին
- ❖ • ՀՀ կառավարության որոշում N 1605-N, 2007թ. "Էլեկտրակայանների և ցանցերի շահագործման վերաբերյալ" տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին ԳՈՍ

13109-97 "Ընդհանուր օգտագործման էներգահամակարգերում էլեկտրաէներգիայի որակի ստանդարտներ":

- ❖ Նախագծման համար հիմք է ընդունվել էլեկտրատեղակայանների սարքվածքին ներկայացվող պահանջները՝ ՇՆուԿ 3.05.06-85 "Արևային լուսաէլեկտրական կայանքների միացումը էլեկտրաէներգետիկական համակարգի ընդհանուր նշանակության էլեկտրական ցանցին" ՀՍՏ 335-2011 և ՊԿԾ կանոնակարգող փաստաթղթերի դրույթները: Հաշվի է առնվել նաև ՀՀՇՆ II-7.01-2011 "Շինարարական կլիմայաբանություն" տեղեկագիրքը:
- ❖ Տեղանքի ուսումնասիրության համար իրականացվել է տեղագրական և երկրաբանական հետազոտություններ և չափումներ: Հետազոտությունների արդյունքները հաշվի են առնվել հողային աշխատանքների պլանավորման, կրող հենակառուցվածքի կառուցման, բետոնային հիմքերի շինարարության իրականացման և ֆոտովոլտային խմբերի տեղաբախշման լուծումներում:
 - ❖ ՀՀ կառավարության 2014 թվականի սեպտեմբերի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին» N1059-Ս որոշում,
- ❖ ՀՀ կառավարության 18 մայիսի 2000 թվականի 1000 Վ Ո ԼՏ և բարձր լարման էլեկտրական ցանցերի ու մայրուղային խողովակաշարերի պահպանության կանոնները հաստատելու մասին N 249 որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 21 դեկտեմբերի 2006 թվականի «Էլեկտրակայանքների սարքվածքին ներկայացվող ընդհանուր պահանջներ տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» N 1943-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 25 հուլիսի 2019 թվականի «ՀՀ կառավարության 2002 թվականի մայիսի 30-ի N 927-Ն և 2007 թվականի հունվարի 18-ի N 205-Ն որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 947-Ն որոշում:
- ❖ ՀՀ կառավարության 18 հունվարի 2007 թվականի «Սևան» Ազգային պարկի 2007-2011 թվականների կառավարման պլանի (հողերի օգտագործման սխեմայի) հաստատման մասին N 205-Ն որոշում:

5. Նախատեսվող գործունեության ՇՄԱԳ և փորձաքննական գործընթացների վերաբերյալ

Հայաստանում Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը իրականացվում է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014թ.-ի օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) համաձայն: Գործունեություն, որը կարող է ունենալ ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա, մինչև իրականացումը ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) և փորձաքննության:

2023 թվականի մայիսի 3-ին ընդունվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-110-Ն Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին (Փոփոխությունները) Օրենքը: «Մաներջի » արևային կայանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը իրականացվել և ՇՄԱԳ հաշվետվությունը կազմվել է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014թ.-ի օրենքով (այսուհետ՝ Օրենք) սահմանված կարգով, քանի որ Փոփոխված Օրենքի 37-րդ հոդվածի (անցումային դրույթներ) 1-ին կետի համաձայն. «Մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը սկսված և սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահին չավարտված փորձաքննության գործընթացի հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են փորձաքննության գործընթացն սկսվելու պահին գործող իրավական ակտերով»:

Համաձայն այս օրենքի, գործունեությունները դասակարգվում են 3 կատեգորիաների՝ Ա, Բ և Գ: Արևային կայանի հետ կապված գործունեությունը ներառված է Գ կատեգորիայի մեջ, եթե կայանի զբաղեցրած տարածքը լինի 40 հա և ավելի: Արևային կայանի զբաղեցրած տարածքը համաձայն Օրենքի ենթակա չէ ՇՄԱԳ փորձաքննության: Միաժամանակ համաձայն Օրենքի՝ փորձաքննության ենթակա է բարձրավոլտ օդային գծերի (ՕԳ)կառուցումը՝ 110կՎ և ավել հզորության: Օդային գծի կառուցումը ենթակա է փորձաքննության՝ «Բ» կատեգորիայի ընթացակարգով:

Նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ <<ՄԱՆԵՐՋԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> արևային կայանը բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման գծին միանալու է 110կՎ էլեկտրահաղորդման գծով, ուստի սույն հայտը դասվում է «Բ» կատեգորիայի՝ համաձայն Օրենքի 14-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 3-րդ կետի գ. ենթակետի:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նպատակն է բացահայտել նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում

շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները, նախատեսել համապատասխան միջոցառումներ՝ հնարավոր բացասական ազդեցությունները նվազագույնի հասցնելուն կամ բացառելուն ուղղված: ՇՄԱԳ հաշվետվությունը

կազմվել է հիմք ընդունելով նախատեսվող գործունեության աշխատանքային նախագիծը, նախատեսվող գործունեության տարածքի ուսումնասիրության ընթացքում

հավաքագրված տեղեկատվությունը, տարածքի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների արդյունքները, քարտեզները, լուսանկարները և այլ փաստաթղթեր: Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվությունը (ՇՄԱԳ հաշվետվություն) կազմվել է Օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասին և տեխնիկական առաջադրանքին համապատասխան:

Համաձայն 2005թ. հոկտեմբերի 24-ի «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման Պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «Նախքան արտադրական վտանգավոր օբյեկտի գործարկումը (վերագործարկումը) փորձագիտական եզրակացությամբ պետք է հավաստված լինի օբյեկտի համապատասխանությունը նախագծային փաստաթղթերին»:

Նշված եզրակացությունը Օրենքով սահմանված կարգով կստացվի մինչև գործունեության իրականացումը:

6. Ձեռնարկողի անվանումը և գտնվելու վայրը, գործընթացի մասնակիցները

<<ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊ ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Բ. Երևան՝ Արաբկիր Ղափանցյան փ., տ 63/3: Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2023թ. մարտի 7-ի, 76Ա որոշման համաձայն՝ ընկերությանը տրամադրվել է 4,945ՄՎտ դրվածքային հզորությամբ ԼԷՆ՝0720 էլեկտրաէներգիայի արտադրության լիցենզիա՝ մինչև 2045թ. մարտի 8-ը գործողության ժամկետով: Այն տեղակայվելու է Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնքի Աղբերք բնակավայրի վարչական տարածքում <<ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊ ընկերությանը սեփականության իրավունքով պատկանող հողատարածքում:

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է համապատասխան օրենքների, կանոնակարգերի և ստանդարտների պահանջների, անհրաժեշտ թույլտվությունների և / կամ համաձայնությունների հիման վրա, ապահովելով բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլանի միջոցառումների, ինչպես նաև առողջության և անվտանգության պահանջների պահպանումը:

Շրջակա միջավայրի նախարարություն

Շրջակա միջավայրի նախարարությունը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված իր իրավասությունների սահմանում իրականացնում է շրջակա միջավայրի՝ մթնոլորտի, ջրերի, հողերի, ընդերքի, կենդանական ու բուսական աշխարհի, բնության հատուկ պահպանվող տարածքների վրա վնասակար ներգործությունների կանխարգելման կամ նվազեցման, ինչպես նաև բնական պաշարների ողջամիտ օգտագործման ու վերականգնման պետական քաղաքականության ձևավորումն ու կառավարումը:

ՇՄՆ իրականացնում է գործառույթներ առանձնացված ստորաբաժանումների միջոցով: Նախատեսվող գործունեության բնապահպանական փորձաքննության ընթացակարգը իրականացվում է «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ կողմից, գործընթացում ներգրավվում են նաև ՇՄՆ-ի առանձնացված ստորաբաժանումները:

Առողջապահության նախարարություն

Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարությունը գործադիր իշխանության հանրապետական մարմին է, որը մշակում և իրականացնում է առողջապահության բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության քաղաքականությունը:

Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն

Նախարարության կարևորագույն գործառույթներից են նաև.

- Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի բնագավառների պահպանման ու զարգացման ապահովումը՝ որպես տնտեսության զարգացման, մրցունակության ապահովման, հասարակական առաջընթացի և երկրի անվտանգության բացառիկ կարևոր գործոն.

- մշակույթի զարգացմանը նպաստելը.

- մշակութային ժառանգության ստեղծմանը, պահպանությանը, պաշտպանությանը, ուսումնասիրությանը, օգտագործմանը, հանրահռչակմանը նպաստելը:

Նախարարությունը գործընթացին կարող է մասնակցել նախատեսվող գործունեության տարածքում պատմամշակութային արժեքների կամ հնագիտական շերտերի առկայության կամ հայտնաբերման դեպքում:

Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն

Նախարարությունը մշակում և իրականացնում է նաև ՀՀ

կառավարության քաղաքականությունը, էներգետիկայի եւ բնական պաշարների կառավարման բնագավառում:

Նախարարությունն իր պարտականությունները կատարում է աշխատակազմի և առանձնացված ստորաբաժանումների միջոցով:

Արտակարգ իրավիճակների նախարարություն. Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կանոնադրությունը և կառուցվածքը հաստատվել են «Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների նախարարության կանոնադրությունը հաստատելու մասին» 2018 թվականի հունիսի 11-ի ՀՀ վարչապետի N 740-Լ որոշմամբ:

Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնք, Աղբերք բնակավայր, շահագրգիռ հանրությունՃամբարակ խոշորացված համայնքը գտնվում է Գեղարքունիքի մարզում: Համայնքը խոշորացվել է «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» ՀՀօրենքում 09.06.2017թ.ՀՕ-93-Ն կատարված փոփոխության արդյունքում: Համաձայն

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014թ.-ի օրենքի, ՀՀ կառավարության 1325-Ն որոշման՝ Ճամբարակ խոշորացված համայնքում կամ Աղբերք բնակավայրում իրականացվելու են չորս փուլով հանրային

քննարկումներ, որոնցից երեքն արդեն իրականացվել են և հանրությունը միաձայն ողջունել է նախատեսվող գործունեությանը:

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով (ՀԾԿՀ)

Մահմանում է արևային կայանի շինարարության և շահագործման պայմանները՝ ամրագրվում են էներգիայի արտադրության լիցենզիայով: Ըստ ՀՀ օրենսդրության՝ ՀԾԿՀ էներգիա արտադրող կազմակերպությանը տրամադրում է էներգիայի արտադրության լիցենզիա համաձայն ՀԾԿՀ 1.11.2013 թ. N374 որոշման:

«ՀԷՑ» ՓԲ ընկերություն

Ձեռնարկողին է տրամադրում էլեկտրաէներգիայի արտադրության և էլեկտրամատակարարման տեխնիկական պայման, որի հիման վրա իրականացվելու է գործունեությունը:

7. Նախատեսվող գործունեության անվանումը և նպատակը

Հայաստանն ունի արևային էներգիայի մեծ ներուժ (1մ² հորիզոնական մակերևույթի վրա արևային էներգիայի հոսքի միջին տարեկան արժեքը կազմում է 1720 կվտժ/մ², իսկ հանրապետության տարածքի մեկ քառորդն օժտված է տարեկան 1850 կվտժ/մ² ինտենսիվությամբ արևային էներգիայի պաշարներով):

Նախատեսվող «ՍԱՆԵԲՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» արևային կայանի նպատակը էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն է: «ՍԱՆԵԲՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊ ընկերությունը դիտարկում է արևային էլեկտրակայանի արտադրած էներգիայի վաճառքը երկարաժամկետ ժամանակահատվածում: Այն ներգետիկ համակարգի կայունությանը նպաստող ծրագիր է, ինչպես նաև այլընտրանքային էներգետիկայի ոլորտում ներդրում, որը դրական ազդեցություն կունենա երկրում տնտեսական, բնապահպանական, էներգետիկ և ռազմավարական ուղղությունների զարգացման վրա:

8. Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի նկարագիրը

Կայանը տեղակայված է լինելու «ՍԱՆԵԲՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊԸ-ին պատկանող հողատարածքում՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, Ճամբարակ համայնք, Աղբերք բնակավայրի վարչական տարածքում: ԱՖԷԿ-ի տարածքը 7,6705 հա է:

Համաձայն անշարժ գույքի նկատմամբ պետական գրանցման վկայականի՝ հողի նպատակային նշանակությունը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների է, գործառնական նշանակությունը՝ էներգետիկայի: Արևային կայանի տեղաբաշխման վայրը որոշված է հողատարածքի սեփականատիրոջ որոշմամբ, հաշվի առնելով տվյալ տարածքում արևային ճառագայթման տվյալները, ընկերության զարգացման պլանները, տեղանքում առկա ենթակառուցվածքները, մասնավորապես

հարևանությամբ գտնվող բարձր լարման էլեկտրական հաղորդալարերը:

Նախագծված «ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» արևային ֆոտոէլեկտրական կայանը (ԱՖԷԿ) կառուցվելու է ՀՀ, Գեղարքունիքի մարզի, Ճամբարակ համայնքի Աղբերք գյուղում: Տեղանքը գտնվում է հյուսիսային լայնության 40°31'13.67" և արևմտյան երկայնության 45°15'59.93" աշխարհագրական կոորդինատներում, ծովի մակերևույթից 2012մ բարձրության վրա: Տեղանքը Սևանա լճից 2020մ, իսկ Աղբերք գյուղից՝ 850մ հեռավորության վրա է:

Արևային կայանի աշխարհագրական դիրքը՝

ԱՐԵՎԱՅԻՆ ՖՈՏՈՎՈՒՍԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆԻ ԱՇԽԱՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔ

Ճանաչություն

Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանը (ԱՖԷԿ) կառուցվելու է ՀՀ, Գեղարքունիքի մարզի, Շողակաթ համայնքի Աղբերք գյուղում: Տեղանքը գտնվում է հյուսիսային լայնության 40°31'13.67" և արևմտյան երկայնության 45°15'59.93", աշխարհագրական կոորդինատներում, ծովի մակերևույթից 2010մ բարձրության վրա: Տեղանքը Սևանա լճից 1900մ, իսկ Աղբերք գյուղից 850մ հեռավորության վրա է:

				ԴԷ-1-009-23		
				ՀՀ, Գեղարքունիքի մարզի, Շողակաթ համայնքի Աղբերք գյուղում «ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊԸ-ի կողմից կառուցվող 5000 կՎտ հզորության արևային ֆոտոէլեկտրական կայանի կառուցման աշխատանքային նախագիծ		
Գիտ. մասն.	Թեմ.	Խասմ. կոորդ.	Վարչ. մասն.	Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանի	Փուլ	Թերթ
				Էլեկտրակայան	ԱՆ	2
Նախ. դեկ.	Ա. Ղալաբյան			Արևային ֆոտոէլեկտրական կայանի	«Դի-Էներջի» ՍՊԸ ք. Երևան, 2023թ.	
Նախագծող/Ա. Սարգսյան				աշխարհագրական դիրք		

Սաներջի արևային կայանը գտնվում է մոտ 200մ հեռավորության վրա «Արևասուլ» արևային կայանից, «Սուլար ֆարմ» արևային կայանից հեռավորությունը կազմում է մոտ 400մ, իսկ «Սուլար 5» արևային կայանից մոտ 600մ:

Ռելիեֆը հարթ է, տեղ-տեղ՝ բլրակային: Աշխարհագրական դիրքը և ծովի մակարդակից ունեցած բարձրությունը՝ 2012մ իրենց ազդեցությունն են թողնում նաև տեղանքի ջերմաստիճանային ռեժիմի վրա:

Սևանա լճի ավազանի տարածքում տեղումները տատանվում են 388 մմ-ից (Ծովակ) մինչև 875 մմ-ի միջև(Եռաթմբեր): Տարվա ընթացքում տեղումների ամենաշատ քանակը դիտվում է գարնանը՝ մասնավորապես մայիս ամսին, իսկ ամենաքիչ տեղումները դիտվում են ձմռանը: Գարնանային տեղումները կազմում են ողջ տարեկան տեղումների 40-45%-ը, այն դեպքում երբ ձմռանը թափվող տեղումներին բաժին է ընկնում 10-15%-ը:

Նախատեսվող գործունեության տարածքը մոտակա բնակավայրերից՝ Աղբերք բնակավայրից գտնվում է 850մ հեռավորության վրա, իսկ Սևանա լճից՝ 2020մ:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են գրունտային ջրերը և քաղցրահամ ջրի աղբյուրները, իսկ մոտակա մակերևութային ջրային ռեսուրսը Սևանի լիճն է, որը նախատեսվող գործունեության տարածքից գտնվում է մոտ 2020մ հեռավորության վրա:

Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքներում չկան բնության, պատմամշակութային հուշարձաններ: Գործունեության տարածքին ամենամոտը գտնվում է բնության հատուկ պահպանվող տարածքը «Սևան» ԱՊ-ն՝ մոտ 1կմ հեռավորության վրա: Մարզի տարածքով է անցնում Սոթք տանող երկաթգիծը, որի հեռավորությունը նախատեսվող գործունեության վայրից կազմում է մոտ 1200մ:

Հարակից տարածքները արոտավայրեր և գյուղատնտեսական մշակովի ցանքատարածություններ են, վերջիններս 25 տարի և ավելի չեն մշակվում, դրանք երոզացված, գերարածեցված և բուսազրկված հողեր են:

Գործունեության ենթակա տարածք հնարավոր է մոտենալ վերջինից 500-650մ երկարությամբ գրունտային ճանապարհով:

Տարածքում գերակշռում են տափաստանային, կարբոնատացված անտառային գորշ հողերը, տարածված է տարախոտային բուսականությունը:

Գործունեության ենթակա տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքերում ներառված բուսական և կենդանական տեսակները բացակայում են՝ պայմանավորված տարածքի արդեն մարդածին ազդեցության գոտում գտնվելու հանգամանքով:

Տարածքի երկրաբանական կոռուցվածքը: Տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են կավճի ժամանակաշրջանի դունիտները, պերիդունիտները, կրաքարերը, որոնք ծածկված են էյուվիալ, դեյուվիալ- պրոյուվիալ ծագման կավային, խճա-մանրախճային առաջացումներով:

Տեղամասի երկրաբանական կտրվածքը.

Շերտ 1- հողաբուսական շերտ, թափվածքային գրունտ, հզորությունը 0,5-0,8մետր:

Շերտ 2-ավազակավեր, շականակագույն, խոնավ, ձիգ պլաստիկ, կիսակոշտ կոնսիստենցիայով, հզորությունը մինչև 2,5մետր: Ունի համատարած տարածում:

Շերտ 3- խճա-մանրախճային գրունտներ, մեծաքարերի հետ, բացված հզորությունը մինչև

5,0 մետր: Ունի համատարած տարածում:

Շերտ 4- Կավճի հասակի դունիտներ, պերիդոտիտներ, տեղ տեղ հողմնահարված: Ունի համատարած տարածում:

Սեյսմիկ բնութագրերը՝ Համաձայն ՀՀՇՆ 20.04.2020-երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն նախագծման նորմերի Շողակաթ-ի տարածքը գտնվում է սեյսմիկ երկրորդ գոտում $a=0.4g$ / տեղազննվող տարածքի գրունտներն 2-րդ կարգի են, որին համապատասխանում է $0.4g / K=1.0$ / գրունտի հորիզոնական արագացման արժեքը:

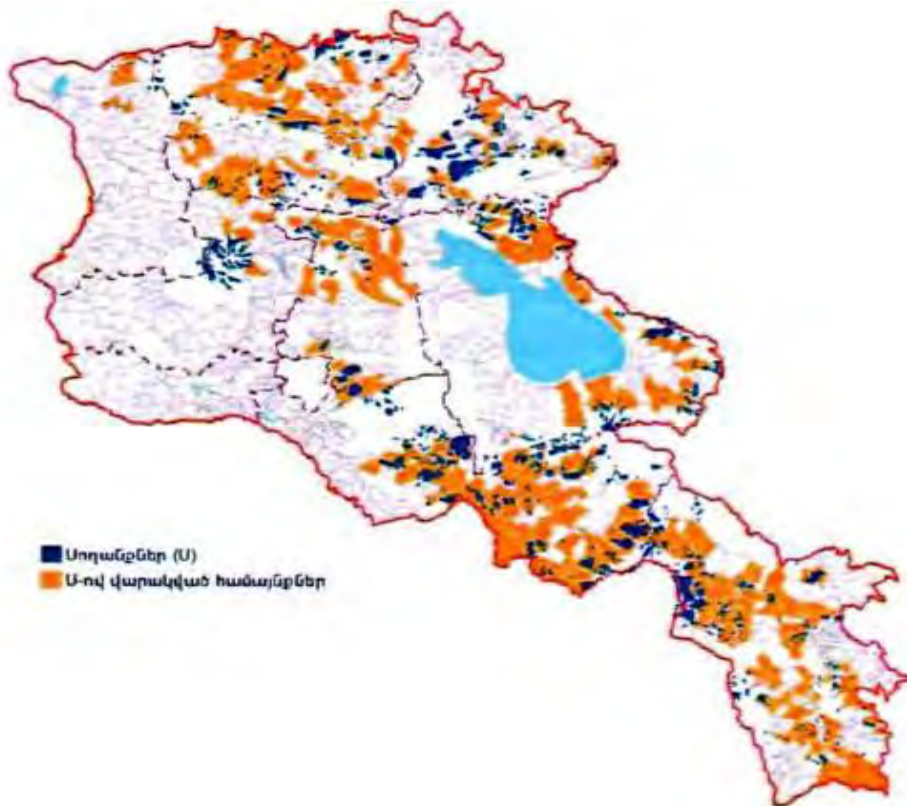
Հիդրոերկրաբանական պայմանները- Ստորգետնյա ջրերը մինչև 4,0 մետր խորությունը բացահայտված չեն:

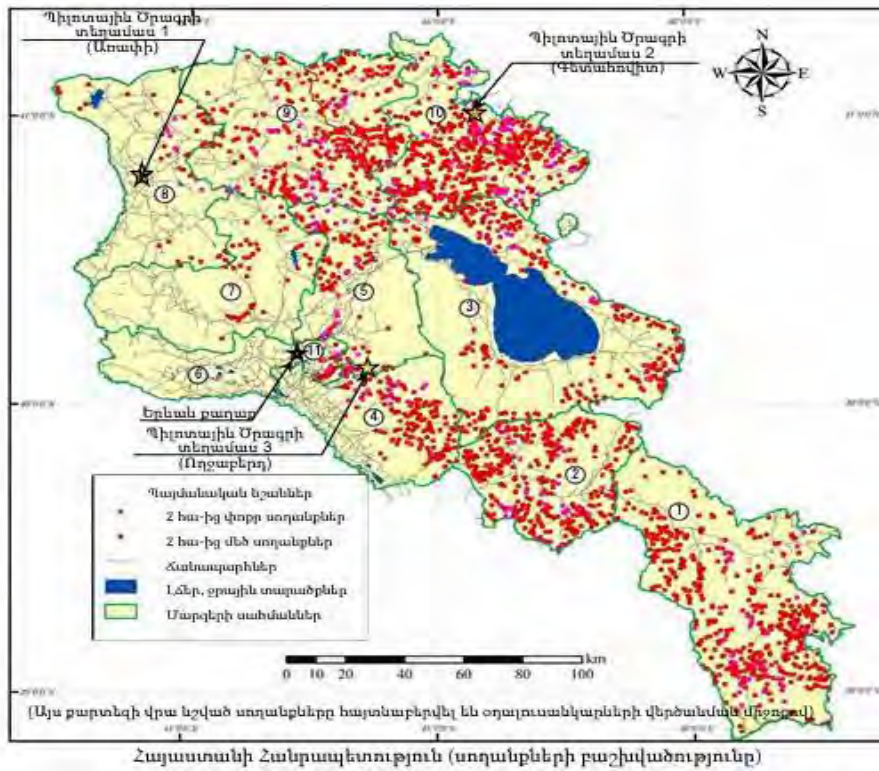
Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը, համաձայն ՀՀՇՆ II-7.01.2011 նորմերի, ուսումնասիրվող տարածքում կազմում է 0,88 մետր:

Ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթները, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ուսումնասիրվող տեղամասում բացակայում են: Ինժեներաերկրաբանական և հիդրոերկրաբանական պայմանները բարենպաստ են շինարարական աշխատանքներ իրականացնելու համար:

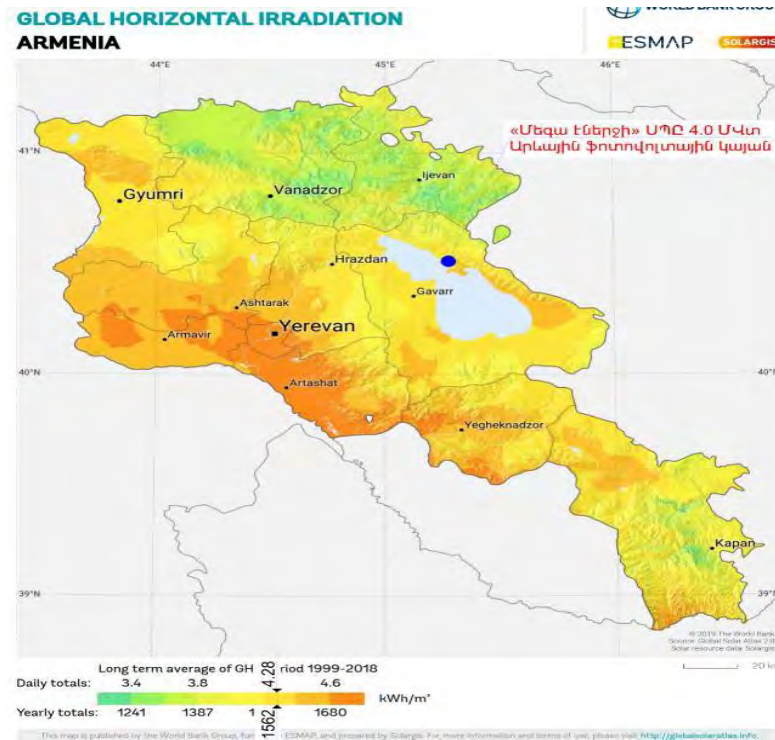
Համաձայն UNDP-ի Հայստանում աղետների ռիսկի գնահատման իրավիճակի ուսումնասիրության՝ ներկայացվում է Հայաստանում 20 ակտիվ սողանքային տարածքների ուսումնասիրություններ: Նախատեսվող գործունեության տարածքում բացակայում են սողանքային երևույթները:

Նկար 1

Գլոբալ հորիզոնական ճառագայթումը Հայաստանի Հանրապետությունում: Նկար 2

Կլիմա: Աշխարհագրական դիրքը և ծովի մակարդակից ունեցած բարձրությունը, իրենց կնիքն են թողնում նաև տեղանքի ջերմաստիճանային ռեժիմի վրա: Տարածաշրջանի կլիման չորային է: Ձմռանը գերիշխում է պարզ արևոտ թույլ սառնամանիքներով եղանակը (15-17 օր ամսվա ընթացքում), ձմռանը չափավոր ցուրտ է: Ամառը տաք է, չոր և անհողմ: Գարնանից ամառ անցումը տեղի է ունենում աստիճանաբար՝ շնորհիվ լճի ջրային ավազանի ազդեցության:

Ստորև ներկայացվում է կլիմայական հարաչափեր «ՀՀՇՆ II-7.01-2011 «Շինարարական կլիմայաբանություն» շինարարական նորմերը»-ի համաձայն՝

Օդի ջերմաստիճան

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անունը	Բարձրություն մետրերով	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների, °C												Միջին տարեկան, °C	Բացարձակ նվազագույն, °C	Բացարձակ առավելագույն, °C
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Ղուղեբունյուկ	1823	-2'1	-4'2	-1'0	4'4	8'0	11'8	14'2	14'3	11'1	0'2	1'8	-5'8	2'0	-38	33
Ըսնգոմ	1811	-4'0	-4'0	-1'1	4'4	8'4	13'5	10'0	10'8	13'1	8'2	3'1	-1'8	0'1	-35	34

Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անունը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %																
	ըստ ամիսների													Միջին տարեկան, %	Միջին ամսական ժամը 15-ին ամենացուրտ ամսվա %		ամենաշոգ ամսվա %
1	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	14		15	16	17
Ճամբարակ	68	69	71	69	75	78	80	80	76	74	70	69	73	64	67		
Շորժա	68	69	67	63	65	64	63	63	60	62	66	68	65	63	49		

Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անունը	Միջին ամսական													Ձնածածկույթ		
	Տեղումների քանակը, մմ													Սառնակայանի քանակությունը, ամ	Տարվա մեջ ձնածածկույթի օրերի քանակը	Ձյան մեջ ջրի առավելագույն քանակը, մմ
	Օրական առավելագույն ըստ ամիսների															
1	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	14	15	16	17
Ճամբարակ	22 17	27 24	41 29	57 48	97 63	94 46	65 61	46 46	43 51	52 45	41 76	23 28	608 76	72	109	99
Շորժա	12 12	15 22	23 24	42 38	69 38	65 43	49 44	37 66	33 43	40 38	26 40	15 18	426 66	41	77	68

Քաղ	Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ձնշում, (հՊա)	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, %							Անհողմու - թյունների կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (≥ 15մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը, որը հնարավոր է մեկ անգամ «ո» տարիների ընթացքում				
				Միջին արագությունը, մ/վ											Ուժեղ քամիներով (≥ 15մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ		
				Հյուսիս - սային (<ա)	Հյուսիս-Արե-վելյան (<սևկղ)	Արե-վելյան (Ար)	Հարավ-Արե-վելյան (<վկղ)	Հարավ (<վ)	Հարավ-Արե-մույան (<վԱրմ)	Արե-մույան (Արմ)								Հյուսիս-Արե-մույան (<սԱրմ)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
Ճամբարակ	814,1	հունվար	3	4	5	5	7	40	29	7	74	4,2	2,8		2	4	2	6	27
		ապրիլ	5	13	12	6	9	32	17	6	70	3,0							
		հուլիս	4	40	35	9	4	3	2	3	61	1,6							
		հոկտեմբեր	5	17	16	9	6	23	16	8	63	2,2							

9. Շրջակա միջավայրի համառոտ նկարագիրը

Սոցիալ-տնտեսական: Նախատեսվող գործունեությունը նախատեսվում է իրականացնել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնքի վարչական տարածքում: 1900-ական թվականների սկզբներին գյուղի կարգվիճակով բնակավայրը կոչվել է Միխայլովկա: 1920 թվականին այն վերանվանվել է Կարմիր, իսկ 1972 թվականին՝ Կրասնոսելսկ: 1991 թվականին այն վերանվանվել է Ճամբարակ:

Լեռնային բնակավայր է, ծովի մակերևույթից միջին բարձրությունը 1860 մ է: Քաղաքը գտնվում է Գետիկի հովտում: Հեռավորությունը մայրաքաղաք Երևանից 125 կմ է, իսկ մարզկենտրոն Գավառից՝ 90 կմ:

Ճամբարակ քաղաքը ձևավորվել է երեք բնակավայրերի միացումից. դրանք են Կրասնոսելսկը, Վերին Ճամբարակն ու Ներքին Ճամբարակ: Կրասնոսելսկի նախկին անվանումներից են եղել՝ Միխայլովկան, Կարմիրը և Կրասնոսելսկը: Միխայլովկա գյուղը հիմնադրվել է 1740-1785

թվականներին Ռուսաստանի՝ Սամարայի և Սարատովի նահանգներից վերաբնակեցված Մոլդկանների կողմից:

1971 թվականին Կրասնասելսկը, ներառելով Ներքին և Վերին Ճամբարակները, ստացավ քաղաքատիպ ավանի կարգավիճակ, 1992 թվականին վերանվանվել է Ճամբարակ, իսկ 1996 թվականին՝ մարզերի ձևավորումից հետո. արդեն ստացել է քաղաքի կարգավիճակ:

Մինչև 1988-1989 թվականները բնակչության հիմնական մասը կազմել են հայերը, ռուսները (մալոկաններ), ադրբեջանցիները, քրդերը, մորդվացիներ: Շրջանում բնակվող ադրբեջանցիների հեռանալուց հետո նրանց փոխարեն վերաբնակվեցին Բաքվից, Կիրավաբադից, Սումգայիթից, Շամխորից և Ադրբեջանի այլ շրջաններից տեղահանված փախստական հայեր:

1992-1994 թվականներին տնտեսական անկման պատճառով գրեթե ողջ ռուս բնակչությունը տեղափոխվեց Ռուսաստան: Ղարաբաղյան պատերազմի ժամանակ ռուս բնակչությունը հայերի հետ մասնակցել է ադրբեջանցիների դեմ ինքնապաշտպանական կռիվներին:

Քաղաքում կա 4 միջնակարգ դպրոց, գեղարվեստի, մանկական երաժշտական դպրոցներ: Պատմական հուշարձաններից՝ 11-րդ և 15-16-րդ դարերի եկեղեցիների ավերակներ, 20-ից ավել տարբեր դարերի խաչքարեր:

Բնակչությունը զբաղվում է անասնապահությամբ, այգեգործությամբ, բանջարաբուծությամբ, հացահատիկի և կերային կուլտուրաների մշակությամբ: Համայնքը գազիֆիկացված է, ապահովված է համապատասխան ենթակառուցվածքներով (էլեկտրամատակարարում, աղբավայր, գերեզմանոց):

Հողային ռեսուրսներ:

Գեղամա և Վարդենիսի լեռնաշղթաների ու Սևանա լճի միջև գտնվող վայրերում զգալի հարթ տարածություններ կան, առկա են շատ որակյալ հողեր և նպատակահարմար են հողագործության համար: Դրանք հատկապես Մասրիկ, Արգիճի գետերի ու Գավառագետի հովիտներն են: Դրանցից համեմատաբար ընդարձակը Մասրիկի դաշտն է՝ շուրջ 10000 հեկտար: Այդ հարթ տարածությունները ծովի մակերևույթից ունեն 1900-2200մ բարձրություն: Տարածքը ներկայացած է միջին բարձրությամբ լեռնաշղթաներով, ուղիղ և ալիքաձև թեքություններով և հարթություններով: Ապարները պրոյուվիալ, դեյուվիալ առաջացումներ են: Տարածքում գերիշխում են տափաստանային և կարբոնացված անտառային դարչնագույն հողերը, որոնք ձևավորվել են կարբոնատային, խճաքարային բերվածքների վրա: Նախատեսվող գործունեության ենթակա տարածքի հողերը էրոզացված են և սակավագոր: Հողաբուսաշերտը բացակայում է:

Տափաստանային էկոհամակարգերի կողմից տրամադրվող բարիքները և ծառայությունները մինչ օրս գնահատված չեն: Թեպետ տեղաբնակները ակտիվորեն հավաքում և անձնական կարիքների ու ներքին շուկայում վաճառելու համար օպտագործում են տափաստանային բազմաթիվ դեղատու և ուտելի բույսեր: Իսկ թեք լեռնալանջերին տեղակայված տափաստանները նույնիսկ օպտագործվում են որպես արոտներ՝ խոտհարքներ, սակայն տափաստանների մեծ մասը, հատկապես մեղմաթեք լանջերն ու հարթավայրերը, ներկայումս հիմնականում հերկվել են և օգտագործվում են երկրագործության նպատակով: Բնական վիճակում պահպանվել են միայն առանձին հատվածներ՝ առավել զառիթափ և քարքարոտ լանջերին, և փոքր կտորներ լեռնային սարահարթերի դաշտերի միջև: Ներկայումս Հայաստանում տափաստանները կորցնում են այնպիսի հատկություններ, ինչպիսիք են՝ ջրային պաշարների պահպանման և գոլորշիացման կարգավորումը, հողապաշտպան ազդեցությունը, արոտավայրային դիպրեսիայի ռիսկի նվազումը, ջրային և քամու էրոզիայի կանխարգելումը, աղտոտումների չեզոքացումը, այդ թվում՝ հողում, բիոտայում և գյուղարտադրանքում: Հայաստանի 23 Կարմիր գրքում գրանցված հազվագյուտ տեսակների

աճելավայրերի(ապրելավայրերի պահպանումը, բնական բուսականության վերարտադրման շնորհիվ փոշոտիչների քանակի ապահովումը և այլն:

Մարզի խոշոր հիմնախնդիրներն են՝ հողերի դեգրադացումը, էռոզիան, ավիամերձ գոտու անտառների ջրածածկումը: Մարզի հողային ծածկույթի էրոզիայի առավելագույն ցուցանիշները դիտարկվում են արևելյան և հյուսիսային հատվածներում:

Մարդու գործունեության հետևանքով առաջանում է հողային ծածկույթի աղտոտում ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով: Հողերի որակի գիտահատումն իրականացվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանի և ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2015թ. հունիսի 16-ի «ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N 01-Ն հրամանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 25-Ն հրամանի համաձայն:

Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2022թ. հրապարակված տարեկան տեղեկագրում Գեղարքունիքի մարզի վերաբերյալ տեղեկատվությունը պարունակում է միայն Վարդենիս համայնքը, իսկ մնացած բնակավայրերի հողային ծակույթի աղտոտվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է:

Հայցվող տարածքի հողերն աղտոտված չեն, որովհետև այնտեղ որևէ գործունեություն իրականացված չէ:

Ջրային ռեսուրսներ:Տարածաշրջանի ամենամեծ ջրային ռեսուրսը Սևանա լիճն է: Մարզի արտանետվող կեղտաջրերի շուրջ 80%-ը չեն մաքրվում:

Սևանա լիճը գտնվում է ծովի մակարդակից մոտ 1900 մետր բարձրության վրա: Այն աշխարհի քաղցրահամ ջուր ունեցող 2-րդ բարձրադիր լիճն է: Հնում հայտնի է եղել Գեղամա ծով, Գեղարքունյաց ծով անուններով:

Երկարությունը 70կմ է, առավելագույն լայնությունը՝ 55կմ: Հայելու մակերեսը կազմում է 1260 կմ², որով ամենախոշորն է Հարավային Կովկասի տարածքում: Միջին խորությունը 26.8մ է, ամենախորը վայրը՝ 83մ (Փոքր Սևան): Ջրի ծավալը 32,92 մլրդ մ³ է: Սևանա լիճը Շորժայի ստորջրյա թմբով բաժանվում է 2 մասի՝ Մեծ Սևանի (37.7մ միջին խորություն) և Փոքր Սևանի (50.9մ):

Սևանա լիճը բաց լիճ է և ունի քաղցրահամ ջուր: Լիճ են թափվում 28 մեծ ու փոքր գետակներ, սակայն սկիզբ է առնում միայն մեկը՝ Հրազդանը: Վերջինիս շնորհիվ ջրերի տարեկան արտահոսքը կազմում է 0.7 կմ³:

Լճի ծագումնաբանական վարկածներից մեկի համաձայն՝ այն առաջացել է չորրորդական ժամանակաշրջանում: Այն գոյացել է հրաբխային գործունեության հետևանքով՝ միջլեռնային տեկտոնական իջվածքում սառցադաշտային և ձնհալոցքային ջրեր լցվելու արդյունքում: Չորս կողմում առանձնակի շրջապատում են Արեգունու, Սևանի, Վարդենիսի և Գեղամա լեռները:

Խորհրդային կառավարման տարիներին լճի մակարդակը զգալիորեն իջել է (18 մ), ինչի հետևանքով տարածաշրջանում առաջացել է էկոլոգիական խնդիր: 1978 թվականին ստեղծվում է Սևան ազգային պարկը: Ջրի մակարդակի բարձրությունը վերականգնելու համար

կառուցվել է Արփա – Սևան (48.3 կմ, 1963-81 թվականներ), ապա՝ Որոտան – Արփա դերիվատացիոն ջրատարները (21.6 կմ, 2004 թվական):

Սևանա լճի մակարդակի բարձրացման հետևանքով լճի ափամերձ տարածքները ջրածածկվում են, ինչի հետևանքով ջրի տակ են մնում անտառածածկ հատվածներ՝ հսկայական ծառեր, թփեր, ծառերի արմատներ, շենքեր, շինություններ, ճանապարհներ և տարբեր ենթակառուցվածքներ: Պետբյուջեի միջոցներով ջրածածկ անտառաթփային տարածքները շարունակաբարմաքրվում են: Մաքրման աշխատանքները շարունակվում են:

Սևանա լճի համար գերխնդիր է նաև հարակից բնակավայրերից, արտադրական օբյեկտներից և լճի շուրջը կառուցապատված հանգստյան տներից լիճ թափվող կեղտաջրերի խնդիրը: Մաքրման կայանների նախատեսումը Սևանա լճի համար խիստանհրաժեշտություն է:

Գործունեության տարածքում ջրային ռեսուրսներ առկա չեն:

Նախատեսվող գործունեության տարածքը Սևանա լճից գտնվում է մոտ 1900կմ հեռավորության վրա:

Հայաստանի հանրապետությունում ջրային ռեսուրսների մոնիթորինգն իրականացվում է շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից: Սևանա լճի ջրի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման 12.1 հավելվածի համաձայն՝ լճի մակերևույթից և տարբեր խորություններից՝ անիոնների և կատիոնների, սնուցող նյութերի և ծանր մետաղների առկայությունը որոշելու համար: Համաձայն կազմակերպության 2022թ. տարեկան տեղեկագրի՝ մայիսին, օգոստոսին և հոկտեմբերին Սևանա լճի ջրի որակի ուսումնասիրության նպատակով ջրի նմուշառումն իրականացվել է 16 դիտակետում:

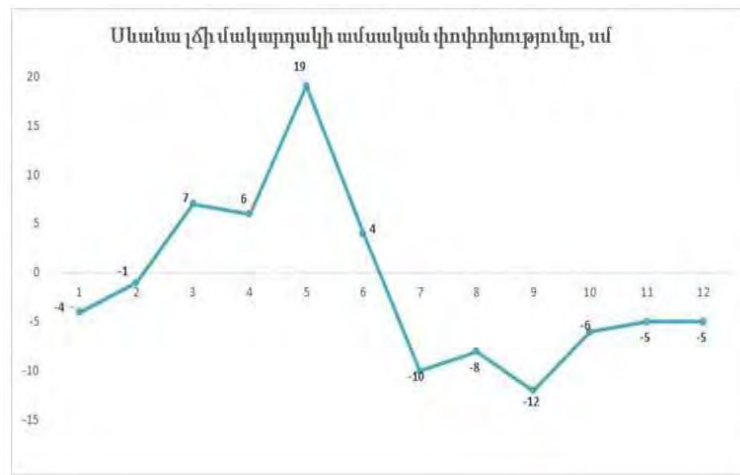
Ներկայացվում է Սևանի ջրավազանի ջրերի որակը 2022թ. -ին:

Համաձայն «Հիդրոոդերոնուծաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»ՊՈԱԿ-ի էլեկտրոնային կայքի՝ 2022թ. տարեկան տեղեկագրի՝ Սևանի ՋԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումների արդյունքների՝ 19%-ում ջրի որակը գնահատվել է 2-րդ դաս, 50%-ում՝ 3-րդ դաս, 6%-ում՝ 4-րդ դաս, 25%-ում՝ 5-րդ դաս: 2022թ տարեկան տեղեկագրի՝ 2022 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1277.845կմ², լճի ծավալը՝

38. 0875կմ², մակարդակը՝ 1900.43 մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ ցածր է եղել 9սմ-ով:

Ներկայացվում է Սևանա լճի հիդրոլոգիական ռեժիմը՝ համաձայն Գլխավոր (www.armmonitoring.am) էլեկտրոնային էջի:

Մեծ Սևանի ջրի որակը 2022 թվականին հիմնականում գնահատվել է 4-րդ («անբավարար» որակ) կամ 5-րդ դաս («վատ» որակ), իսկ Փոքր Սևանինը՝ հիմնականում 4-րդ դաս («անբավարար» որակ), երկու դեպքում էլ պայմանավորված հիմնականում կենսածին նյութերով: Սևանա լճի աղտոտման հավանական պատճառ են հանդիսանում կոմունալ-կենցաղային կեղտաջրերի, ինչպես նաև գյուղատնտեսական հոսքաջրերի՝ առանց պատշաճ մակարդակով մաքրվելու արտահոսքերը Սևանի ՋԿՏ-ի գետեր կամ անմիջապես Սևանա լիճ: Ամբողջապես չմաքրված կեղտաջրերն իրենց հետ գետեր, իսկ այնուհետև լիճ են տանում ազոտի և ֆոսֆորի զգալի քանակություն:

Մեանա լճի ջրի որակը 2022 թվականին

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ծափաթաղ, կենտրոնական (մակերևույթից) (115'-ՄՄ)	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Ծափաթաղ, կենտրոնական (7մ խորությունից) (115'-ՄՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Ծափաթաղ, կենտրոնական (30մ հորությունից) (115'-ՄՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Լուծված թթվածին, մանգան	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Ծափաթաղ, ափամերձ (մակերևույթից) (115-ՄՄ)	Ամոնիում իոն, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սափաթաղ, ափամերձ (7մ խորությունից) (115-ՄՍ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Գիլի, կենտրոնական (մակերեսային) (118'-ՄՍ)	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Գիլի, կենտրոնական (7մ խորությունից) (118'-ՄՍ)	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Գիլի, կենտրոնական (20մ խորությունից) (118'-ՄՍ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Գիլի, ափամերձ (մակերեսային) (118-ՄՍ)	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	5-րդ
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Գիլի, ափամերձ (7մ խորությունից) (118-ՄՍ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Արփա, կենտրոնական (մակերեսային) (119'-ՄՍ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Արփա, կենտրոնական (7մ խորությունից) (119'-ՄՍ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Արփա, կենտրոնական (20մ խորությունից) (119'-ՄՄ)	Ֆոսֆատ իոն, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Արփա, կենտրոնական (30մ խորությունից) (119'-ՄՄ)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Արփա, ափամերձ (մակերևույթից) (119-ՄՄ)	Ամոնիում իոն, մանգան, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ալյումին	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Արփա, ափամերձ (7մ խորությունից) (119-ՄՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Նորասուզ, կենտրոնական (մակերևույթից) (124'-ՄՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Նորասուզ, կենտրոնական (7մ խորությունից) (124'-ՄՄ)	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Նորասուզ, կենտրոնական (15մ խորությունից) (124'-ՄՄ)	Ֆոսֆատ իոն	3-րդ	5-րդ
	Լուծված թթվածին	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Նորատուգ, կենտրոնական (30մ խորությունից) (124'-ՄՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	
Նորատուգ, ափամերձ (մակերեսային) (124'-ՄՄ)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
Նորատուգ, ափամերձ (7մ խորությունից) (124'-ՄՄ)	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Այրիվանք, կենտրոնական (մակերեսային) (126'-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Այրիվանք, կենտրոնական (7մ խորությունից) (126'-ՓՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Այրիվանք, կենտրոնական (20մ խորությունից) (126'-ՓՄ)	ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Այրիվանք, կենտրոնական (30մ խորությունից) (126'-ՓՄ)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Նիտրիտ իոն	5-րդ	

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Այրիվանք, ափամերձ (մակերևութից) (126-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Այրիվանք, ափամերձ (7մ խորությունից) (126-ՓՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մողեկային, կենտրոնական (մակերևութից) (127'-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մողեկային, կենտրոնական (7մ խորությունից) (127'-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մողեկային, կենտրոնական (30մ խորությունից) (127'-ՓՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՇԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
	Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
Մողեկային, ափամերձ (մակերևութից) (127-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Մողեկային, ափամերձ (7մ խորությունից) (127-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Գյունեյ, կենտրոնական (մակերևութից) (130'-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՇԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Գյուևեյ, կենտրոնական (7մ խորությունից) (130'-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, եխրիտ իոն	4-րդ	
Գյուևեյ, կենտրոնական (20մ խորությունից) (130'-ՓՄ)	ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Լիտրիտ իոն	5-րդ	
Գյուևեյ, կենտրոնական (30մ խորությունից) (130'-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Լիտրիտ իոն	5-րդ	
Գյուևեյ, ափամերձ (մակերևույթից) (130-ՍՍ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, եխրիտ իոն	4-րդ	
Գյուևեյ, ափամերձ (7մ խորությունից) (130-ՍՍ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, եխրիտ իոն	4-րդ	
Շորժա, կենտրոնական (մակերևույթից) (131'-ՓՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Լիտրիտ իոն	4-րդ	
Շորժա, կենտրոնական (7մ խորությունից) (131'-ՓՄ)	ԹՔՊ, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Ամոնիում իոն, եխրիտ իոն	4-րդ	
Շորժա, կենտրոնական (30մ խորությունից) (131'-ՓՄ)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
	Ամոնիում իոն, մանգան	4-րդ	
	Լիտրիտ իոն	5-րդ	

Տեղադրություն, խորություն	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Շորժա, ափամերձ (մակերևույթից) (131-ՓՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Լիտրիտ իոն	4-րդ	
Շորժա, ափամերձ (7մ խորությունից) (131-ՓՄ)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, բոր, ՀԱԱ	3-րդ	4-րդ
	Լիտրիտ իոն	4-րդ	

Օդային ավազան:

Մարզի օդային ավազանը գտնվում է բավականին բարվոք վիճակում: Մարզում չկան արտադրական ձեռնարկություններ, հիմնականում ավտոտրանսպորտի արտանետումներն են: Տարածքի հաշվարկով այս օդային ավազան արտանետումների մակարդակը քիչ է հանրապետության միջինից շուրջ 6.3 անգամ:

Օդային ավազանում հայտնաբերված փոշու քանակությամբ մարզը գտնվում է բարվոք վիճակում, այս ցուցանիշը միջին հանրապետական մեկ շնչի հաշվով ցուցանիշից փոքր է շուրջ 3 անգամ:

ՀՀ տարածքում օդային ավազանի ֆոնային աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից:

Որոշակի պատկերացում բնակավայրերի օդային ավազանի աղտոտվածության մասին կարելի է ստանալ հաշվարկային եղանակով: Դրա համար ՊՈԱԿ-ը առաջարկում է համապատասխան ձեռնարկ-ուղեցույց¹: Ըստ այդ ուղեցույցի մինչև 10 հազար բնակչությամբ բնակավայրերի համար օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են:

Փոշի՝ 0.2 մգ/մ³;

Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02 մգ/մ³;

Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008 մգ/մ³;

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4 մգ/մ³:

² ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ. «ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները» ուղեցույց-ձեռնարկ: Երևան-2011

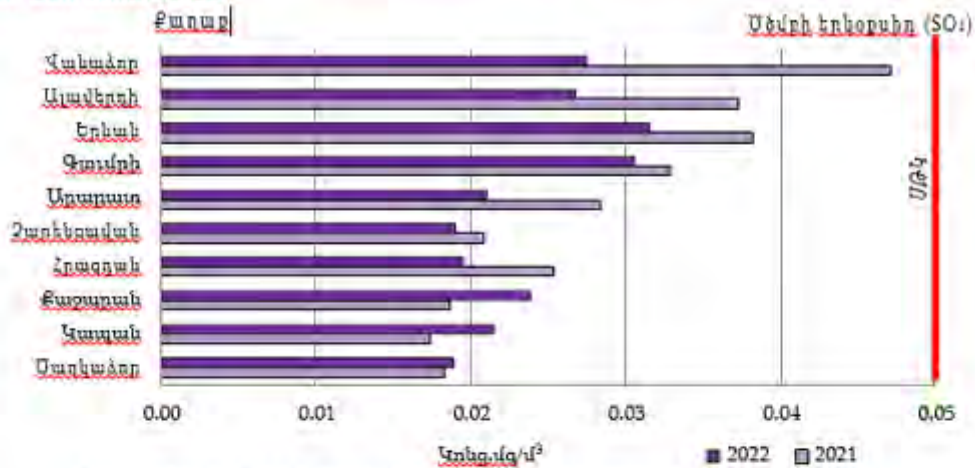
Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտացանց

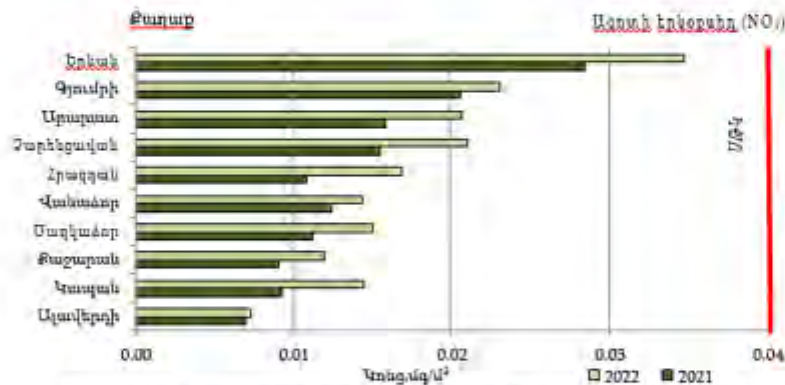
Մթնոլորտային օդի որակի գնահատումը կատարվում է ՀՀ կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի N 160-Ն որոշմամբ հաստատված Նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների (ՍԹԿ) համեմատությամբ:

2022 թվականի ընթացքում մթնոլորտային օդի որակի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Կապան, Քաջարան և Չարենցավան քաղաքներում: Որոշվել են մթնոլորտային օդում փոշու, փոշու մեջ մետաղների (մոտ 21 մետաղ), ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի օքսիդների և գետնամերձ օզոնի պարունակությունները: Համաձայն իրականացված արդյունքների 2022 թվականին 2021 թվականի համեմատությամբ քաղաքների մթնոլորտային օդում հիմնականում բարձրացել է ազոտի երկօքսիդի պարունակությունը:

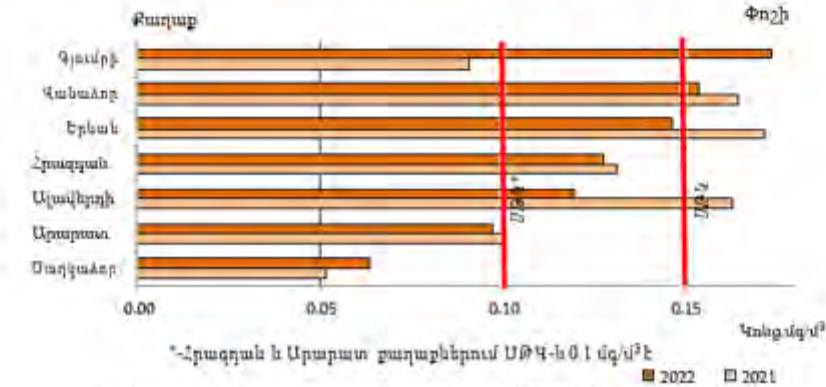
Ստորև ներկայացվում է մեկուսուսային օդում որոշված կոռոզի կոնցենտրացիաների ըստ քաղաքների:

Գծապատկեր 1. Սննդի էներգիայի պարունակությունը քաղաքներում 2022 թվականին

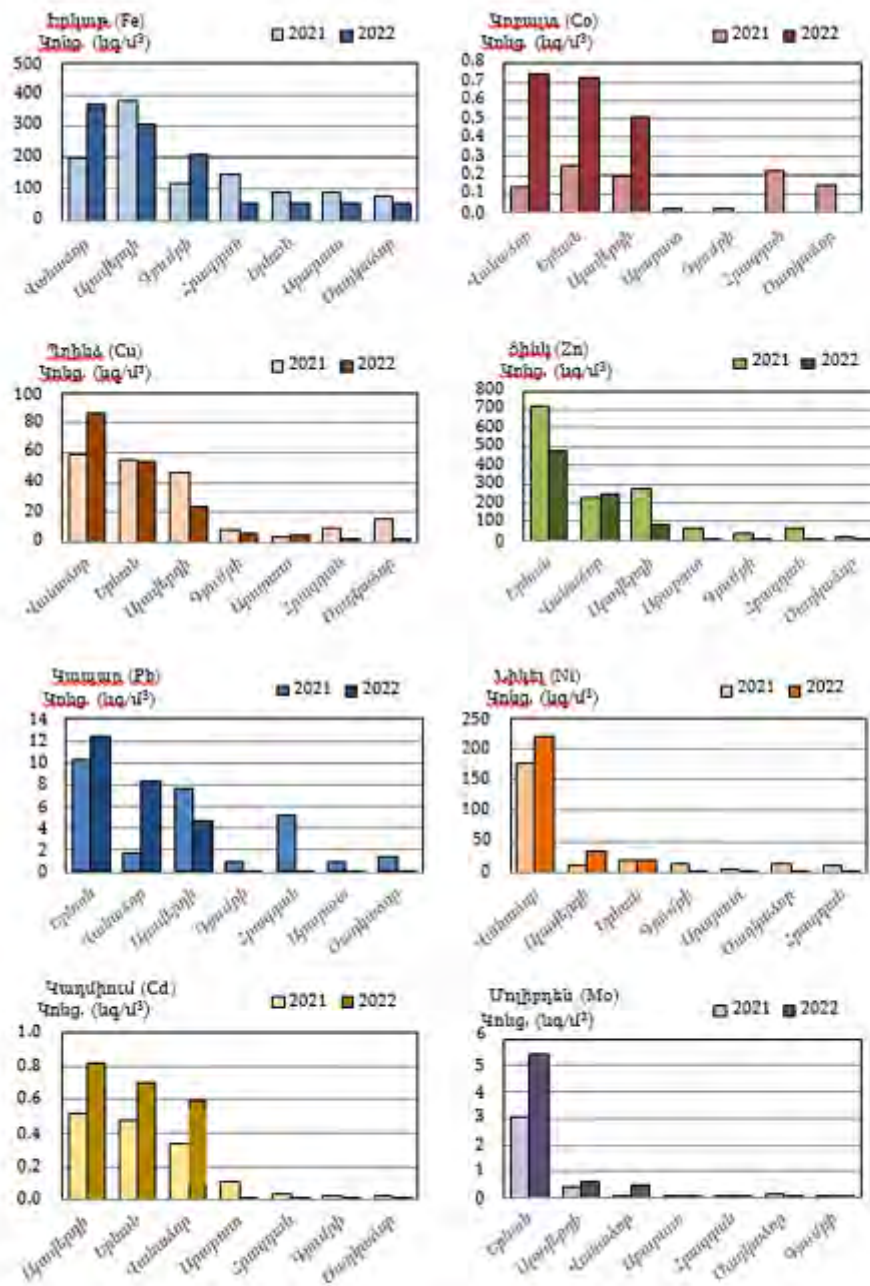
Գծապատկեր 2. Ազոտի երկօքսիդի պարունակությունը քաղաքներում 2022 թվականին

*-Հրազդան և Արարատ քաղաքներում ՍՔԿ-ն 0.1 մգ/մ³ է

Գծապատկեր 3. Փոշու պարունակությունը քաղաքներում 2022 թվականին

Ստորև ներկայացվում է փոշու մեջ որոշված մետաղների միջին տարեկան կոնցենտրացիաներն ըստ քաղաքների

Քառապատկեր 4. Արտադրողների պատուանկությունը քաղաքներում 2022 թվականին

Գեղարքունիքի մարզում առհասարակ բացակայում են մթնոլորտային օդի աղտոտվածության վիճակի մասին տեղեկատվություն՝ համաձայն լիազոր մարմնի պաշտոնական ամփոփագրի /ՀՀ ՇՄՆ Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն ՊՈԱԿ/:

Բուսական և կենդանական աշխարհ:

Սևան ազգային պարկի և պահպանական գոտու տարածքում գրանցված են մոտ 1.600 տեսակ բարձրակարգ բույսեր (Հայաստանում գրանցված բարձրակարգ բույսերի կեսից ավելի) այդ թվում՝ 55 հազվագյուտ ու անհետացող, 23 էնդեմիկ, որոնք աճում են միայն Սևանի ավազանում: Դրանք են Լրձուն Սևանի, Ոգնաթուփ Գաբրիելյանի և այլն: Բուսականությունը հիմնականում տափաստանային է՝ հացազգային, տարախոտա-հացազգային/*Festuca valesiaca* Gaudin, *F. ovina* L., *Koeleria albobovii* Domin, *K. cristata* (L.) Pers., *Bothriochloa ischaemum* (L.) Keng, *Stipa capillata* L., *S. Lessingiana* Trin. Et Rupr., *S. Tirsa* Stev., *Elytrigia trichophora* (Link) Nevski, *Galium verum* L., տեսակներ *Agropyron*, *Andropogon*, *Scabiosa*, *Veronica*, *Artemisia*, *Achillea*, *Astragalus*/:

Հայցվող տարածքի կենդանական աշխարհը ներկայացված է ողնաշարավոր կենդանիների 330 տեսակներով, այդ թվում՝ կաթնասուններ՝ 44 տեսակ (գայլ, աղվես, նապաստակ, կզաքիս, փորսուղ, աքիս, լուսա, ոչ հաճախ նաև արջ և այլն), թռչունների՝ 267 տեսակ, 4 տեսակ երկկենցաղներ, 16 տեսակ սողուններ և 9 տեսակ ձուկ, այդ թվում Սևանի իշխանը, որը գրանցված է Կարմիր գրքում, Սևանի կողակը, Սևանի բեղուն և այլն:

Ճամբարակ համայնքում հանդիպում են շնագայլ, նապաստակ, լուսան, թխակապոխտ աղավնի, արծաթափայլ որոռ և անտառային կատու:

Բուսական աշխարհ: Տափաստանային գոտին Հայաստանի տարածքի ամենաընդարձակ գոտին է, որը սկսվում է 1500-1600 մ-ից, երկրի հյուսիսային հատվածում հասնում է մինչև 2000 մ բարձրության, իսկ հարավային հատվածում՝ 2400-2500 մ: Գոտին տափաստանային է և գորշ կարբոնատային, անտառային:

Հայցվող տարածքում աչքի են ընկնում բուսական համակեցությունների բազմազանությամբ: Ծայրահեղ չորասեր, գուղձավոր, պնդաճիմ հացազգի խոտաբույսերի, փշաբարձիկավոր տարախոտերի առկայությունը բուսականության բնորոշ առանձնահատկություններից է:

Արևային կայանի տարածքում գերակշռում են հացազգիները և տարախոտային բուսականությունը:

Տարածաշրջանում կենդանիների բնորոշ տեսակներից են՝ ողնաշարավոր կենդանիների 96 (երկկենցաղներ՝ 4, սողուններ՝ 32, թռչուններ՝ 19, կաթնասուններ՝ 41) և

անողնաշարների 992 տեսակ (փափկամարմիններ՝ 81, սարդակերպեր՝ 126, միջատներ՝ 785): Անողնաշարների տափաստանային ֆաունան ծագմամբ ավելի երիտասարդ է և համեմատաբար ավելի միատեսակ: Տափաստաններում հողերի մշակումը, դաշտապաշտպան անտառաշերտերի ստեղծումը, խոտհարքները, նաև հրդեհները բացասաբար են ազդում բուսածածկույթի և կենդանական աշխարհի վրա: Բնական բուսածածկույթին փոխարինելու են պալիս մշակաբույսերը՝ ցորեն, եգիպտացորեն,

արևածաղիկ, պտղատու այսիները, իսկ ողողատներում՝ բանջարեղենի մշակությունը: (UNDP):

Սևանի ջրհավաք ավազանի տափաստանային գոտին՝ 1906-2400մ ծովիմակերևույթից բարձր, հիմնականում ներկայացված է չոր և տիպիկտափաստաններին բնորոշ խոտաբույսերով՝ շյուղախոտ, փետրախոտ և այլն: Այստեղ աճում են նաև գրիու, մասրենու, արոսենու, կծուխորի, այծատերևուկի և այլ թփուտներ: Բավական շատ են գազերը, ոգնաթփերը, որոնց թվում կան մի շարքհազվագյուտ և անհետացող տեսակներ: Հարակից տարածքները մարդու կողմից առավել յուրացված են, որոնց զգալի մասը վերածվել է վարելահողերի, իսկ մնացածը ակտիվ օգտագործվում է որպես խոտհարքեր և արոտավայրեր:

Տարածաշրջանում կանանոթավորբույսերի 1587 տեսակ, 32 ծառատեսակ, 102 թփերիտեսակ, 1146 բազմամյախոտաբույս 307 միամյաուերկամյաբուսատեսակներ: Շուրջ 60 բուսատեսակներհամարվումենդեղաբույսերև 100-ը՝ ուտել: Կաննաև 267 տեսակիսնկեր, որից 100 տեսակըուտելիենև 24 տեսակը՝ թունավոր: Տեղանքում աճում են հացազգիներին պատկանող շատ բույսեր՝ շյուղախոտի (*Festuca sp.*), որմի (*Lolium sp.*) 95.1և դաշտավլուկների (*Poa sp.*) տարբեր տեսակներ:

Կարմիր գրքում գրանցված են տարածաշրջանին բնորոշ՝ Խոզանափուշ Ֆյոդորովի-*Cousinia fedorovii* Takht, Լրջուն Սևանի-*Isatis sevagensis* N. Busch, Թրաշուշան հայաստանյան -*Gladiolus hajastanicus* Gabrielian, Հիրիկ Նրբագեղ - *Iris elegantissima* Sosn, Վիշապագլուխ ավստրիական - *Dracocephalum austriacum* L., Գառնառվույտ հայկական - *Oxytropis armeniaca* Sosn. ex Mulk.:

Նախատեսվող արևային կայանի տարածքում կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակները բացակայում են:

Ստորև ներկայացվում է բուսական աշխարհի տիպերի տարածման վերաբերյալ թեմատիկ քարտեզը՝

ՊԼԱՍՏԻԿԱԿԱՆ ԵՐԿՆԱԿՆԵՐ՝ մեծ/վե՛ր, բՈՒՅՆՆԵՐԻՆ ԶԴՊԵՐ՝	
Մարզային/մարզային բուսականություն	
1	Մարզային/մարզային-մարզային/մարզային (ցրված) մասնակցություն՝ <i>Carex trichos</i> Bieb., <i>Taraxacum officinale</i> DC., <i>Plantago saxatilis</i> Bieb., <i>Colpodium arvensicum</i> Turcz., <i>Poa alpina</i> L., <i>Carex canescens</i> (Wibk.) Boiss., <i>Nastium glaberrimum</i> Salisb., <i>Sibbaldia parviflora</i> Willd.
2	Մարզային (մարզային) մարզային/վե՛ր և մարզային-մարզային/մարզային/մարզային՝ <i>Bescheria variegata</i> (Bieb.) Hohenb., <i>Hordelymus violaceus</i> Beauv. et Haet., <i>Atractodes fusciculatus</i> (L.) Hohenb., <i>Betonica macrocha</i> C. Koch., <i>Veronica Gentiana</i> , <i>Cephalaria</i> , <i>Bedia</i> , <i>Mystrois glabra</i> տեսակների նմանատիպ
Մարզային/մարզային-մարզային բուսականություն	
3	Մասնակցություն՝ <i>Festuca vorticosae</i> (Lamck) T. Arv. L., <i>F. valesiaca</i> Gussón., <i>Phleum pratense</i> L., <i>Hordelymus violaceus</i> Beauv. et Haet., <i>Carex saxatilis</i> Leyz., <i>Trifolium arvense</i> L.
Անդամային բուսականություն	
4	Անդամային, մասնակցություն՝ համընթաց (Fagus orientalis L. և/կամ Quercus iborica Stev. Q. macrocha Fusch. et Mey. et Hohenb.), բրբուր (Carpinus betulus L.; ցրված) Mill., նախնի (Fraxinus excelsior L.), քեղև (Tilia bergianensis Stev.)
5	Հարմարեցված, մասնակցություն՝ <i>Quercus macrocha</i> Fusch. et Mey. et Hohenb., <i>Q. botrychos</i> Beauv., <i>Q. arvensis</i> (Lamck) Gussón.
6	Անդամային խոտը՝ վերնատեղի, մասնակցություն՝ <i>Pteris pilulaea</i> D. Don., <i>P. hibernica</i> Lamck., <i>Fraxinus excelsior</i> L., <i>Hippophae rhamnoides</i> L., տեսակներ՝ <i>Salix</i> , <i>Acer</i> , <i>Ulmus</i> և նմանատիպ տարատիպ
Հանրաձիգ մարզային/մարզային բուսականություն	
7	Ոչնչև խոտը, մասնակցություն՝ <i>Juncus polytrichos</i> C. Koch., <i>J. oblonga</i> Bieb., <i>J. hemisphaerica</i> J. et C. Presl., <i>J. fistulosus</i> Willd., <i>J. Sabina</i> L., <i>Piphrada procerus</i> Fusch. et Mey.
8	Մարզային/մարզային, մասնակցություն՝ <i>Pulsatilla pratensis</i> Mill., <i>Spiraea crenata</i> L., <i>Astragalus fontana</i> (Fisch.) Link., <i>Potentilla serotina</i> Fisch. et Mey., <i>Calla glabrata</i> Stev. Ex Planch., <i>Cerium incana</i> (Pall.) Spach., <i>Pteris aquilina</i> Pall.
Տափաստանային բուսականություն	
9	Հարմարեցված, մարզային-մարզային, մասնակցություն՝ <i>Festuca valesiaca</i> Gussón., <i>F. ovina</i> L., <i>Koeleria albicoma</i> Donat., <i>K. ovina</i> (L.) Pers., <i>Bohrisochloa ichastemum</i> (L.) Keng., <i>Stipa capillata</i> L., <i>S. leucogaster</i> Trin. et Rupr., <i>S. teres</i> Stev., <i>Elytrigia trichophora</i> (Lamck) Nevsk., <i>Gallium verum</i> L., տեսակներ՝ <i>Agropyron</i> , <i>Aristida</i> , <i>Scabiosa</i> , <i>Veronica</i> , <i>Artemisia</i> , <i>Achillea</i> , <i>Astragalus</i> .
Լեռնային/բլուզային բուսականություն	
10	Երբեմնային բնիկ, մասնակցություն՝ <i>Asyragalus montanus</i> (Fisch.) Link., <i>Cerium incana</i> (Pall.) Spach., <i>Rhynchos pallasi</i> Fisch. et Mey., <i>Cerium glabrata</i> Stev. et Planch. տեսակներ մասնակցություն՝ <i>Astragalus</i> , <i>Acantholimon</i> , <i>Azidothryphium</i> , <i>Onobrychia cernua</i> (L.) Desv., <i>Salvia officinalis</i> Beauv., <i>Thymus kotchybanus</i> Beauv. et Hohenb.
Կիսամառային/բլուզային բուսականություն	
11	Ոչնչև/չնչևային, մասնակցություն՝ <i>Artemisia fragrans</i> Willd., <i>Koeleria procerus</i> (L.) Scribn., <i>Carex stricta</i> Willd., <i>Ceratoides scoparia</i> Botch. et Bork., <i>Alopecurus spicatus</i> L., <i>Phalaris pallasi</i> Fisch. et Mey., <i>Tanacetum arvensis</i> (C. Koch) Trevis., <i>Poa bulbosa</i> L., <i>Beccaria</i> , <i>Aegilops</i> , <i>Eremopyrum</i> , <i>Alyssum</i> , <i>Asplenium littoralis</i> (Gussón) Presl.
Մնացորդային բուսականություն	
12	Վարդի, մասնակցություն՝ <i>Salix erucoides</i> Bieb., <i>S. deschoides</i> Pall., <i>S. viminalis</i> Pall., <i>Halesterium nitroflavum</i> (Pall.) Bieb.
13	Ոչնչևային, մասնակցություն՝ <i>Salix cana</i> C. Koch., <i>S. tomentosus</i> (Mey.) Spach., <i>S. gemmatensis</i> Pall., <i>Gymnocarpium apiculatum</i> Beauv., <i>Galanthus pumilus</i> C. Koch., <i>Cypripedium calceolatum</i> (Sw.) Krop.
14	Պարզիկ, մասնակցություն՝ <i>Calligonum polygamonoides</i> L., <i>Achillea tenuifolia</i> Lamck., <i>Salix tartarochamae</i> (Hj.) Stragrostis pratensis (L.) Mitter. et T. Anders., <i>Astragalus paradoxus</i> Hange.

Կենդանական աշխարհ: Մարզիտարածքում հաշվարկվում են 43 տեսակի փափկամարմիններ, 639 տեսակի հողվածոտանիներ, որոնք պատկանում են միջատներին: Դրանցից 6-ը Հայաստանի էնդեմներ են: Կապտաթիթեռը (*Maculinea nausithous* Bergs), որն հայտնի է պարկի պահպանական գոտուց, գրանցված է Բնության պահպանության միջազգային միության Կարմիր ցանկում: Լճում հանդիպում են երկարաչանչ խեցգետին, Սևանի էնդեմիկ իշխանն իր 4 տարատեսակներով, սիգ ձուկը, էնդեմիկ ձկներից՝ Սևանի բեղուն և Սևանի կողակը: Պատահաբար լիճ է ներթափանցել նաև լճածածանը:

Տարածաշրջանում հանդիպում են նաև 4 տեսակի երկկենցաղներ, 16 տեսակի սողուններ, հանդիպում են թռչունների 267 տեսակ, կաթնասունների 44 տեսակ, որոնք պատկանում են հետևյալ կարգերին.

- ❖ Միջատակերներ (*Insectivora*),
- ❖ Կրծողներ (*Rodentia*),
- ❖ Նապաստակներ (*Logomorpha*),

- ❖ Չղջիկներ (Chiroptera),
- ❖ Գիշատիչներ (Carnivora),
- ❖ Սմբակավոր/կճղակավոր կաթնասուններ (Artiodactyla):

Նշված տեսակներից 6-ը գրանցված են Հայաստանի Կարմիր գրքում (վայրենակերպը, ջրասամույրը, գորշ արջը, խայտակզաքիսը, անտառային կատուն, բեզոարյան այծը):

Տարածաշրջանում սողուններից հանդիպում են մի շարք մողեսներ, սպիտակափոր մողեսը, նաիրյան մողեսը, ռուսոմբեկովի մողեսը, հայկական մողեսը, իսկ օձերից՝ սովորականը, ջրային լորտուները, պղնձօձը, լեռնատափաստանային իժը: Երկկենցաղներից առկա են կանաչ դողոշը, լճագորտը և փոքրասիական գորտը:

Ջրային կամ ջրածահճային կենդանիների համար որպես ապրելավայր ծառայում են Սևանա լճի ջրերը, ափամերձ գոտու ճահճուտներն ու լիճ թափվող գետերի գետաբերանները: Վերջին 4 տասնամյակի ընթացքում Սևանա լճի մակարդակի 19 մ իջեցումը, ինչպես նաև ավելի քան 10 հազ. հա ճահճուտների արհեստական չորացումը, նախկին ժայռոտ ափերի վերացումը խիստ բացասաբար են անդրադարձել ավազանի կենդանական աշխարհի վրա, որը հատկապես ցայտուն կերպով արտահայտված է թռչունների մոտ:

Սևանի ավազանում հանդիպում էին 267 տեսակի թռչուններ, որոնցից 48-ը բնադրող էին: 160 տեսակ չվող թռչուններից մնացել է 50-ը: Էնդեմ հանդիսացող Սևանի ծովորորի համար բնական միջավայրը դարձել է էկոլոգիապես անկայուն:

Այսօր դրանցից շատերը՝ մոխրագույն սագը, տուրպան, կարմրակտուց և կարմրագլուխ բադերը, սպիտակագլուխ բադը (սավկան), չեն բնադրում լճի տարածքում:

Կարմիր գրքում գրանցված են՝ Կաթնասունների 6 տեսակ, (Բեզոարյան այծ-Capra aegagrus Erxleben) և այլն), սողուններից 2 տեսակ (խայտաբղետ՝ Անդրկովկասյան բազմագույն մողեսիկ-Eremias arguta transcaucasica Darevsky, 1953) և փոքրասիական մողեսները-Parvilacerta parva Boulenger, 1887), 39 թռչնատեսակներ (Հայկական որոր-Larus armenicus), վարդագույն հավալուսն - Pelecanus onocrotalus Linnaeus, 1758 և այլն), սազանմաններից՝ սպիտակագլուխ բադ կամ սավկա - Oxyura leucocephala Scopoli, 1769, ձկներից՝ Սևանի իշխանը իր տարատեսակներով,

Իշխան տեսակը ընդունված է բաժանել 4 ցեղերի.

- ձմեռային բախտակ՝ (*Salmo danilewskii*),
- ամառային բախտակ՝ (*Salmo ischchan aestivalis*),
- գեղարքունի՝ (*Salmo ischchan gegarkuni*),
- բոջակ՝ (*Salmo ischchan danilewskii*)

որոնք միմյանցից տարբերվում են ձվադրման տեղերով ու ժամկետներով:

Երբեմն դրան ավելացնում են 5-րդ սեռը՝

ալաբալախ՝ գետայինը:

Ձմեռային բախտակն ու բոջակը լճի ձկներ են, իսկ մյուսները՝ անցողիկ:

Սևանի բեղուն (*Barbus goetschaicus* Kessler) և Սևանի կողակը (*Varicorhinus capoeta*

sevangi, Filippi) հողվածոտանիներից՝ Արիոն կապտաթիթեռը - *Maculinea arion zara Jachontov*, Մթնշաղային կապտաթիթեռ - *Maculinea nausithous*, Անտեսված կապտաթիթեռ - *Agrodiaetus neglectus Dantchenko*, 2000, Նինայի կապտաթիթեռ - *Agrodiaetus ninae Forster*, 1956, Թուրքական կապտաթիթեռ - *Agrodiaetus turcicus Koçak*, գրանցված են միջազգային միության Կարմիր գրքում:

Նշված տեսակները՝ սպիտակափոր մողեսը /*Darevskia unisexuali*/, ռոստոմբեկովի մողեսը /*Darevskia Rostombekovi*/, օձերից՝ լեռնատափաստանային իծ /*Vipera /Pelias/ erivanensi*/, իսկ թռչուններից՝ մոխրագույն սագը/ *Anseranse*/, տուրպա / *Melanitta fusca*/ և սպիտակագլուխ բադ կամ սավկա/*Oxyura leucocephala Scopoli*/ տեսակները գրանցված են ՀՀ կարմիր գրքում, որոնք առհասարակ հանդիպում են տարածաշրջանում:

Արևային կայանի համար հայցվող տարածքում կարմիր գրքում գրանցված կենդանատեսակները բացակայում են:

Ստորև ներկայացվում է կենդանական աշխարհի տիպերի տարածման վերաբերյալ թեմատիկ քարտեզը՝

Կենդանատեսակներ

Որնաշարավորներ

Կարի ունայ (ճագն)	Եղջարկի քղնիք	Թրչակապուրջ սղոթիք
Մեղապարս արջ	Ենեյան բադ	Կարմրախոնդ օղոր
Եղջարկան արջառ	Գրչյուկ	Արջնուրանային կրիա
Ազնիկաչի եղջերու	Մազառափուկ	Կարմրա
Կարի իւղ	Մլղանուկ	Արջապարս
Գրչյուկ	Կառնապարս	Սեփրանյան սղոթան
Ընծապարս	Սկյան	Միջ
Լեռնային	Կարմրապարս	Անտառային կրտս
Եղջարկապարս	Կարմրապարս	Կարմիր
Անտառային	Կարմրապարս	Կարմիր իրանց

Սնուցվող շարավորներ

Համցիկարում հն անհնուր

(Որնաշարավորներից) լեռնային, ծառային մուրա, տոմարային լրջում, ստալիտ ճնդրուկ, մեխրապարս արջառ, կապուրդ, սոփրանյան և եղջարկանյան քարապարս, մեխրապարս անհնու, կարմրա, սղոթան, քարապարս, սղոթան

(Սնուցվող շարավորներից) անհնուր, ծառային իրանց, կարմրա, սղոթան, ճնդրուկ, ճնդրուկ, կարմրապարս, կարմրապարս, մուրա, սեփրանյան և կարմրապարս ճնդրուկ

Հատուկ պահպանվող տարածքներ:

Արևային կայանի համար հայցվող տարածքում հետազոտությունը ցույց են տվել, որ.

ա/տարածքը տեղակայված չէ պատմամշակութային հուշարձանների սահմաններում, հատուկ պահպանվող, անտառային, կամ ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում,

բ/այն օգտագործվում է որպես արոտավայր և ամեն տարի գործնականում գերարածեցվում է,

գ/ տարածքում առկա են գորշ կարբոնատային հողեր: Սևանա լճի Մարզի բնության հատուկ պահպանվող տարածք է «Սևան» ազգային պարկը՝ 150,1հազ. հա մակերեսով: Այն գտնվում է շրջակա միջավայրի նախարարության կառավարման ներքո՝ «Սևան ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի գործառույթների միջոցով: Այն Պարկի տարածքը, համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007 թվականի հունվարի 18-ի N 205-Ն որոշմամբ հաստատված «Սևան» ազգային պարկի 2007-2011 թվականների կառավարման պլանի, բաժանվում է հետևյալ տարածքագործառնական գոտիների՝

1) արգելոցային՝ ընդգրկում է «Արտանիշի», «Նորաշենի», «Լիճք-Արգիշի» և «Գիլի» արգելոցները.

2) արգելավայրային՝ ընդգրկում է «Գավառագետի» և «Գիհի-կաղնուտային ռելիկտային Նորաշենի» արգելավայրերը.

3) ռեկրեացիոն.

4) տնտեսական:

Գործունեության տարածքը գտնվում է «Սևան»ԱՊ-ից մոտ 2 կմ հեռավորության վրա :

Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ:

Այս հողվածը ներկայացնում է Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ քաղաքի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկը, որը 2002թ. հաստատվել է Հայաստանի կառավարության կողմից: Ցանկում ներառված է ընդամենը 54 հուշարձան (19 միավոր):

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	հավելյալ նշումներ
Ամրոց «Գալուստքար»	մ.թ.ա. 2-1 հզ	հս մասում	Գետիկի աջ ափին, «Գետիկ» հյուրանոցից 600 մ հս
Գերեզմանոց	11-18 դդ.	հս մասում	Վերին Ճամբարակում, Գետիկի աջ ափին, Ճամբարակ-Թթուջուր ճանապարհից աջ
Խաչքար	12-13 դդ.		կանգնեցված 6 խաչքարերից աջից 2-րդը
Խաչքար	12-13 դդ.		կանգնեցված 6 խաչքարերից աջից 3-րդը

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	14-15 դդ.		կանգնեցված 6 խաչքարերից աջից 1-ինը
Խաչքար	16-17 դդ.		կանգնեցված 6 խաչքարերից ձախից 2-րդը է
Խաչքար	16-17 դդ.		կանգնեցված 6 խաչքարերից ձախից 1-ինը է
Խաչքար	16-17 դդ.		կանգնեցված 6 խաչքարերից ձախից 3-րդը է
Գերեզմանոց	11-20 դդ.	հս մասում	սարալանջին, ավերված, գործող գերեզմանոցի հվ կողմում
Եկեղեցի	16-17 դդ.		գերեզմանոցի հվ-աե մասում, ավերված
Խաչքար	12-13 դդ.		
Խաչքար	12-13 դդ.		
Գյուղատեղի «Ղուշի բակեր»	16-18 դդ.	0,5 կմ հս	Ճամբարակ-Վահան ճանապարհից ձախ
Գերեզմանոց	16-18 դդ.		
Խաչքար	11-12 դդ.		ընկած գետնին
Խաչքար	11-12 դդ.		կիսով թաղված հողի մեջ
Խաչքար	13-14 դդ.		ընկած գետնին, երկատված
Խաչքար	14-15 դդ.		ընկած գետնին
Խաչքար	14-15 դդ.		կիսով խրված հողի մեջ, թեքված
Խաչքար	16-17 դդ.		ընկած գետնին
Խաչքար	17-18 դդ.		ընկած գետնին
Տապանաքար Սերիճանի	1660 թ.		
Եկեղեցի Մբ. Գրիգոր	1029 թ.	ք. մ.	Վերին Ճամբարակի հս եզրին
Խաչքար Պողոս Երիցի	9-10 դդ.		խորանի հվ մասում
Խաչքար	10-11 դդ.		հվ ավանդատանը
Խաչքար	10-11 դդ.		հվ ավանդատան մուտքի

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	հավելյալ նշումներ
			վերնամասում
Խաչքար	11-12 դդ.		հվ պատին
Խաչքար	11-12 դդ.		խորանի հվ պատին
Խաչքար	11-12 դդ.		խորանի հվ պատին
Խաչքար	11-12 դդ.		խորանի աե պատին
Խաչքար	11-12 դդ.		բեմի վրա
Խաչքար	11-12 դդ.		հս ավանդատան մուտքի վերնամասում
Խաչքար	11-12 դդ.		հս ավանդատանը
Խաչքար	11-12 դդ.		հվ ավանդատանը
Խաչքար	14-15 դդ.		խորանի հս պատին
Գերեզմանոց	10-19 դդ.		
Խաչքար	10-11 դդ.		եկեղեցուց հս, ընկած գետնին
Խաչքար	1029 թ.		եկեղեցու հվ կողմում, խրված հողի մեջ
Խաչքար	11 դ.		եկեղեցու հվ կողմում, խրված հողի մեջ
Խաչքար	11-12 դդ.		ընկած գետնին
Խաչքար	10 դ.	ք. մ.	Վոլոդյա Ջազյանի տնամերձում
Խաչքար՝ Մատթեոս երեցի	10 դ.	ք. մ.	Վերին Ճամբարակի կենտրոնում, աղբյուրի մոտ
Խաչքար	12-13 դդ.	1 կմ հվ-աե	Ճամբարակ - Վահան խճուղուց ձախ
Խաչքար	12-13 դդ.	ք. մ.	Ներքին Ճամբարակում, Սամվել Բաբայանի տնամերձում
Խաչքար	12-13 դդ.	ք. մ.	Ներքին Ճամբարակում, Վերգուշ Բաբայանի տան ցանկապատին
Խաչքար	12-13 դդ.	ք. մ.	Ներքին Ճամբարակում, Հրաչ Հարությունյանի տնամերձում
Խաչքար	12-13 դդ.	ք. մ.	Ներքին Ճամբարակում, Ռադիկ Վերդյանի տան մոտ
Խաչքար	13 դ.	ք. մ.	Ներքին Ճամբարակում, Հրաչիկ

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	հավելյալ նշումներ
			Մելքունյանի տան մոտ
Խաչքար	14-15 դդ.	ք. մ.	Վերին Ճամբարակում, Վարազդաստ Ղազարյանի տնամերձում
Խաչքար	1455 թ.	ք. մ.	Մինասյանի տնամերձում
Խաչքար	16-17 դդ.	ք. մ.	Ներքին Ճամբարակում, Հրաչ Հարությունյանի տնամերձում
Հուշաղբյուր Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածների	1950- ական թթ.	ք. մ.	Վերին Ճամբարակում
Հուշաղբյուր Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածների	1960 թ.	ք. մ.	հյուրանոցի դիմաց
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածների	1970-ական թթ.	ք. մ.	դպրոցի դիմաց

Ամենամոտ հուշարձանի հեռավորությունը նախատեսվող արևային կայանից կազմում է մոտ 1450մ:

Ց Ա Ն Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

(ՀՀ կառավարության 2008 թվականի 14 օգոստոսի <<Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին>> N 967-Ն որոշմամբ հաստատված)

<u><< Փեղարքունիքի մարզ</u>			
38.	«Մեկատար» հրաբուխ	Գավառ քաղաքից 20 կմ արլ.	Երկրաբանական հուշարձան
39.	«Աժդահակ» հրաբուխ	Գավառ քաղաքից 25 կմ հվ-արմ.	Երկրաբանական հուշարձան
40.	«Անանուն» ծաղկավորում	Սևանա լճի հս-արլ. Ափին, երկաթուղու պատաստի հատվածում, Սևան քաղաքի մոտ 45 կմ հեռավորության վրա	Երկրաբանական հուշարձան
41.	«Քարե ծով» քարացրոններ (չինգիլներ)	Լճաշեն գյուղից 1 կմ դեպի խարամային քարհանք	Երկրաբանական հուշարձան
42.	«Անանուն» հրաբխային արտահայտված շերտավորություն	Լճաշեն գյուղից 1 կմ հվ, հրախային խարամների գործող քարհանքի մոտ	Երկրաբանական հուշարձան
43.	«Արմաղան» հրաբուխ	Մաղինա գյուղից 3.5 կմ արմ.	Երկրաբանական հուշարձան

44.	«Հայրավանք» բրան- ֆունա	Հայրավանք գյուղից 2-3 կմ հս-արլ.	Երկրաբանական հուշարձան
45.	«Մարանց» աղբյուր	Գավառ բաղաբի Հացատառ թաղամասում, ծ.մ-ից 1937 մ բարձրության վրա	Ջրաերկրաբանական հուշարձան
46.	«Խաչերի» աղբյուր	Գավառ բաղաբի արմ. Ծայրամասում	Ջրաերկրաբանական հուշարձան
47.	«Արցունք բար» աղբյուր	Ակունք գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 1980 մ բարձրության վրա	Ջրաերկրաբանական հուշարձան
48.	«Անանուն» աղբյուր	Լճական գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 2045 մ բարձրության վրա	Ջրաերկրաբանական հուշարձան
49.	«Անանուն» աղբյուր	Կարճաղբյուր գյուղի կմ-արլ. Եզրին, ծ.մ-ից 1930 մ բարձրության վրա	Ջրաերկրաբանական հուշարձան
50.	«Հանքի աղբյուր»- աղբյուրների խումբ	Սարուխան գյուղի հվ. Ծայրամասում, ծ.մ-ից 1977 մ բարձրության վրա	Ջրաերկրաբանական հուշարձան
51.	«Ակուն» լիճ	Ծողկաշեն գյուղից 10 կմ արմ., Ակնասար լեռան լանջին	Ջրազրական հուշարձան
52.	«Ենթադայան մարգագետին»	Դրախտիկ գյուղի մոտ	Կենսաբանական հուշարձան
53.	Թառ /Կարմիր Կատար/	Հրաբուխ	Երկրաբանական հուշարձան

10. Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը

Կայանը տեղակայված է լինելու <<ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊԸ-ին պատկանող հողատարածքում՝ Գեղարքունիքի մարզ, Ճամբարակ համայնք, Աղբերք բնակավայրի վարչական տարածքում և զբաղեցնելու է 7,6705հա տարածք:

10.1. Արտադրական հզորություններ.

Նախագծված <<ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> արևային ֆոտոէլեկտրական կայանը (ԱՖԷԿ) կառուցվելու է ՀՀ, Գեղարքունիքի մարզի, Ճամբարակ համայնքի Աղբերք գյուղում: Տեղանքը գտնվում է հյուսիսային լայնության 40°31'13.67" և արևմտյան երկայնության 45°15'59.93" աշխարհագրական կոորդինատներում, ծովի մակերևույթից 2012մ բարձրության վրա: Տեղանքը Սևանա լճից 2020մ, իսկ Աղբերք գյուղից՝ 850մ հեռավորության վրա է:

Էլեկտրամատակարարման մաս

Սույն մասով նախատեսվում է իրականացնել Արևային էլեկտրակայանի էլեկտրատեխնիկական մասի նախագիծը: Նախագծում նախատեսվել են իրականացնել փոխակերպիչ սարքերի տեղադրման, հաստատուն և փոփոխական հոսանքի մալուխների մոնտաժման աշխատանքները:

Նախագծում ընտրվել են Sungrow ընկերության կողմից արտադրվող SG350HX տիպի ինվերտորներ: Ինվերտորների տեխնիկական պարամետրերը ներառված են նախագծում: Ինվերտորները 350կՎԱ հզորության են: Արևային կայանի կառուցման համար նախատեսվել է 16 հատ քանակով ինվերտոր: Ինվերտորները համալրված են իրարից անկախ 16 հատ մաքսիմալ հոսանքի հզորության կարգավորիչ բլոկներով, որոնցից յուրաքանչյուրին հնարավոր է միացնել 2 հատ հաստատուն հոսանքի շղթաներ: Ինվերտորները մոնտաժվում են մետաղական կարկասի վրա:

Արևային կայանի կառուցման համար ընտրվել է 570Վտ հզորության արևային երկկողմանի տեսակի վահանակներ: Նախագծում նախատեսվել են արևային 28 հատ վահանակներից բաղկացած 352 հատ խմբեր, որոնք միանում են ինվերտորներին հաստատուն հոսանքի մալուխներով: Յուրաքանչյուր ինվերտորին նախատեսվում է միացնել 22 հատ խմբեր:

Հաստատուն հոսանքի մալուխները պղնձյա են, որոնց կտրվածքի մակերեսը $1 \times 6 \text{ մմ}^2$ է: Մալուխների միջև կապն իրականացվում է հատուկ MC4 կցորդիչների միջոցով, որոնցով կատարվում է նաև ինվերտորի հետ միացումը: ՀՀ մալուխները սկիզբ առնելով վահանակների խմբերից, մոնտաժվում են մետաղական կարկասով մինչև ինվերտոր:

Ինվերտորների էլքի փոփոխական հոսանքը նախատեսվում է հաղորդել ABBF-1.0 $3 \times 240 \text{ մմ}^2$ կտրվածքի մալուխներով, որոնք միանում են տրանսֆորմատորային ենթակայանի 0.8կՎ բաշխիչ կետում: Մալուխների ընտրությունն իրականացվել է ըստ հոսանքի թողունակության, և ստուգվել է հաշվի առնելով լարման անկման 7.5% և լարման կորստի +- 5% թույլատրելի շեմը:

Ուժային մալուխների մոնտաժային ուղեգծերը դեպի ուժային 10/0.8կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայան իրականացվում է ստորգետնյա տարբերակով: Համաձայն ԷԷՀ ՏԿ-ի IV գլխի 19.2 ենթակետում նշված պահանջների ստորգետնյա հատվածում մալուխագծի տեղադրման խորությունը 0.7մ է: Նշված պահանջները կիրառվել են սույն նախագծում: Մալուխի կորի ներքին շառավիղը պետք է լինի ոչ պակաս, քան մալուխի տրամագծի 15-պատիկը:

Մալուխի համար՝ խրամուղում, նախատեսված է ավագե անկողնու պատրաստում՝ ավագի 100 մմ շերտի վրա փռվում է մալուխը, նորից ծածկվում է 150մմ ավագի շերտով:

Արևային կայանի անվտանգության համար նախագծում նախատեսվում է իրականացնել տարածքի լուսավորության և տեսանկարահանող սարքերով հսկողություն: Լուսավորությունն իրականացվում է 50Վտ Լեդ լուսատուներով, որոնք մոնտաժվում են մետաղական ցանկապատի համար նոր տեղադրվող՝ $\emptyset 49 \text{ մմ}$ տրամագծով, 4մ բարձրության մետաղական հենարանի վրա: Լեդ լուսատուները տեղադրվում են 50մ միջանկյալ քայլով: Լեդ լուսատուների էլեկտրասնուցման համար նախատեսվում է մետաղական ցանկապատով մոնտաժել СИП-4 $4 \times 16 \text{ մմ}^2$ կտրվածքի հաղորդալար, որից 2 ջիղը պետք է օգտագործվի լուսավորության իսկ մյուս 2 ջիղը տեսախցիկների էլեկտրասնուցման համար: Հաղորդալարի էլեկտրասնուցման աղբյուր հանդիսանում է անվտանգության

պահակակետը:

Նախագծում նախատեսվում է նաև տեղադրել անվտանգության տեսանկարահանող սարքեր: Տեսախցիկները նախատեսվում են մոնտաժել ցանկապատի վրա տեղադրվող Ø49մմ մետաղական խողովակին:

10/0.8/0.8կՎ տրանսֆորմատորային ենթակայան

Նախագծի սույն հատորում նախատեսվում է իրականացնել 6400կՎԱ հզորությամբ և 10կՎ լարման տրանսֆորմատորային ենթակայանի տեղադրման աշխատանքներ: Տրանսֆորմատորային ենթակայանը բաղկացած է 1 ամբողջական կոնտեյներից, այսինքն՝ ամբողջական հավաքածուի տեսակից: Այն բաղկացած է 10կՎ լարման մասից, տրանսֆորմատորային մասից և 0.8կՎ լարման անջատիչներից: Տրանսֆորմատորային ենթակայանի չափերն են՝ 6058x2896x2438 մմ: Այն տեղադրված է հատուկ նախագծված բետոնե հարթակի վրա: Տրանսֆորմատորային ենթակայանից յուղի արտանետման յուղի հավաքման կետը և յուղի կուտակիչի հորը նախատեսված են նախագծով: Յուղահավաքը պետք է կառուցված լինի երկաթբետոնե նյութից՝ 1° թեքության անկյան տակ: Յուղի կուտակիչի հորի չափսերն են 2970x2500x1200 մմ, հաշվի է առնվել տրանսֆորմատորային յուղի ծավալի ընտրությունը: Յուղի պահեստավորման բաքը պետք է կառուցված լինի բետոնե պատերից՝ ներսում մետաղական ցանցով: Յուղի պահեստավորման հորի բոլոր պատերի, առաստաղների և հատակի մետաղական ցանցը պետք է կրկնապատկվի: Կառուցված է D=12 մմ ամրացմամբ: Հարթակի բետոնե հիմքի տակ պետք է տեղադրվի 150 մմ հաստությամբ ռելս: 10կՎ այլումինե մալուխային գծի տրանսֆորմատորային ենթակայանը պետք է միացված լինի նոր տեղադրված 110/10 կՎ ենթակայանին: Ենթակայանի 10 կՎ մալուխային գիծը պետք է միացվի 10 կՎ լարման փակ անջատիչ պահարանին: Այս մալուխը պետք է տեղադրվի 1,2 մ խորությամբ մալուխային խրամուղու մեջ՝ կիրառելով գործող կանոնակարգերին համապատասխան: Հողանցումը պատրաստված է 40X4 հարթ պողպատից՝ 50x50x5 մմ չափսերով, L=1,5 մ երկարությամբ ուղղահայաց էլեկտրոդներով: Հողի դիմադրությունը պետք է լինի 0,4 Օմ: Հողանցման ցանցի կառուցումից հետո անհրաժեշտ է ստուգել հողակցման դիմադրությունը, որը պետք է լինի 0,4 Օմ: Եթե 0,4 Օմ դիմադրություն չի ստացվում, ապա պետք է ավելացնել ուղղահայաց էլեկտրոդների քանակը:

110կՎ օդային գծի կառուցում

Արևային կայանի արտադրած էլեկտրաէներգիայի հաղորդաբաշխման համար նախատեսվում է կառուցել 110/10կՎ լարման 6300կՎԱ հզորության տրանսֆորմատորային ենթակայան(ՏԵ) և 110կՎ օդային գիծ(ՕԳ): 110կՎ ՕԳ-ը նախատեսվում է կառուցել «Կապուտակ» 110կՎ ՕԳ-ի թիվ 222 միջանկյալ հենարանից կառուցելով AC95/16մմ² կտրվածքի 348մ օդային գիծ:

110կՎ ՕԳ-ի կտրվածքի ընտրությունն իրականացնելիս, հաշվի է առնվել տեղանքի

կլիմայական պայմանները՝ ըստ քամու IV-րդ գոտին է 35մ/վ արագությամբ, ըստ մերկասառույցի IV-րդ գոտին է սառցակալման պատի հաստությունը 25մմ:

110կՎ ՕԳ-ը սկիզբ առնելով Սոսո Վարդանյան ուղղության «Կապուտակ» 110կՎ ՕԳ-ի թիվ 222 հենասյունից, անցնում է նոր տեղադրվող Y110-4+5 տիպի N1, П110-5В տիպի N2, Y110-3 տիպի N3 հենարաններով և միանում նոր կառուցվող ենթակայանի մետաղական պորտալին: Շանթային պարպումների գերլարումներից գծերի և հենարանների պաշտպանության համար 110կՎ հենարանների վերին կետով նախատեսվում է մոնտաժել С-50 ամպրոպապաշտպան ճոպան:

110կՎ օդային գծի հենարանները ընտրվել են ստորև նշված տիպարային նախագծերից.

- Y110-4+5 տիպի՝ առանց 3 լայնակ- 3078_{TM-T10-81} տիպարային,
- П110-5В տիպի՝ 11520_{TM-T1}- տիպարային,
- Y110-3 տիպի -3078_{TM-T10-81} տիպարային:

110կՎ հենարանների տեղադրման համար նախատեսվում է տեղադրել ստորև նշյալ երկաթբետոնե հիմքերը.

- Y110-4+5 տիպի հենարանի համար 2 հատ Ф2-У և 2 հատ Ф3-У ,
- П110-5В տիպի՝ հենարանի համար 4 հատ Ф1-2 ,
- Y110-3 տիպի հենարանի համար 2 հատ Ф2-У և 2 հատ Ф3-У:

Նախատեսվում է 110կՎ օդային գծի N1, 2, հենասյուներ հողակցել, որը կատարվում է ըստ 3.407-150 տիպարային նախագծի՝ ЭС 09 սխեմա 2-ի՝ հորիզոնական հողանցմամբ: Հողակցումը կատարված է համաձայն ՏԿ-ի 42.14 կետի պահանջների: N3 հենասյան հողանցումը նախատեսվում է իրականացնել ՏԵ-ի հողանցման կոնտուրից:

Համաձայն տեխնիկական կանոնակարգի ՏԿ 48.3 կետում տրված պահանջների, ՕԳ-ի նվազագույն հեռավորությունը գետնից պետք է լինի 7 մ, որն ապահովված է տվյալ նախագծում:

110կՎ ԵԿ կառուցում

110կՎ ԲԲՍ-ի միագծանի սխեման ընտրվել է համաձայն <<Схемы принципиальные электрические распределительных устройств подстанций 35-750кВ 2007г.>> տիպարային լուծումների, ըստ որի նախատեսվել է <<Բլոկ (գիծ-տրանսֆորմատոր) անջատիչով >> N110-3H տիպը:

ԵՆթակայանի սնումը նախատեսվում է իրականացնել մեկ 110կՎ օդային գծով:

110կՎ ԲԲՍ-ն նախատեսված է բաց տիպի: Հաղորդադրավորումն իրականացվում է АС-70/11մմ² տիպի պողպատալյումինե հաղորդալարով:

Ենթակայանում տեղադրվում են 110/10կՎ լարման 1 հատ եռաֆազ երկփաթույթ տրանսֆորմատոր, 6300կՎԱ հզորության:

ԲԲՄ-ում նախատեսվում է տեղադրել հետևյալ 110կՎ սարքավորումները՝

- Դրսի տեղադրման էլեգազային անջատիչ – 1 լրակազմ:
- Եռաբևեռ բաժանիչ երկու հողանցման դանակով, էլ. շարժիչային շարժաբերով – 1 լրակազմ:
- Հոսանքի տրանսֆորմատոր – 3 հատ:
- Ունակային լարման տրանսֆորմատոր – 3 հատ:
- Գերլարման սահմանափակիչ գրանցասարքով – 3 հատ:
- Հողանցիչ միաբևեռ ձեռքի շարժաբերով – 1 հատ:

10կՎ ՓԲՄ-ն նախատեսված է փակ տիպի:

- Մուտքային բջիջ -1 հատ:
- Գծային բջիջ տր-որ -1 հատ,
- Սեփական կարիքների բջիջ - 1 հատ,
- Լարման տր-որի բջիջ – 1 հատ:

Համաձայն տեխնիկական պայմանների, ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ խոշորացված համայնքի, գ. Աղբերք “ՄԱՆԵՐՉԻ ՄԱՅՆԻՆԳ” ՍՊԸ-ին պատկանող “Մաներջի Մայնինգ” 4.945 ՄՎտ դրվածքային հզորությամբ արևային էլեկտրակայանը Հայաստանի էլեկտրական ցանցերին միացնելու համար նախատեսվում է կառուցել 1x6300կՎԱ հզորությամբ 110/10կՎ լարման տրանսֆորմատորային ենթակայան: Ենթակայանի սնումն իրականացվում է ,Կապուտակե 110կՎ օդային գծի թիվ 222 միջանկյալ հենարանից, ճյուղավորման սխեմայով, դեպի ԵԿ-ի 110կվ լարման մուտքային պորտալը: Արևային կայանը տեղակայված է ծովի մակարդակից 2010մ բարձրության վրա և նախագծով նախատեսված է ըստ հետևյալ կլիմայական պայմանների. -քամի՝ 30մ/վ, սառցակեղև՝ 15մմ, օդի ջերմաստիճան -32-ից +34:

“Մաներջի մայնինգ” Արևային էլեկտրակայանի “Մաներջի մայնինգ” 110/10կՎ լարման ԵԿ-ի միացումը ՀՀ էներգահամակարգին աշխատանքային նախագիծը կատարված է համաձայն տրված տեխնիկական առաջադրանքի:

Մույն նախագծի կազմության մեջ մտնում է “ “Մաներջի մայնինգ” ԵԿ” Արևային էլեկտրակայանին կից 10/110կՎ ենթակայանը և «Կապուտակ» 110կՎ ՕԳ-ի մուտքը AC-95 մակնիշի հաղորդալարով նախագծային աշխատանքը:

“Մաներջի մայնինգ” Արևային էլեկտրակայանում տեղակայված ընդհանուր հզորությունը կազմում է 4945կՎՏ: “Մաներջի մայնինգ” ԵԿ-ի 110կՎ ԲԲՄ-ում նախատեսվում է տեղադրել 110/10կՎ լարման եռաֆազ երկփաթույթ TM-6300/110 մակնիշի ուժային տրանսֆորմատոր: Տրանսֆորմատորի և 110կՎ օդային գծի շղթաներում տեղադրվում են -BP-110HC մակնիշի վակուումային անջատիչ, TՓՅՄ-110 մակնիշի հոսանքի տրանսֆորմատոր, HKՓ-110 մակնիշի լարման տրանսֆորմատոր, ՕՍԻ-110 արգելափակիչ գերլարումներից, գծի կողմում երկկողմանի հողանցման դանակներով PHՃ3-2-110 մակնիշի բաժանիչ: ԲԲՄ-ի դողային համակարգի շղթան հավաքվում է AC-120/19 հաղորդալարերով: 10կՎ լարման կողմում տեղադրվում են ցածր լարման լրակազմ բաշխիչ սարքավորումներ

630A նումինալ հոսանքով : 10կՎ լարման դողային համակարգի շղթան հավաքվում է -80x6 այլումինե դողերով:

110կՎ սարքավորումները տեղադրվում են հավաքովի մետաղական հենարանների վրա: Հենարանները ամրացվում են F-2 մակնիշի հիմքերի վրա: 10կՎ սարքավորումները և ռելեական պաշտպանության ու սեփական կարիքների վահանները տեղադրվում են ՓԲՍ-ի մասնաշենքում:

110կՎ Ենթակայանի շանթապաշտպանությունը ապահովվում է պորտալների վրա տեղադրած շանթարգելներով:

Ենթակայանի սարքավորումները արտաքին գերլարումներից պաշտպանելու համար 110 և 10կՎ ներանցիչների վրա տեղադրվում են պարպիչներ:

ԵԿ-ի հողանցման համար նրա շուրջը նախատեսվում է ստեղծել հողանցման եզրագիծ, որին ոչ պակաս, քան երկու կետում պետք է միացնել ենթակայանի սարքավորումների մետաղական իրանները: Հողակցման եզրագիծն իրականացվում է 4x40մմ շերտապողպատից (հորիզոնական հողանցիչ) և 2.5մ երկարությամբ 50x50x5մմ անկյունային պողպատից (ուղղահայաց էլեկտրոդ): Համաձայն ԷՄՆԸՊ ՏԿ-ի VI գլխի 33-րդ կետի Ենթակայանի հողակցման սարքի դիմադրությունը տարվա ցանկացած եղանակին չպետք է գերազանցի 0,5 Օհմ-ից: Հողանցման կոնտուրի մոնտաժումից հետո անհրաժեշտ է ստուգել հողանցման սարքավորման դիմադրությունը: Չբավարարելու դեպքում ավելացնել էլեկտրոդների քանակը նորմային հասցնելու համար: Բոլոր սարքավորումների լարման տակ չգտնվող մետաղական կոնստրուկցիաները նախագծով նախատեսված է հողանցել, իսկ ԵԿ-ի հենարանի հողանցման սարքվածքը միացնել համալիրի հողանցման սարքին:

Էլեկտրակայանի սեփական կարիքների սնման համար տեղադրվում է 10/0.4կՎ 63կՎԱ հզորության 1 հատ յուղային ուժային տրանսֆորմատոր: Տրանսֆորմատորի սնումն իրականացվում է ուժային տրանսֆորմատորի 10կՎ հատոնից: Սեփական կարիքների վահանից սնվում են կայանին կից ենթակայանի և կայանի ղեկավարման, պաշտպանության ողջ օպերատիվ շղթաները, համալիրի լուսավորությունը և ջեռուցման համակարգը: Ենթակայանի արտաքին լուսավորությունը նախատեսված է ԼԵԴ լամպերով լուսարձակներով:

Էլեկտրաեներգիայի կոմերցիոն հաշվարկի համար 110կՎ լարման կողմում առանձին արկղի մեջ նախատեսվում է տեղադրել երկկողմ հաշվարկի իրականացնող էլ եներգիայի հաշվառքի էլեկտրոնային սարք:

Բոլոր էլեկտրամոնտաժային աշխատանքները կատարել համաձայն ПУЭ-ի, СНИП 3.05.06-85 և СН 102-76 պահանջների:

Ճարտարապետական մաս

Նախագծով նախատեսվել է իրականացնել արևային կայանի մետաղական կարկասի մոնտաժումը՝ բետոնե հիմքերի տեղադրմամբ, Արտաքին մետաղական ցանկապատի

իրականացումը և մետաղական կարկասի հողանցումները:

Արևային կայանի արևային վահանակների մոնտաժման համար նախատեսվում է տեղադրել մետաղական կարկասից պատրաստված լրակազմ խմբեր: Ընդհանուր թվով նախատեսվում է տեղադրել 352 հատ մետաղական կարկասի խմբեր: Մետաղական կարկասը մոնտաժվում է նոր տեղադրվող բետոնե սյունային տիպի հիմքերի վրա: Յուրաքանչյուր խմբում առկա են 10 հատ բետոնե սյունային հիմքեր :

Բետոնե հիմքերի համար նախատեսվում է հորատել 1.1մ խորության Ø300մմ տրամագծով փոսորակներ՝ ընդհանուր թվով 3520 հատ: IV կարգի բնահողի հորատելուց հետո նախատեսվում է փոսորակում լցնել 100մմ խճային շերտ, այնուհետև, մետաղական սյան(PS-1) տեղադրելուց հետո, անհրաժեշտ է լցնել B15 դասի բետոն: Նախատեսվում է բետոնի հիմքը գետնից բարձրացնել 200մմ:

Բետոնե հիմքերի բաց մասերում նախատեսվում է իրականացնել հիդրոմեկուսացում 2 տակ շերտով: 1 խմբում առկա հետևի և դիմացի բետոնային հիմքերի ուղղաձիգ՝ միջանկյալ հեռավորությունը 2030մմ է: Հետևի և դիմացի ոտքերի հորիզոնական ուղեգծում միմյանց նկատմամբ միջակայքը 3600մմ է: Մետաղական կարկասը բաղկացած է տարրատեսակ հանգույցներից: Մետաղական կարկասի դիմացի ոտքի սյան բարձրությունը՝ հաշված բետոնային հիմքից 1300մմ է(PL-1), իսկ հետևի ոտքի սյան բարձրությունը՝ 2255մմ(PL-2): Հետևի սյան և դիմացի սյան միջև տեղադրվում է ամրակցող կապ(Sp-1) և մետաղական պրոֆիլ (Dg-1) վահանակների ձգման համար: Մետաղական կարկասի դիմացի, ինչպես նաև հետևի ոտքերի սյուները հորիզոնականով միմյանց կապակցվում են Mb-1, Mb-2, Mb-3 մետաղական պրոֆիլներով: Լրացուցիչ ամրակցման համար հետևի 1-2 և 4-5 ոտքերի սյուները միմյանց ամրակցվում են Bs-1 մետաղական կապով: Ինվերտորների և փոփոխական հոսանքի ավտոմատ անջատիչի մոնտաժման համար մետաղական կարկասի 2րդ ոտքի սյան և նոր տեղադրվող Pl-3i(ինվերտորի սյան) սյան միջև մոնտաժվում են RL-1 հորիզոնական մետաղական պրոֆիլներ:

Արևային կայանի հողանցումն իրականացվում է իրարից անկախ 8 հատ նոր կառուցվող հողանցման կոնտուրներով: Հողանցման կոնտուրները բաղկացած են 10 հատ L=2000մ 50x50x5մ ուղղահայաց տեղադրվող անկյունակներով, որոնք իրար կապակցվում են 40x4մմ հողանցման շերտապողպատով:

Հուսալի հողանցման համակարգ ստանալու համար նախատեսվում է արևային կայանի յուրաքանչյուր արևային վահանակների շարքում տեղ գտած խմբերը, ինչպես նաև բոլոր շարքերը միմյանց կապել հողանցման շերտապողպատով:

Մետաղական ցանկապատն իրականացվում է 2.5մ քայլով Ø49x2մմ 3մ չափով մետաղական խողովակների տեղադրումով: Ցանկապատի ընդհանուր երկարությունը կազմում է 1629մ: Ցանկապատի բարձրությունը 2 մ է: Լուսավորության և անվտանգության տեսախցիկների մոնտաժման համար յուրաքանչյուր 13-րդ սյան համար նախատեսվել է տեղադրել Ø49x2մմ՝ 4մ երկարության Խողովակ: Մետաղական խողովակները տեղադրվում են բետոնե հիմքերի մեջ: Բետոնե հիմքերի համար նախատեսվում է հորատել 1.0մ

խորության Ø200մմ տրամագծով փոսորակներ ընդհանուր թվով 652 հատ: IV կարգի բնահողի հորատելուց հետո նախատեսվում է փոսորակում լցնել 200մմ խճային շերտ, այնուհետև, մետաղական խողովակի տեղադրելուց հետո, անհրաժեշտ է լցնել B15 դասի բետոն: Նախատեսվում է բետոնի հիմքը գետնից բարձրացնել 100մմ:

Բետոնե հիմքերի բաց մասերում նախատեսվում է իրականացնել հիդրոմեկուսացում 2 տակ շերտով:

Մետաղական խողովակների տեղադրումից հետո նախատեսվում է մոնտաժել մետաղական 3D ցանկապատը: Ցանկապատները միաձև 2,5մ երկարության են, որոնք միմյանց մոնտաժվում են ամրակցիչներով: Ամրակցիչները ձգվում են մետաղական խողովակներին:

Պահակակետ

Արևային կայանի անվտանգության վերահսկողության համար՝ արևային կայանի հիմնական մուտքի մոտ նախատեսվում է կառուցել պահակակետ: Շենքի չափերը 6մ լայնության և 11մ երկարության են: Շենքը մեկ հարկանի է: Նախատեսվում է անվտանգության սենյակից բացի շենքում նախատեսել նաև պահեստային տարածք, գուգարան, խոհանոց, սերվերային սենյակ և օֆիսային տարածք:

Շենքը կառուցվում է երկաթ-բետոնե կրող կոնստրուկցիաներից պատրաստված հիմքերի վրա, արտաքին պատերը նախատեսվում են կառուցել տուֆե քարով, որի վրա էլ ցեմենտ ավազե շաղախի սվաղով հարթեցման աշխատանքներ:

11.Շինարարության փուլում տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումները

Արևային կայանի կառուցման ժամանակ կատարվելու են հողային աշխատանքներ և շինարարական աշխատանքներ:

Արևային կայանի կառուցման համար նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հողային աշխատանքները.

1. Արևային կարկասների հիմքերի հորատում,
2. Փոփոխական հոսանքի մալուխների մոնտաժում խրամուղում,
3. Հաստատուն հոսանքի մալուխների մոնտաժում խրամուղում,
4. Հողանցման կոնտուրների իրականացում,
5. Ցանկապատի իրականացում,
6. Պահակակետի կառուցման համար հիմքերի քանդում,
7. 10/0,8/0,8կՎ ենթակայանի տեղադրման համար հիմքերի կառուցում:

110/10կՎ ԵԿ-ի կառուցման համար նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հողային աշխատանքները.

1. 110կՎ սարքավորումների մոնտաժման համար հիմքերի տեղակայում,

2. Տրանսֆորմատորի տեղադրում,
3. Յուղահավաք բաքի և խողովակաշարի մոնտաժում,
4. Ցանկապատի կառուցում,
5. Մալուխային խրամուղու կառուցում,
6. Հողանցման կոնտուրի կառուցում:

110կՎ ՕԳ-ի կառուցման համար նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հողային աշխատանքները.

1. Մետաղական 110կՎ հենարանների տեղադրման համար հիմքեր տեղակայում:

Արևային կայանի կառուցման համար նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հողային աշխատանքները.

- Արևային կարկասների հիմքերի հորատում

Կարկասի հիմքերի տեղակայման համար նախատեսվում է իրականացնել բնահողի հորատման աշխատանքներ: Հորատման փոստրակի խորությունը 0,9մ է, իսկ տրամագիծը՝ 300մմ: Հորատված 1 փոստրակից գոյանում է 0,064խմ բնահող, որը փոխվում է տեղում: Ընդհանուր թվով առկա է 3520 հատ փոստրակ, որոնց հորատման համար գոյանում է $3520 \cdot 0,064 = 225.28$ խմ բնահող:

- Փոփոխական հոսանքի մալուխների մոնտաժում խրամուղում

Մալուխների մոնտաժման համար իրականացվում է խրամուղիների մեխանիզմով քանդման աշխատանքներ: Խրամուղիների խորությունը 0,8մ է: Առկա են 8 տիպի խրամուղիներ: Տիպ 1(խրամուղի 1-1, 1-1-0.4, 1-1-10) –ի միջին լայնությունը 325մմ է, երկարությունը 943մ: Տիպ 1 խրամուղու քանդման աշխատանքներից գոյանում է $943 \cdot 0,325 = 306.5$ խմ բնահող: Նախատեսվում է մալուխների փոման համար իրականացնել 250մմ ավազե անկողնակ, ընդհանուր 70.7խմ ծավալով: Խրամուղին ծածկվում է քանդված բնահողով: Ավելացված բնահողը փոխվում է տեղում:

Տիպ 2(խրամուղի 2-2) , L=140մ, միջին լայնությունը 0,45մ: Քանդվում է 63խմ բնահող, լցվում է ավազ 14խմ: Ավելացված բնահողը փոխվում է տեղում:

Տիպ 3(խրամուղի 3-3) , L=163մ, միջին լայնությունը 0,55մ: Քանդվում է 89,65խմ բնահող, լցվում է ավազ 16,3խմ: Ավելացված բնահողը փոխվում է տեղում:

Տիպ 4(խրամուղի 4-4) , L=90մ, միջին լայնությունը 0,65մ: Քանդվում է 58,5խմ բնահող, լցվում է ավազ 13.5խմ: Ավելացված բնահողը փոխվում է տեղում:

Տիպ 5(խրամուղի 5-5) , L=40մ, միջին լայնությունը 0,8մ: Քանդվում է 32խմ բնահող, լցվում է ավազ 8խմ: Ավելացված բնահողը փոխվում է տեղում:

Տիպ 6(խրամուղի 5-5) , L=265մ, միջին լայնությունը 0,9մ: Քանդվում է 238.5խմ բնահող, լցվում է ավազ 59.625խմ: Ավելացված բնահողը փոխվում է տեղում:

Տիպ 7(խրամուղի 10-10) , L=15մ, միջին լայնությունը 1.5մ: Քանդվում է 22.5խմ բնահող, լցվում է ավազ 5.625խմ: Ավելացված բնահողը փոփում է տեղում:

Տիպ 8(խրամուղի 16-16) , L=12մ, միջին լայնությունը 2.4մ: Քանդվում է 28.8խմ բնահող, լցվում է ավազ 7.2խմ: Ավելացված բնահողը փոփում է տեղում:

- Հաստատուն հոսանքի մալուխների մոնտաժում խրամուղում

Մալուխների մոնտաժման համար իրականացվում է խրամուղիների մեխանիզմով քանդման աշխատանքներ: Խրամուղիների խորությունը 0,8մ է: Խրամուղու միջին լայնությունը 325մմ է, երկարությունը 480մ: Խրամուղու քանդման աշխատանքներից գոյանում է $480 \cdot 0,325 = 156$ խմ բնահող: Խրամուղին ծածկվում է քանդված բնահողով:

- Հողանցման կոնտուրների իրականացում

Արևային կայանի հողանցման համար իրականացվում է թվով 8 հատ հողանցման կոնտուրներ: Յուրաքանչյուր կոնտուրի իրականացման համար նախատեսվում է քանդել 40մ խրամուղի, որից գոյանում է 7,2խմ բնահող: 8 հատ կոնտուրի համար քանդվում է 57,6խմ բնահող, որից հետո իրականացվում է բնահողի ետլիցք:

- Ցանկապատի իրականացում

Ցանկապատի հիմքերի տեղակայման համար նախատեսվում է իրականացնել բնահողի հորատման աշխատանքներ: Հորատման փոստրակի խորությունը 1մ է, իսկ տրամագիծը՝ 200մմ: Հորատված 1 փոստրակից գոյանում է 0,0314խմ բնահող, որը փոփում է տեղում: Ընդհանուր թվով առկա է 625 հատ փոստրակ, որոնց հորատման համար գոյանում է $652 \cdot 0,0314 = 20,5$ խմ բնահող:

- Պահակակետի կառուցման համար հիմքերի քանդում

Պահակակետի արտաքին չափերն են 11մ երկարություն և 6 մ լայնություն: Պահակակետի կառուցման համար նախատեսվում է իրականացնել խրամուղու քանդում 1մ խորությամբ և 1 մ միջին լայնությամբ, ընդհանուր 40մ: Քանդման աշխատանքներից գոյանում է 40խմ բնահող, որը նախատեսվում է տեղափոխել 5-10մ՝ ռելիեֆի հարթեցման աշխատանքների համար:

- 10/0,8/0,8կՎ ենթակայանի տեղադրման համար հիմքերի կառուցում

Ցածր լարման ենթակայանի բետոնային հիմքի, յուղահավաքի և յուղակուտակիչի համար նախատեսվում է իրականացնել բնահողի քանդման աշխատանքներ: Երկաթբետոնե հիմքերի համար նախատեսվում է քանդել 5,6խմ ծավալով բնահող: Յուղահավաքի համար քանդվում է 1,4խմ ծավալով բնահող, իսկ յուղակուտակիչի համար՝ 10,12խմ բնահող:

Քանդման աշխատանքներից գոյանում է ընդհանուր 17,12խմ բնահող, որը նախատեսվում է տեղափոխել 5-10մ՝ ռելիեֆի հարթեցման աշխատանքների համար:

110/10կՎ ԵԿ-ի կառուցման համար նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հողային աշխատանքները

- 110կՎ Սարքավորումների մոնտաժման համար հիմքերի տեղակայում

110ԿՎ սարքավորումների տեղադրման համար իրականացվում է ե/բ հիմքերի տեղակայման աշխատանքներ: Ս-14 տիպի(զծային պորտալ) ե/բ հիմքերի համար քանդվել է 74,5խմ բնահող, F-2 տիպի(սարքավորումներ) հիմքերի համար 60խմ: Քանդված գրունտից 127,5խմ ծավալի մասով իրականացվում է ետլիցք: Ե/բ հիմքերի տեղադրումից հետո գոյացած 7,8խմ բնահողը փռվում է տեղում:

- Տրանսֆորմատորի տեղադրում

Տրանսսֆորմատորի տեղադրման համար կառուցվում է ե/բ հիմքեր: Հիմքերի համար քանդվում է 30խմ բնահող, որը տեղափոխվում է 5-10մ և հարթեցում է տեղում:

- Յուղահավաք բաքի և խողովակաշարի մոնտաժում

Յուղահավաքի և խողովակաշարերի մոնտաժման համար իրականացվում է 33.6խմ ծավալով բնահողի քանդման աշխատանքներ: Ե/բ յուղահավաքի տեղադրումից հետո իրականացվում է բնահողի ետլիցք 27,35խմ ծավալով: Խողովակների մոնտաժման համար քանդվում է 3,8քմ ծավալով բնահող, որից ետլիցք է իրականացվում 3,65խմ բնահողը: ընդհանուր ավելացված բնահողը կազմում է 6,4 խմ , որը փռվում է տեղում:

- Ցանկապատի կառուցում

Ցանկապատի կառուցման համար իրականացվում է 1,92խմ ծավալով բնահողի ձեռքով քանդման աշխատանքներ, որից 0,38խմ հետլիցք է արվում, իսկ 1,54խմ փռվում է տեղում:

- Մալուխային խրամուղու կառուցում

Մալուխային խրամուղու կառուցման համար իրականացվում է 15խմ հողի քանդման աշխատանքներ, որից 2խմ ծավալով բնահողը ետլիցք է արվում, իսկ 13խմ ծավալով բնահողը հարթեցվում է տեղում:

- Հողանցման կոնտուրի կառուցում

Հողանցման կոնտուրի կառուցման համար իրականացվում է 470մ երկարության, 0,5մ խորության և 0,3մ լայնության խրամուղու քանդման աշխատանքներ, որից գոյացած բնահողը կազմում է 70,5խմ: Քանդված բնահողը ետլիցք է արվում խրամուղու մեջ:

110կՎ ՕԳ-ի կառուցման համար նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հողային աշխատանքները.

Մետաղական 110կՎ հենարանների տեղադրման համար հիմքերի տեղակայում

110կՎ հենարանների տեղադրման համար իրականացվում է 509խմ բնահողի քանդման և 496խմ բնահողի ետլիցքի աշխատանքներ: Ավելորդ բնահողը նախատեսվում է փոել տեղում:
Կայանի տեղակայման աշխատանքները տևելու են 5 ամիս՝ ըստ ժամանակացույցի:

Գ/Գ	Անվանումը/հատկանիշը	Սարքավորումների և կոդերի տեխնիկական բնութագրիչը և անվանումը	Տեսակ	Չափումն միավոր	Ընդհան. քանակ
1	2	3	4	5	6
1	Ցանկազատի կառուցում	Դողպատյա խողովակ 50x50x3մմ, L=2600մմ		հատ	610
2		Անյրան Ø12մմ, L=300մմ		հատ	1220
3		Յիջեր 60x60մմ		հատ	1220
4		Ներդրում յուղաներկով երկու անգամ		մ ²	244
5		Մետաղական ցանց 50x50մմ բջիցով, L=2մ		զմ	2395
6		Չողի հորատում Ø350մմ, L=700մմ		մ ²	41,06
7		B - 20 տիպի բետոնե հիմքի իրականացում Ø350մմ, L=700մմ		մ ²	41,06
8		Ավելորդ հողի տեղափոխում 7 կմ. հեռավորության վրա		մ ²	41,06
9	Կարգապահ կառուցում	Խողովակ Ø89 L=3400մմ		հատ	3
10		Խողովակ 60x60 L=2200մմ		հատ	6
11		Խողովակ 60x60 L=2550մմ		հատ	4
12		Խողովակ 60x60 L=1100մմ		հատ	2
13		Խողովակ 40x40 L=2430մմ		հատ	2
14		Խողովակ 15x15 L=1020մմ		հատ	34
15		Խողովակ 15x15 L=1120մմ		հատ	7
16		Մետաղական բերր 1020x600		հատ	8
17		Մետաղական բերր 920x980		հատ	1
18		Ծիակի		հատ	6
19		Բռնակ		հատ	6
20		Ներդրում յուղաներկով երկու անգամ		մ ²	16,5
21	Արտաքին յուղափոխություն	LED լուսարձակ 30-տ		հատ	52
22		Դոլմեն բացակցիղ մարդիս	ՅՅԳ 4x10մ ²	մ	2450
23		Դոլմեն բացակցիղ մարդիս	ՅՅԳ 3x1,5մ ²	մ	43
24		Ծալքախողովակ Ø25մմ.		մ	1800
25		Բաժանման ստույգ, 100x100x50մմ, IP54		հատ	52
26		Մետաղական արկղ 600x400x200մմ		հատ	1
27		Միաբևեռ ապտոմատ անջատիչ 10Ա		հատ	2
28		Մոդուլային մագնիսական թողարկիչ 18Ա		հատ	2
29		Ժանտանակի ապտոմատ ռեզ		հատ	1

1	2	3	4	5	6
30	Սեյսմիկ հիմնկառուցվածքի կառուցում	Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 124x54x15մմ, L=830մմ		հատ	3750
31		Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 120x50x15մմ, L=2410մմ		հատ	1875
32		Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 120x50x15մմ L=1340մմ		հատ	1875
33		Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 100x60x10մմ, L=3810մմ		հատ	1875
34		Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 100x60x10մմ, L=3850մմ		հատ	3000
35		Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 55x50x10մմ, L=2234մմ		հատ	1875
36		Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 55x50x10մմ, L=3880մմ		հատ	1500
37		Միակցիչ, 210Ա		հատ	2250
38	Սեղանի հիմքերի կառուցում	Չողի հորատում Ø350մմ, L=800մմ		մ ²	114,84
39		Բետոն B-20		մ ³	114,84
40		Ավելորդ հողի տեղափոխում 7 կմ հեռավորության վրա		մ ³	114,84
41	ԳՑՓԿ-ների, հասանցման տուփերի և վահանակների մոնտաժում	Չեանկառուցվածքի մոնտաժում		լրակազմ	375
42		Ը-անկ պրոֆիլի ցինկապատ պողպատից՝ 120x50x15մմ, L=3500մմ		հատ	50
43		ԳՑՓԿ (Չային ցանցային վիճակաբախիչ)՝ 200կ-տ		հատ	25
44		Մետաղական հասանցման տուփ՝ 600x400x200մմ, IP 67		հատ	25
45		Եռաբևեռ ավտոմատ անջատիչ՝ 1000Կ, 200Ա		հատ	25
46		ՄԲՖ-ԵԵԿ-4 (միաբյուրեղ ֆոտոլիդային երկու երեսակի վահանակ)՝ 580-տ		հատ	9750
47	Հաստատուն հրտանքի մարդիսի միակցիչ	Հաստատուն հրտանքի անազապատ, պրնճե մարդիս՝ կրկնակի մեկուսացումով, 2000-ի թողունակությամբ	2x(1x4)մ ²	մ	16695
48		Հաստատուն հրտանքի մարդիսի միակցիչ	MC-4	զրպզ	375
49		Երկշերտ ԴԻՔ ծալքախողովակ	Ø32 մմ	մ	200
50		Երկշերտ ԴԻՔ ծալքախողովակ	Ø63 մմ	մ	180
51		Երկշերտ ԴԻՔ ծալքախողովակ	Ø90 մմ	մ	260
52		Երկշերտ ԴԻՔ ծալքախողովակ	Ø110 մմ	մ	60

ԴԸ-1-009-23

ՀՊ, հեղափոխության մարդի, Երդաբար հասանքի Արշերց պողոտում «ԱՄԱԵԴԻՆ» ԱՎՏՆԻՆԿԱՅ՝ ԱՊԸ-ի կողմից կառուցվող 5000 կ-տ հողուրդյան արտվադի ֆուտբոլային կայանի կառուցման աշխատանքային նախագիծ

Փուլ	Թերթ	Ենթերթ
ԱՄ	34-1	34

Արևային ֆոտոլիդային Ելեկտրոնային

Մասնագիտ

«ԴԻ-Էլեոնգ» ԱՊԸ
ք. Երևան, 2023թ.

Գ/Գ	Անվանումը	Սարքավորման երկրի և տրամադրված անվանումը	Տեսակ	Չափման միավոր	Ընդհանրական
1	2	3	4	5	6
53	Հաստատում հրահանգի մարտիների խրատությունների կատարում	Խրատումը համար հողի քանդում մեխանիզմով (0,4x0,8x700մ)		մ ²	224
54		Ավազի լիցք (0,25x0,35x700մ)		մ ²	61,25
55		Քանդան հողից ետիցք		մ ²	162
56		Ավելորդ հողի տեղափոխում 7 կմ հեռավորության վրա		մ ²	61,25
57	Փոփոխական հրահանգի մարտիների փոխարինում	Փոփոխական հրահանգի այլուսինը մարտի՝ 1000-ի թողունակությամբ	ABE6ԱԵ-1 3x120ԱՄ ²	մ	2295
58		Փոփոխական հրահանգի այլուսինը մարտի՝ 1000-ի թողունակությամբ	ABE6ԱԵ-1 3x150ԱՄ ²	մ	982
59		Փոփոխական հրահանգի այլուսինը մարտի՝ 1000-ի թողունակությամբ	ABE6ԱԵ-1 3x185ԱՄ ²	մ	7179
60		Փոփոխական հրահանգի մարտի տեղանցական համար	ABE6 1x95	մ	75
61		Այլուսինը ծախսված	TA-95	հատ	50
62		Այլուսինը ծախսված	TA-120	հատ	156
63		Այլուսինը ծախսված	TA-150	հատ	24
64		Այլուսինը ծախսված	TA-185	հատ	120
65		Միացնող կցորդիչ	1ՈՒՄԵ-2 70/120	հատ	11
66		Միացնող կցորդիչ	1ՈՒՄԵ-2 150/240	հատ	40
67	Փոփոխական հրահանգի մարտիների խրատությունների կատարում	Խրատումը բնահողի քանդում մեխանիզմով մեկ մարտի համար՝ (0,325x0,8x1681մ)		մ ²	437,06
68		Խրատումը բնահողի քանդում մեխանիզմով երկու մարտի համար՝ (0,45x0,8x446մ)		մ ²	180,56
69		Խրատումը բնահողի քանդում մեխանիզմով երեք մարտի համար՝ (0,55x0,8x110մ)		մ ²	48,4
70		Խրատումը բնահողի քանդում մեխանիզմով չորս մարտի համար՝ (0,65x0,8x178մ)		մ ²	92,56
71		Խրատումը բնահողի քանդում մեխանիզմով հինգ մարտի համար՝ (0,8x0,8x21մ)		մ ²	13,44
72		Խրատումը բնահողի քանդում մեխանիզմով վեց մարտի համար՝ (0,95x0,8x1156մ)		մ ²	878,56
73		Ավազի լիցք մեկ մարտի համար՝ (0,3x0,25x1681մ)		մ ²	126,07
74		Ավազի լիցք երկու մարտի համար՝ (0,4x0,25x446մ)		մ ²	44,6
75		Ավազի լիցք երեք մարտի համար՝ (0,5x0,25x110մ)		մ ²	13,75
76		Ավազի լիցք չորս մարտի համար՝ (0,6x0,25x178մ)		մ ²	26,7
77		Ավազի լիցք հինգ մարտի համար՝ (0,8x0,25x21մ)		մ ²	4,2
78	Ավազի լիցք վեց մարտի համար՝ (0,95x0,25x1156մ)		մ ²	274,55	

1	2	3	4	5	6
79	Փոփոխական հրահանգի մարտիների խրատությունների կատարում	Աղյանշանային ժապավեն 150մմ		մ	1864
80		Աղյանշանային ժապավեն 250մմ		մ	4530
81		Քանդան հողից ետիցք		մ ²	1140,71
82		Ավելորդ հողի տեղափոխում 7 կմ հեռավորության վրա		մ ²	489,87
83	Գողանցական կոնստրուկտի կատարում	Խրատումը բնահողի քանդում (0,4x0,5x2800մ)		մ ²	560
84		Մակուսակ 50x50x5մ, L=2մ		մ ²	90
85		Շերտապարպատ 40x4մմ		մ ²	2800
86		Քանդան հողից ետիցք		մ ²	479,4
87	Տեսահսկման համակարգի տնտեսում	Ցանցային տեսահսկարիչ 1080p, 48 մուտք		հատ	1
88		Ցանցային կոմսուտատոր (switch POE), 16 մուտք		հատ	2
89		Ցանցային կոմսուտատոր (switch POE), 8 մուտք		հատ	1
90		Հիշողության սարք՝ կոշտ սկավառակ 16TB		հատ	2
91		Մնջկառ սնուցման աղբյուր (UPS), 12-4, 3000-տ		հատ	1
92		Արտաքին տեղադրման գունավոր տեսախցիկ, 8MP, 1080p, I-6		հատ	35
93		LED մոնիտոր 24"		հատ	1
94		Տեղեկատվական, արևմտյան, որովայնի զույգերով՝ 4x2x0,52մմ, արտաքին տեղադրման, Bcat		մ	3200
95		Երկշերտ ԴԻԷ ծալակապակ	Փ10մմ	մ	3200

		ԴԵ-1-009-23			
		ՀՀ հեռուստուսումնասիրության համայնքի կողմից գործող «ԱՄՆԵՐԳԻ ԱՍՏԼՆԻՆ» ՄԻԸ-ի կողմից կատարվող 5000 կետ հեռուստային արժեքի ֆոտոշեղջերային կապակի կատարման աշխատանքի նախագիծ			
Ժողովի անուն	Թեմա	Արևային ֆոտոշեղջերային էլեկտրակապակ	Փուլ	Թեմա	Թեմա
Նախ. ղեկ.	Ա. Ղազարյան		Ամ	34-2	34
Նախագծող/Մ. Սարգսյան			 «ԴԻ-Էներջի» ՄԻԸ ք. Երևան 2023թ.		

հի	Աշխատանքի անվանումը	ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵԿՆՈՂՈՅԻՆ ԸՍՐԱՅՆՆԵՐՈՎ																				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	Լեռնաշինարարական, քանդակ և սառնամանուկի աշխատանքներ	■																				
2	Լեռնաշինարարական ինժեներական աշխատանքներ	■	■																			
3	Դրոյակն աշխատանքներ		■	■																		
4	ԱՅԵԼ-ի 110 /10kV և 10/0.4kV լարման ենթակայանների շինարարություն		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
5	Կրող կրճարուկցիաների հիմքերի հորատում, հենասյուների տեղադրում, շինարարական աշխատանքներ	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
6	Կրող կրճարուկցիաների հորատ, տարածքի ցանկապատում							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
7	Արվարձանների անցկացում			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
8	Դրոյակն անցքի մեծում					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
9	Արտաքին բուսափրկության համակարգ							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
10	Արևալին վահանակներ տեղադրում								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
11	Օպրելագրում, կուտակման շինարարական աշխատանքներ																					
12	Անասնապահային ճանապարհի կառուցում																					
13	Մեծահասակի և դեղատարան շենքի ներքին հարդարում																					
14	Ինժեներական աշխատանքներ և էլեկտրական մուգում																					
15	Տրանսֆորմատորների էլեկտրական մուգում																					
16	Տեղափոխման համակարգի մեծում																					
17	Կաշակի կառուցում, գործարկում և օպերատորական կողմ																					

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ

- Տեղափոխման խումբ՝ 5 հոգի (1 հոմեմե և 4 տեղափոխիչ)
- Ինժեներական խումբ՝ 5 հոգի (1 սպիտակ ինժեներ, 1 սպիտակ ինժեների օգնական և 4 ինժեներներ)
- 2 հատ իրափոխման, 1 հատ իրափոխման և 1 հատ ինժեներական ընդհանուր մեքենաներ -մեծահասակային խումբ՝ 6 հոգի (4 մեքենաապրեն, 2 տեխնիկ)
- Արտաքին վահանակների վարձարժեք՝ 10 հոգի
- Ընթացակարգի խումբ՝ 35 հոգի (1 սպիտակ ինժեներ և 34 վարձարժեք)

12.1 Օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր.

Նախատեսվող գործունեության շինարարության և շահագործման փուլերում բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ աշխատողների խմելու և կենցաղային կարիքները հոգալու նպատակով: Շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնանյութը բերվելու է պատրաստի պայմանագրային հիմունքներով՝ մոտակա Ճամբարակ համայնքից:

Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շշերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և հողային գրունտի խոնավացման համար օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով: Պայմանագիրը կնքվելու է Կապալառու կազմակերպության կողմից համապատասխան թույլտվությունները ստանալուց հետո՝ շինարարական աշխատանքների սկզբում:

Շինարարության փուլում օգտագործվելու են նաև այլ շինարարական նյութեր՝ ամրան, մետաղ, շինարարական քար, ավազ, ցեմենտ, շեբեն: Շինարարության համար նախատեսված նյութերը մատակարարվելու են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպություններից:

Շինարարությունը տևելու է 150 օր, շինարարության ընթացքում աշխատելու

են առավելագույնը 35 աշխատակից:

Ջրի մատակարարման հաճախականությունը կատարվելու է ըստ կարիքի: Տեխնիկական ջուրն ըստ անհրաժեշտության օգտագործվելու է տարածքի հրդեհամարման, անիվների լվացման, տարածքի ջրման համար:

ա) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

W_{խ.տ.} = (n x N + n1 x N1) x T, որտեղ

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 5

մարդ N – ԻՏԱ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 30 մարդ

N1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025

մ³օր/մարդ T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 150օր:

W_{խ.տ.} = (5 x 0.016 + 30 x 0.025) x 150 = 124,5մ³/շին. ժամ. կամ 0,192 մ³/օր:

Ելնելով տարածքի կլիմայական պայմաններից, ինչպես նաև անվտանգության կանոններից շահագործման փուլում տարածքի ջրցան չի նախատեսվում:

Անիվների լվացման համար Շինարարության փուլում նախատեսվում է, , մեքենաների լվացումը նախատեսվում է 2-3 հատ, օրը 1 անգամ հաճախականությամբ տեղադրվելու են 3հատ լվացման կետեր, յուրաքանչյուրի ջրաքանակի նորման ընդունված է 0,8լ/վրկ:

$$Q_2 = 0.8 \times 3 = 2.4 \text{ ր/վրկ}$$

Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝ U1 = S1 x K1 x T, որտեղ՝ S1 – ջրվող տարածքի մակերեսը 850 մ², (արդիրապարակ, ճանապարհներ)

K1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով՝ 150 (առավելագույնը

150օր) U1 = 850 x 0.0015 x 150 = 191,25 մ³/շին. ժամ. կամ 1,275 մ³/օր:

12.2 Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ.

Կայանի կառուցման շինարարության փուլում օգտագործվելու են տեխնիկական և տրանսպորտային միջոցներ՝ 2 հորատող, 1 հարթեցնող, 1 ինքնաթափ, որոնք կարող են լինել կապալառու կազմակերպության տրանսպորտային միջոցները կամ վարձակալվել այլ կազմակերպություններից:

Գործունեության իրականացման ընթացքում նոր ճանապարհների կառուցում չի նախատեսվում: Աշխատանքների կատարման համար առանձին շինհրապարակ չի նախատեսվում: Շինարարական աշխատանքների համար նախատեսված մեքենաները և տեխնիկան կայանվելու են հարակից ճանապարհի եզրին, աշխատելու են հաջորդաբար՝ ըստ անհրաժեշտության: Տարածքում շինանյութերի պահեստավորում չի նախատեսվում: Անհրաժեշտ շինանյութերը գործունեության վայր են բերվելու ըստ տեսակների և

անհրաժեշտության, տեղադրվելու են տակդիրների վրա:

13. Այլընտրանքային տարբերակների նկարագիրը, ներառյալ՝ նախատեսվող գործունեությունից հրաժարման (գրոյական) տարբերակը, տարբերակների վերլուծության արդյունքում՝ ընտրված տարբերակի հիմնավորումը:

ՇՄԱԳ-ի շրջանականերում դիտարկվել է նախատեսվող գործունեության գրոյական, այլընտրանքային տարբերակները, ինչպես նաև ընտրված տարբերակի հիմնավորումը:

Զրոյական տարբերակ նշանակում է նախատեսվող գործունեության չիրականացում. կհանգեցնի առաջին 20 տարվա ընթացքում այլ աղբյուրներից մոտ 308,005 ԳՎտ.Ժ էլեկտրաէներգիայի արտադրմանը: Նշված քանակի էլեկտրաէներգիայի պահանջարկը հնարավոր կլինի ապահովել շրջակա միջավայրի վրա առավել ազդեցություն ունեցող էներգիա արտադրող այլ գործունեությունների շնորհիվ՝

ջերմաէլեկտրակայան, հիդրոէլեկտրակայան և այլն, ինչն իր հերթին կհանգեցնի շրջակա միջավայրի վրա էականազդեցությունների աճին:

Արևային էլեկտրակայանի միջոցով էլեկտրաէներգիայի ստացումը նպաստելու է օդում ածխաջրածինների կրճատմանը, որոնք արտանետվում են էներգիայի ստացման այլ աղբյուրներից: Ածխաջրածինները նպաստում են կլիմայի փոփոխությանը՝ իր բոլոր վտանգավոր հետևանքներով:

Արևային էլեկտրակայանների ներդրումը էներգետիկ համակարգում համարվում է ամենահեռանկարային այլընտրանքային ճյուղը: Համաձայն միջազգային էներգետիկ գործակալության տեսության 40 տարի հետո արևային էներգետիկան կարտադրի ամբողջ համաշխարհային էներգետիկ պահանջարկի շուրջ 20-25%-ը, ինչն իր հերթին կնպաստի տարեկան 6 միլիարդ տոննա ածխաջրածնային գազերի կրճատման:

Տարածքի այլընտրանք: Տարածքն ընտրված է ելնելով արևային էներգետիկայի զարգացման համար նպաստավոր պայմաններից: Աշխարհագրական դիրքը և ծովի մակարդակից ունեցած բարձրությունը՝ 2012 մետր, նպաստավոր պայմաններ են ստեղծում արևային էներգետիկայի զարգացման համար: Տարածքը գերաբաժեցված է, գտնվում մարդու ակտիվ գործունեության գոտում: Հողի նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկ ենթակառուցվածքների է:

Ընտրված տարբերակի հիմնավորումը: Նորագույն տեխնոլոգիաների սրընթաց աճի հետ զուգահեռ կարևոր է շրջակա միջավայրի պահպանման գիտակցումը, և այնպիսի առաջադեմ տեխնոլոգիաների կիրառումը, որոնք անվտանգ են շրջակա

միջավայրի համար: Արևակայանի կառուցման դեպքում.

- ՀՀ-ում հանրության համար այլընտրանքային էներգիան դառնալու է հասանելի,
- կապահովի բնակչության էներգասպառման հեռանկարային պահանջարկը,
- կհանգեցնի բնակչության կոմունալ բեռի թեթևացմանը, ֆինանսական միջոցներ իսնայմանը և բնակչության սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանը:

Վերականգնվող էներգետիկ համակարգերը, որոնց թվին են պատկանում արևային էլեկտրակայանները, գործնականում արդեն լայն կիրառում ունեն աշխարհում:

Աշխարհը հիմնված է էներգետիկ պաշարների օգտագործման վրա, որոնք հետզհետե սպառվում են և չեն վերականգնվում: Էներգիայի ստացման այլ մեթոդները վնասում են բնությանը և մարդկանց առողջությանը, միաժամանակ սպառնում երկրի բնական պաշարների նավազեցմանն ու անհետացմանը: Ներկայումս էլեկտրաէներգիայի 70%-ն աշխարհում արտադրվում է հանածո վառելիքների հիման վրա (նավթ, ածուխ, բնական գազ): Ջերմային էներգիայի արտադրությունում հանածո վառելիքների մասնաբաժինը 90% է:

Համաձայն էներգետիկայի հայկական գործակալության կայք էջի՝ Հայաստանն ունի արևային էներգիայի մեծ ներուժ (1մ2 հորիզոնական մակերևույթի վրա արևային էներգիայի հոսքի միջին տարեկան արժեքը կազմում է 1720 կվտժ/մ², իսկ հանրապետության տարածքի մեկ քառորդն օժտված է տարեկան 1850 կՎտժ/մ² ինտենսիվությամբ արևային էներգիայի պաշարներով): ԵՎ այս հնարավորություն է տալիս Հայաստանի հանրապետությանը զարգացնել իր տնտեսությունը, նվազեցնելով կախվածությունը ներմուծվող վառելիքից:

Այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրների օգտագործումը թույլ է տալիս զգալիորեն նվազեցնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունը, ինչպես նաև կրճատում է էներգիայի ստացման ծախսերը: Էներգախնայողությունն էապես կարող է նպաստել և՛

շրջակա միջավայրի, և ամբողջ մոլորակի բնապահպանական խնդիրների լուծմանը: Ներկայիս տեխնոլոգիաները, որոշակի ներդրում կատարելուց հետո, թույլ են տալիս նույնիսկ տնային տնտեսություններում ունենալ սեփական, բնական էներգիայի ստացման աղբյուրներ: Էներգիայի և ռեսուրսների անխնա սպառման հետևանքները գալիք սերունդների համար կարող են ունենալ լուրջ բացասական ազդեցություն, ուստի այլընտրանքային, վերականգնվող այդ թվում արևային էլեկտրաէներգիայի ստացումը բավականին նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, թե շրջակա միջավայրի պահպանման, և թե մարդկության կայուն զարգացման համար:

Գործունեության առաջին 20 տարվա ընթացքում այլ աղբյուրներից մոտ 308,00Գ5Վտ.ժ,

ինչը կլրացնի հանրապետության էլեկտրաէներգիայի պահանջարկը, օգուտների և վնասների համեմատական վերլուծությունից ակնհայտ է, որ արևային էլեկտրակայանների օգուտները շատ ավելին են, քան պատճառվող վնասները:

Ընտրված տարածքը ևս բավականին նպաստավոր է արևային էներգետիկայի զարգացման համար, շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ցածր և աննշան ազդեցություններով:

14. Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները և ռիսկերը (շինարարության և շահագործման փուլ)

ՇՄԱԳ շրջանակներում իրականացվել է արևային կայանի կառուցման և շահագործման ընթացքում հնարավոր բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունների ուսումնասիրություններ:

ՇՄԱԳ-ի հիմնական նպատակն է վեր հանել հնարավոր բոլոր ազդեցությունները, մշակել ազգային և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան բնապահպանական և սոցիալական մեղմման ուղղված միջոցառումներ և ներկայացնել դրանց արդյունավետ իրականացման մեխանիզմները: Շրջակա միջավայրի գնահատումները կատարելու համար հիմք են հանդիսացել գործունեության իրականացման նախագիծը, վերջինիս վերաբերյալ գոյություն ունեցող գրականությունը, համակարգչային տեղեկատվությունը, քարտեզագրական նյութերը, համայնքի և այլ կառույցների կողմից տրված տեղեկատվությունը, կարծիքները, առաջարկությունները:

Կատարվել է նաև գոյություն ունեցող բնապահպանական և սոցիալական ելակետային պայմանների ուսումնասիրություն, որի հիման վրա գնահատվել են այն բոլոր ազդեցությունները, որոնք կառաջանան արևային կայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում: Նախատեսվող գործունեության տարածքը ընտրվել է այնպես, որպեսզի նվազագույնի հասցվի շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունը:

Կայանի կառուցման շինարարության և շահագործման փուլերում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները կապված են լինելու՝

- Կայանի և ՕԳ շինարարական աշխատանքների ընթացքում օդային ավազան արտանետումների: Ջրային և հողային ռեսուրսների օգտագործման:
- Լանդշաֆտի, Կենդանական և Բուսական աշխարհի փոփոխությունների:
- Շինարարական թափոնների, Կայանի աշխատանքի ընթացքում և ապամոնտաժումից հետո առաջացող թափոնների կառավարման:

• Արտակարգ իրավիճակների առաջացման, մարդու առողջության և աշխատանքիանվտանգության հետ:

Գործունեության ենթակա տարածքում բացակայում են ջրամատակարարման և ջրահեռացման, էներգամատակարարման, գազամատակարարման համակարգերը:

14. 1 Շինարարության փուլ: Արևային կայանի կառուցման ժամանակ կատարվելու են հողային և շինարարական աշխատանքներ: Այդ նպատակով օգտագործվելու են տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցներ:

14. 1. 1 Օդային ավազան. Գեղարքունիքի մարզն աչքի է ընկնում արևային էներգիայի պոտենցիալով, տարածքը լավագույններից մեկն է արևային էներգիայի տեխնոլոգիաների առումով՝ արեգակնային ֆոտովոլտային տեխնոլոգիաների և արեգակնային ջրատաքացուցիչների կիրառման տեսանկյունից: Արևային ժամերի միջին թիվը տարածքում կազմում է տարեկան ավելի քան 2600 ժամ/տարի:

Գործունեության իրականացման հետևանքով օդային ավազան լինելու են արտանետումներ ծխագազերի տեսքով՝ ավտոտրանսպորտի և շինարարական տեխնիկայի շահագործումից, ինչպես նաև հողային աշխատանքների (փորման, բեռնման, բեռնաթափման), ճանապարհների օգտագործման ժամանակ առաջացող փոշու տեսքով:

Արևային կայանի համար նախատեսված տարածքը 850մ հեռու է ամենամոտ բնակելի տարածքից: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում զրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել նշված ցուցանիշներից շատ ցածր: Ազդեցությունները կանխատեսվում են միայն շինարարության ընթացքում ավտոմեքենաների աշխատանքից, ինչը կրելու է կարճաժամկետ և ժամանակավոր բնույթ: Համաձայն հաշվարկների՝ անկազմակերպ փոշու արտանետումները հավասար են 1,42 տ/շին. ժամանակահատված կամ 0,341գ/վրկ:

Շինարարության ընթացքում շինարարական տեխնիկայի արտանետումները ներկայացված է աղյուսակում: Արտանետումների հաշվարկը ներկայացված է հավելված 8- ում:

Շահագործվող տեխնիկայի և շին հրապարակի անկազմակերպ փոշու արտանետումների հաշվարկի արդյունքները

Վնասակար նյութը	Արտանետումները	Արտանետումները	
		գ/վրկ	տ/շին. ժամանակահատված: /208ժամ/ /208ժամ/
CO (ածխածնի մոնօքսիդ)	36.4	0.101	0,0756

CH (ածխաջրածիններ)	0,243	0.000675	0.000505
NO ₂ (ագոտի օքսիդներ, երկօքսիդի հաշվարկով)	42.3	0.113	0,087
ՊՄ (պինդ մասնիկներ)	4.3	0.0119	0,0089
Ծծմբային անհիդրիդ		0,0083	0,28
Անկազմակերպ փոշու արտանետում		0,341	1,42

Շինարարության փուլում Օդային ավազան արտնետումները նվազեցնելու նպատակով հաշվետվության կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

14. 1. 2 Ջրային ռեսուրսներ. Աշխատողների համար խմելու ջուրը բերվելու է պատրաստի վիճակում՝ շէերով, ըստ պահանջի: Ջրցանի և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելու է տեխնիկական ջուր, որը տարածք է բերվելու ջրցան մեքենաներով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ ըստ պահանջի: Տեխնիկական ջրի մատակարարման պայմանագիրը կկնքվի գործունեության իրականացման շինարարության փուլում՝ համապատասխան լիցենզիա ունեցող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի հետ, հստակեցնելով ջրի մատակարարման աղբյուրը:

Համաձայն կատարված ուսումնասիրության՝ նախատեսվող գործունեության տարածքը բնութագրվում է որպես գրունտային ջրերի սնման, կուտակման բեռնաթափման շրջան: Ստորերկրյա ջրերը բեռնաթափվում են Սևանա լիճ: Ուսումնասիրվող տարածքում գրունտային ջրերն ըստ ֆոնդային տվյալների գտնվում են 15-20 մ-ից ցածր հորիզոններում: Գործունեության տարածքում բացակայում են մակերևութային ջրային հոսքերը, իսկ Սևանա լիճը գտնվում մոտ 2020մ-ից ավելի հեռավորության վրա: Ուստի գործունեության իրականացումը չի կարող անմիջական ազդեցություն ունենալ Սևանա լճի վրա:

Գործունեության իրականացման հետևանքով ջրային ռեսուրսների աղտոտում չի կատարվելու, քանի որ տարածքում մակերևութային ջրահոսքերը բացակայում են:

Կեղտաջրերի հեռացում. Շինարարության փուլում աշխատողների համար նախատեսվում է սեպտիկ հոր, որը կկառուցվի հողամասի արևելյան հատվածում, որի չափերն են 1,5*1,5, իսկ խորությունը կկազմի 3մ: Մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Նախատեսվող գործունեության և հարակից տարածքներում մակերևութային ջրային հոսքերի բացակայությամբ պայմանավորված՝ արևային կայանի շինարարական և հետագա շահագործման փուլերում մակերևութային և գրունտային ջրերի բաշխվածության փոփոխություն չի լինելու, ուստի արևակայանի շինարարության և շահագործման ընթացքում ջրային ռեսուրսների վրա ազդեցությունները բացակայում են:

Ջրային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանման նպատակով

հաշվետվությունում նախատեսվում են միջոցառումներ՝ բնապահպանական կառավարման պլանով:

14. 1. 3 Հողային ռեսուրսներ. Արևային կայանի կառուցման շինարարության փուլում կատարվելու են հողի գրունտի քանդման աշխատանքներ՝ մեխանիզմներով և ձեռքով:

Արևային կայանի կառուցման ժամանակ կատարվելու են՝ արևային վահանակները կրող կոնստրուկցիաների հիմքերի, հորատանցքերի, տրանսֆորմատորի և յուղընդունիչի տեղադրման, մալուխային խրամուղիների կառուցման, ցանկապատի հենասյուների, մետաղացանցերի անցկացման համար հողային աշխատանքներ:

Հողային զանգվածն առաջանում է արևակայանի՝ տրանսֆորմատորային ենթակայանի կառուցման, ՕԳ-ի հորատանցքերի փորման արդյունքում:

Հանվող հողային գրունտն օգտագործվելու է հետլիցքի, տեղում հարթեցման, նպատակով:

Հողային ռեսուրսները ադոտումից պահպանելու նպատակով հաշվետվությունում նախատեսվում են բնապահպանական կառավարման պլանով միջոցառումներ:

14. 1. 4 Կենսաբազմազանություն. արևակայանի և ենթակայանի կառուցման տարածքը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր են՝ հողատեսքը էներգետիկայի: Տարածքն անտառածածկ չէ, բացակայում է ծառաթփային բուսականությունը, առկա է խոտածածկ: ՕԳ-ի հենասյունների տեղակայման վայրերում ևս բացակայում են ծառերը թփերը, ուստի ծառերի հատման անհրաժեշտություն չկա: Ճեմարանների տեղադրման վայրերը համայնքային գյուղնշանակության հողեր են՝ արոտավայրեր, իսկ արևակայանի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի կառուցման տարածքը էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների նշանակության հողեր են:

Գործունեության բուն տարածքում բացակայում են ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները, քանի որ գործունեության ենթականոտարածքներն արդեն ենթարկվել են մարդածին ազդեցության:

Սաներջի արևային կայանը գտնվում է մոտ 200մ հեռավորության վրա «Արևատը» արևային կայանից, «Սոլար ֆարմ» արևային կայանից հեռավորությունը կազմում է մոտ 400մ, իսկ «Սոլար 5» արևային կայանից մոտ 600մ:

Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները համեմատաբար պակաս ազդեցության կենթարկվեն՝ պայմանավորված կենդանիների շարժունակությամբ:

Շինարարության ընթացքում՝ տեխնիկական միջոցների ադմոնի մակարդակի ավելացման պատճառով որոշ տեսակներ հնարավոր է հեռանան այդ տարածքներից, սակայն դա կունենա ժամանակավոր բնույթ, հետագայում հնարավոր է վերադառնան իրենց նախկին տարածքները:

Կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունները նվազեցնելու նպատակով հաշվետվության կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

14.1.5 Թափոններ. շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ՝ շինադրի և կենցաղային աղբի, օգտագործվող նյութերի մնացորդների, յուղոտված լաթերի տեսքով:

Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի՝ «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների գործունեության արդյունքում առաջացող թափոնները պատկանում են վտանգավորության 3-4-րդ դասերին:

Առաջանալու է.

- մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդներ՝ չտեսկավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններ(ծածկագիր՝ 35131100 01 00 4)՝400կգ, այլումինե ջարդոն (ծածկագիր՝ **31602700 04 01 3**)՝350կգ և օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013)՝140կգ թափոնների տեսքով:
- Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4)-2մ³:
- Շինարարական նյութերի մնացորդներ, քանդման ընթացքում առաջացած շինարարական աղբի տեսքով (վտանգավորության դաս IV դաս, ծածկագիր՝ 91200601 01 00 4)՝ 30մ³ ծավալով:
- Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ՝ (ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4) 4200կգ/տարի քանակով:

Կենցաղային աղբի հաշվարկները.

Կենցաղային աղբի ծավալը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$M=n*m$$

m – 1 հերթափոխում կենցաղային աղբի ծավալն է մեկ մարդու հաշվով՝ 120կգ/տարի

n – աշխատողների թիվն է/ըստ ամենաձանրաբեռնված հերթափոխի/,

հետևաբար,

$$M=35*120=4200կգ/տարի$$

Նախատեսվող գործունեությունը տևելու է 5 ամիս, ուստի կենցաղային աղբի տարեկան քանակը կկազմի.

$$4200*5/12=1750կգ/տարի$$

Թափոնների ճիշտ կառավարման և վերջիններիս ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա նվազագույնի հասցնելու նպատակով հաշվետվությունում նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

14.1.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Գործունեության ենթակա և հարակից տարածքներում բացակայում են պատմամշակութային արժեք ունեցող և բնության հուշարձանները, բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ, արգելավայրերը: Ամենամոտ հատուկ պահպանվող տարածքը «Սևան»ԱՊ-ն է, որը գտնվում է գործունեության տարածքից մոտ 2.0կմ, արգելավայրեր գտնվում են 3 կմ-ից ավելի հեռավորությունների վրա:

Միաժամանակ՝ շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ պատմամշակութային շերտի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցվելու են և տեղեկացվելու են համապատասխան պետական մարմնին (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը)՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել միայն համապատասխան թույլտվության տրամադրման դեպքում:

14.1.7 Էկոլոգիապես զգայուն տարածքներ.

Գործունեության վայրը չի առնչվում՝ վայրի բնության կամ այլ արգելոցի, ազգային զբոսայգու կամ միջազգային նշանակության այլ տարածքների հետ, ուստի որևէ ազդեցություն չի կանխատեսվում:

14.1.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված.

- բնական աղետների(երկրաշարժ, սողանք, ջրհեղեղ և այլն) և անբարենպաստ
- օդերևութաբանական պայմանների փոփոխության (քամու ուժեղացում, փոթորիկ),
- հրդեհների առաջացման,
- հեղուկ նյութերի արտահոսքի,
- աշխատողների վնասվածքների և շահագործվող տեխնիկայի վթարների հետ:

Գործունեության ենթակա տարածքում ֆիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթներն՝ ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ, տվյալ տարածքում բացակայում են:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

Արտակարգ իրավիճակների ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են

բնապահպանական միջոցառումներ:

14.1.9 Աղմուկ և թրթռում.

Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի և տատանումների մակարդակը ցածր է, քանի որ բացակայում են աղմուկ առաջացնող արտադրությունները: ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2002թ. մարտի 6-ի՝ «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» N2-III-11.3 Սանիտարական նորմերը հաստատելու մասին N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «Պաշտպատություն աղմուկից» Շինարարական նորմերը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարի 2001 թվականի հոկտեմբերի 1-ի N 82 Հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին N79-Ն հրամանների պահանջներին համապատասխան:

Շինարարության ընթացքում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը կապված է լինելու շինարարական տեխնիկայի, սարքավորումների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի հետ:

Ավտոմեքենաների և սարքավորումների աշխատատեղերում աղմուկի մակարդակը 80 դԲ (A) գերազանցելու դեպքում աշխատողները պետք է օգտագործեն անհատական պաշտպանական միջոցներ (գլխարկներ, ականջակալներ և այլն): Բնակավայրերի համար աղմուկի սահմանված թույլատրելի մակարդակը ցերեկային ժամերի համար կազմում է 55 դԲ (A), կամ ֆոնային մակարդակի ոչ ավել քան 3 դԲ (A) ավելացում: Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը, աշխատակիցների վրա աղմուկի ազդեցությունը կրելու է կարճատև և ժամանակավոր բնույթ:

Նախատեսվող գործունեության տարածքը բնակավայրերից գտնվում է մեծ հեռավորության վրա, ուստի աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակչության վրա: Արևային էլեկտրակայանի շինարարության ընթացքում բնակավայրերին կամ առանձին բնակելի տներին, աղմուկը չի կարող հասնել, հաշվի առնելով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը՝ Աղբերք բնակավայրից՝ 850մ:

Միաժամանակ համապատասխան բնապահպանական միջոցառումների կիրառման դեպքում շինարարական աղմուկի և թրթռումների մակարդակը գործունեության և շինհրապարակին հարակից տարածքներում շատ ցածր կլինի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմերից:

14.1.10 Մարդու առողջություն և աշխատանքի անվտանգություն.

Գործունեության իրականացման ընթացքում հնարավոր են մարդու առողջությանը և աշխատանքի անվտանգությանը սպառնացող վտանգներ՝ կապված.

- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ քաղաքաշինական, առողջապահական, բնապահպանական և այլ նորմերի խախտման,
- ոչ բավարար աշխատանքային պայմանների,
- թափոնների հավաքման, կուտակման, տեղափոխման,
- օգտագործվող հեղուկ նյութերի օգտագործման, պահպանման, տեղափոխման,
- շինտեխնիկայի շահագործման,
- արտակարգ իրավիճակների առաջացման,

- շինարարության ընթացքում մարդու անվտանգությանը, առողջությանը սպառնացող այլ երևույթների հետ:

Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում հնարավոր են աշխատողների աշխատանքի անվտանգության և մարդու առողջության հետ կապված հնարավոր ռիսկերի առաջացում՝ կապված հրդեհների, հեղուկ նյութերի արտահոսքի, աշխատողների վնասվածքների և տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների շահագործման ընթացքում հնարավոր վթարների հետ, որից խուսափելու համար անհրաժեշտ է աշխատանքի ճիշտ կամակերպում և աշխատանքի ընթացքում անվտանգության պահպանում:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության վրա անմիջական ազդեցությունը կապված է էլեկտրահարման, սանիտարական իրավիճակի և այլ գործոնների հետ:

Պոտենցիալ վտանգ առողջության և անվտանգության համար կարող է առաջանալ խմելու ջրի և սննդամթերքի որակի (աղտոտման) պատճառով:

Շինարարության ամբողջ ընթացքում ապահովվելու է բժշկական միջոցների բավարար քանակը, ջրի և սննդամթերքի որակի, դրանց տեղափոխման հիգիենիկ պայմաններն ու անվտանգությունը:

Կայանի կառուցման փուլում պահպանվելու են մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման պայմանները:

14. 1. 11 Սոցիալական ազդեցություն. Գործունեությունն իրականացվելու է Շողակաթ բնակավայրի վարչական տարածքում: Գործունեության իրականացումը բնակիչներից հողային տարածքների ձեռք բերման, հողերի օտարման խնդիրներ չի առաջացնելու: Օդային զծի ուղեգիծը նախագծված է միայն համայնքային հողերի տարածքներով: Նոր ենթակառուցվածքներ չեն նախատեսվում, գործունեության վայր մոտենալու համար օգտագործվելու են գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհը:

Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 25-35 մարդու համար:

Հաշվի առնելով շինարարական աշխատանքների կարճաժամկետ բնույթը և հեռավորությունը բնակավայրերից, ազդեցությունները կլինեն շատ ցածր:

14. 1. 12 Լանդշաֆտ. **Քարեկարգում.**

<<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊ Ընկերության Արևակայանը տեղակայվելու է Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնքի Աղբերք բնակավայրի վարչական տարածքում: Տեղանքը գտնվում է հյուսիսային լայնության 40°31'13.67" և արևմտյան երկայնության 45°15'59.93" աշխարհագրական կոորդինատներում, ծովի մակերևույթից 2012մ բարձրության վրա: Տեղանքը Սևանա լճից 2020մ, իսկ Աղբերք գյուղից՝ 850մ հեռավորության վրա է:

Շինարարության փուլում լանդշաֆտի որոշակի փոփոխություններ կառաջանան պայմանավորված հողային աշխատանքներով, որոնք լինելու են ժամանակավոր:

Կայանի կառուցման արդյունքում տեղի կունենա լանդշաֆտի փոքրածավալ

փոփոխությունն պայմանավորված տարածքում արևային մոդուլների տեղադրումով: Լանդշաֆտի փոփոխությունը տեսանելի չի լինի բնակավայրերից՝ հեռավորության պատճառով: Իսկ ավտոճանապարհներից պատկերների փոփոխությունը էական չի լինի:

14.2 Շահագործման փուլ

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները կապված են լինելու արևային կայանի, ենթակայանի և ՕԳ-ի անվտանգ շահագործման, ջրային ռեսուրսների օգտագործման, հողային ռեսուրսների հնարավոր էրոզիայի և աղտոտման, կենսաբազմազանության փոփոխությունների, ինչպես նաև թափոնների առաջացման հետ:

14.2.1 Օդային ավազան. Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

14.2.2 Ջրային ռեսուրսներ. Շահագործման փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

14.2.3 Հողային ռեսուրսներ. Շահագործման փուլում հողային ռեսուրսների վրա հնարավոր էական ազդեցություն չի կանխատեսվում: Արևային մոդուլներով զբաղեցված տարածքում ստեղծվելու է նոր էկոհամակարգ, դադարելու է գերարածեցումը, առաջանալու են սովերային տարածքներ, առաջանալու է հողի խոնավության նոր ռեժիմ, նկատի ունենալով թվարկված փոփոխությունները, հնարավոր են հողի որակի առավել դրական փոփոխություններ:

14.2.4 Կենսաբազմազանություն. Արևային կայանի կառուցման ենթակա տարածքն անտառածածկ չէ: տարածքում առկա է տարախոտային բուսականությունը:

Շահագործման փուլում՝ Արևային էլեկտրակայանի կառուցման արդյունքում տարածքի մի մասը ծածկվում է արևային մոդուլներով և ստվերվում է հողի զգալի մասը: Արևային էլեկտրակայանի մոդուլները ստվերում են զբաղեցված տարածքի 25-30 տոկոսը: Մնացածը մասնակիորեն է ստվերվում, ընդ որում արևածագին և արևամուտին լուսավորվում է ամբողջովին՝ գտնվելով արևի ուղիղ ճառագայթների տակ: Մասնակիորեն լուսավորված տարածքներում ստեղծվելու է բուսական նոր համակեցություն, որի կազմում տեղ են գտնելու թե՛ տեղաբնիկ ստվերասեր բույսերը, որոնք մինչև այդ հնարավոր է, որ տարածքներում չեն աճել, որոշակիորեն պահպանվելու են նաև բուսատեսակների առկա տեսակային կազմը:

Ստեղծված նոր էկոհամակարգի վրա որոշակի ազդեցություն է թողնելու նաև հողի խոնավության նոր ռեժիմը, որը հետևանք է լինելու մթնոլորտային տեղումներից առաջացող խոնավության անհամաչափ բաշխում Արևային մոդուլներով ծածկված տարածքի տեղումները ցած հոսելով մոդուլների ցածր եզրից՝ բաշխվելու են տարբեր ձևով, սակայն դրանք կենսաբազմազանության առումով էական փոփոխություն չեն կարող առաջացնել:

14.2.5 Թափոններ. Արևակայանի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման ընթացքում՝ հնարավոր վթարների կամ ենթակայանի վերանորոգման ժամանակ կառաջանան վտանգավոր թափոններ: Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի

2006թ.-ի դեկտեմբերի 25-ի՝ «Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկի» N430-Ն և 2006թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության /այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման/ և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» N 342-Ն հրամանների հնարավոր առաջացող թափոններն են.

• Հալոգեններ, դեֆիլիններ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր (3-րդ դաս՝ 54100207 02 033)՝ 15,6տ/տարի քանակով: Թափոնի առաջացման հնարավոր քանակը պայմանավորված է տրանսֆորմատորներում յուղերի քանակությամբ:

• Յուղոտված լաթեր (4-րդ 58200600 01 01 4)՝ 0,5մ³ քանակով:

• Ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդներ (4-րդ դաս՝ 31401200 01 00 4)՝ 15մ³ քանակով:

• Յուղերով աղտոտված ավազ (յուղի պարունակությունը 15%-ից ավել (3-րդ դաս՝ 31402303 04 03 3)-12մ³:

• Քիչ քանակությամբ մալուխների, հաղորդալարերի մնացորդների թափոններ՝ սև մետաղի թափոններ (ծածկագիր՝ 35131100 01 00 4)՝ 10կգ, ալյումինի ջարդոն (ծածկագիր՝ **31602700 04 01 3**)՝ 10կգ և օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար (ծածկագիր՝ 3531030501013)՝ 6կգ քանակներով:

Շրջակա միջավայրի վրա թափոնների ազդեցությունը մեղմելու նպատակով հաշվետվության կառավարման պլանով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

14.6 Արտակարգ իրավիճակներ. Շահագործման փուլում արտակարգ իրավիճակ կարող է ստեղծվել.

- հնարավոր հրդեհային իրավիճակների,
- կլիմայական և այլ երևույթների (երկրաշարժ, քամի և այլն) դեպքում:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգությունն ապահովելու նպատակով տարածքն ապահովված է լինելու հակահրդեհային վահանակներով, օդափոխության և հակահրդեհային համակարգերով, տեսահսկման այլ ազդանշանային սարքերով:

Արտակարգ իրավիճակների և անվտանգության ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական միջոցառումներ:

14.7 Աղմուկ և թրթռում. Շահագործման փուլում որոշակի աղմուկի ավելացում կնկատվի ենթակայանի մոտ, սակայն այն կլինի ոչ էական, քանի որ արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ

բնակավայրերի վրա:

14.8 Աշխատանքի կազմակերպում և մարդու անվտանգություն. արևակայանի, ենթակայանի և օդային գծի անվտանգության գոտու ապահովումը նախատեսված է ՀՀ կառավարության N363-Ն 02.04.2009թ. որոշման պահանջներին համաձայն:

14.9 Սոցիալական. Արևային կայանի կառուցումը նախատեսում է որոշակի սոցիալական ազդեցություններ:

Նախագծի հիմնական սոցիալական ազդեցությունները հետևյալն են՝

- Արոտավայրերի սահմանափակում:
- Աշխատանքների իրականացման ընթացքում հնարավոր վնասներ արոտավայրերի ճանապարհին:
- Բնակչությանը պատճառվող անհանգստություն՝ մեքենաների և շինարարական տեխնիկայի տեղաշարժից:
- Դրական սոցիալական ազդեցությունները կապված կլինեն տարածքում նոր ծառայությունների և ենթակառուցվածքների ստեղծման և հնարավոր աշխատատեղերի բացման հետ:

Մարզում արևային կայանների հիմնումը կստեղծի աշխատատեղեր սոցիալապես անապահով խավի համար և որոշակիորեն կնպաստի համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:

Շահագործման փուլում մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով ընդգրկվելու են 4-5 աշխատողներ, որոնք աշխատելու են հերթափոխային գրաֆիկով:

Ներգրավվելու են հիմնականում համայնքի բնակիչները, որոնք տարածք են հասնելու սեփական տրանսպորտային միջոցներով:

14.10 Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ: ՕԳ և ենթակայանը նախագծվել են ՀՀ և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Միաժամանակ 110ԿՎ Օդային գիծն ունի 350 մ երկարություն, նկատի ունենալով բնակավայրերից ունեցած հեռավորությունը, այն չի կարող զգալի Էլեկտրական և մագնիսական դաշտ ստեղծել և որևէ ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի և բավականին մեծ հեռավորության վրա գտնվող բնակավայրերի վրա: Արևային կայանի շինարարությունը և շահագործումը կատարվելու է ՀՀ կառավարության 23 նոյեմբերի 2006 թվականի N 1933-Ն որոշման՝ «ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆՔՆԵՐԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ» ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ պահանջներին համապատասխան:

14.11 Գումարային ազդեցություններ. գործունեության վայրից՝ մոտ 200 մ հեռավորության վրա գտնվում է այլ արևային կայան: Տարածքում այլ արտադրություններ չկան: Գոյություն ունեցող արևային կայանի հետ որևէ գումարային ազդեցություններ չկան:

ՇՄԱԳ հաշվետվությունը ցույց է տալիս, որ նախագիծը շրջակա միջավայրի վրա կունենա

ցածր ազդեցություն, եթե իրականացվեն հաշվետվությունում առաջարկվող բոլոր մեղմող միջոցառումները: Համաձայն ՇՄԱԳ-ի՝ բացասական ազդեցություններն առաջանում են հիմնականում շինարարության փուլում: Շահագործման փուլում, ակնհայտ է դրական ազդեցությունը, որն է՝ էկոլոգիապես ավելի անվնաս և հուսալի էներգիայի մատակարարում:

Արևակայանի կառուցման ազդեցությունը (գնահատման 0-5 ցուցանիշներով) շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա կարելի ներկայացնել հետևյալ աղյուսակով.

Աղյուսակ 9.

Շրջակա միջավայր	Հավանակա ն ազդեցությու նը/A/	Ազդեցությա ն հետևանքը/ B/	Ազդեցության գնահատումը/A* B/	Ազդեցությ ան աստիճանը
Շինարարության փուլ				
1.Օդային ավազան	1	0	0	ցածր
2. Ջրային ռեսուրսներ	0	0	0	չունի
3.Հողային ռեսուրսներ	2	1	2	միջին
4.Կենսաբազմազանություն	1	1	1	ցածր
5.Լանդշաֆտ	1	1	1	ցածր
6.Սոցիալական	0	0	0	դրական
Շահագործման փուլ				
1.Օդային ավազան	0	0	0	չունի
2. Ջրային ռեսուրսներ	0	0	0	չունի
3.հողային ռեսուրսներ	1	1	1	ցածր
4.Կենսաբազմազանություն	0	0	0	չունի
5.Լանդշաֆտ	1	1	1	ցածր
6.Մարդու առողջություն և անվտանգություն	0	0	0	չունի

15. Շրջակա միջավայրին հասցվող տնտեսական վնասի գնահատում

Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր տնտեսական վնասի գնահատումն իրականացվում է ըստ շրջակա միջավայրի բաղադրիչների: Տնտեսական վնասը հաշվարկվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 27.05.2015 N764-Ն որոշման:

Հնարավոր տնտեսական վնասը հաշվարկվում է՝

$$ՎՏ= ՀԱԳ + ՋԱԳ + ՕԱԳ ,$$

որտեղ՝

ՎՏ-ն հնարավոր տնտեսական վնասն է դրամային արտահայտությամբ,

ՀԱԳ-ն հողային ռեսուրսների վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով (բնական միջավայրի աղտոտում, բնական ռեսուրսների աղքատացում, էկոհամակարգերի

քայքայմանը կամ վնասմանը հանգեցնող շրջակա միջավայրի բացասական փոփոխություններ) պատճառված վնասի ազդեցության արժեքային գնահատումն է:

ՕԳ-ի շինարարության ընթացքում հողերի աղտոտում կամ վնասում չի նախատեսվում, հողերի վնասը հաշվարկվում է ենթակայանի համար:

ՋԱԳ-ը ջրային ռեսուրսների վրա տնտեսական գործունեության ուղղակի և անուղղակի ազդեցության հետևանքով պատճառված վնասի ազդեցության արժեքային գնահատումն է: ՕԳ-ի իրականացման ընթացքում աղտոտված արտահոսք չի առաջանում և ջրային ռեսուրսներին վնաս չի հասցվում:

ՕՍԳ-ն մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության հետևանքով պատճառված վնասի ազդեցության արժեքային գնահատումն է:

15.1 Մթնոլորտային օդ

Տնտեսական վնասը դա շրջակա միջավայրին հասցված վնասի վերացման համար անհրաժեշտ միջոցառումների արժեքն է, արտահայտած դրամական համարժեքով:

Տնտեսական վնասի հաշվարկը կատարված է ըստ ՀՀ կառավարության 2005թ-ի հունվարի 25-ին ընդունած՝ «Մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման կարգ»-ի:

ՕԳ շահագործման ընթացքում արտանետումներ չեն առաջանում: Արտանետումներ առաջանում են միայն շինարարության ընթացքում:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2005թ-ի հունվարի 25-ին ընդունած՝ «Մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման կարգ»-ի արտանետման աղբյուրի համար տնտեսությանը հասցված վնասը գնահատվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$U = \tau_q \Phi_g \sum \varphi_i \rho_i$$

որտեղ՝

U-ն ազդեցությունն է, արտահայտված Հայաստանի Հանրապետության դրամներով,

τ_q -ն աղտոտող աղբյուրի շրջապատի (ակտիվ աղտոտման գոտու) բնութագիրն արտահայտող գործակիցն է, համաձայն վերոնշյալ կարգի 9-րդ աղյուսակի՝ արոտավայրերի համար ընդունվում է 0.1:

φ_i -ն i-րդ նյութի (փոշու տեսակի) համեմատական վնասակարությունն արտահայտող մեծությունն է, համաձայն նշված կարգի 10-րդ և 11-րդ աղյուսակների՝ անօրգանական փոշու համար՝ 10, ածխածնի օքսիդի համար՝ 1, ազոտի երկօքսիդի համար՝ 12.5, ածխաջրածինների համար՝ 3.16, պինդ մասնիկների համար՝ 41.5:

Φ_i –ն տվյալ (i-րդ) նյութի արտանետումների քանակի հետ կապված գործակիցն է,

Φ_g -ն փոխադրման ցուցանիշն է, հաստատուն է և ընտրվում է՝ էլնելով բնապահպանության գործընթացը խթանելու սկզբունքից: Սույն կարգի համաձայն՝ $\Phi_g = 1000$ դրամ:

Φ_i գործակիցը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$\Phi_i = q (3 SU_i - 2 U\theta U_i), SU_i > U\theta U_i$$

որտեղ՝

$U\theta U_i$ -ն i-րդ նյութի սահմանային թույլատրելի տարեկան արտանետման քանակն է՝ տոննաներով: Հաշվի առնելով, որ վնասակար նյութերի արտանետումները քիչ են և կրում են ժամանակավոր բնույթ, փաստացի արտանետումներն ընդունվում են որպես $U\theta U_i$:

SU_i -ն i նյութի տարեկան փաստացի արտանետումներն են՝ տոննաներով

$q = 1$ ՝ անշարժ աղբյուրների համար,

$q = 3$ ՝ շարժական աղբյուրների համար:

Այն նյութերի համար, որոնց նորմատիվային կոնցենտրացիան պետական ստանդարտով չի սահմանված, ազդեցությունը չի գնահատվում:

Հաշվարկի ժամանակ առանձնացնել են շարժական և անշարժ աղբյուրները:

Շինարարության արդյունքում առաջացած տնտեսական վնասի հաշվարկը, ինչպես նաև համախառնախսան ցուցանիշներով արտանետվող նյութերի անվանումները ներկայացվում են աղյուսակ 12-ում:

Շրջակա միջավայրին հասցվող տնտեսական վնասի գնահատման

Աղյուսակ 10

Արտանետվող նյութի անվանումը	Հաշվարկի համար անհրաժեշտ ցուցանիշները			Ψ_i	τ_q	Φ_g	Տնտեսական վնասը (ՀՀ դրամ)
	S_i	q	Φ_i				
Ածխածնի մոնօքսիդ	0.0756	3	0.2268	1	0.1	1000	22,68
Ածխաջրածիններ	0.0005 05	3	0.0015	3	0.1	1000	0,45
Ազոտի օքսիդներ (երկօքսիդի հաշվարկով)	0.087	3	0.261	12.5	0.1	1000	326,25

Պինդ մասնիկներ	0.0089	3	0.0267	41.5	0.1	1000	37.35
Անկազմակերպ փոշու արտանետումներ	0.735	1	0.735	10	0.1	1000	103,805
Ընդամենը							490,415

Ըստ կատարված հաշվարկների՝ շինարարական աշխատանքների ժամանակ սպասվող արտանետումների հասցված տնտեսական վնասը գնահատվել է 490,415 դրամ:

15.2 Հողի տնտեսական վնասի հաշվարկ

Ենթակայանի զբաղեցրած տարածքի 0.060 հա մակերեսի համար հաշվարկվում է տնտեսական վնաս:

Հաշվարկները կատարվել են ըստ ՀՀ Կառավարության 2005 թվականի հունվարի 25-ի թիվ 92-Ն՝ «Հողային ռեսուրսների վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին», ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի թիվ 1746-Ն՝ «Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը, տարածագնահատման (գտնվելու վայրի) գոտիականության գործակիցները և սահմանները հաստատելու մասին» որոշումների:

ՀՀ բնակավայրերի հողերի կադաստրային գինը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով.

$$ԿԳ_{հող} = U_{բազա} \times U_{հող} \times Գգ,$$

որտեղ՝

ԿԳ_{հող}-ն գնահատվող հողամասի կադաստրային գինն է՝ արտահայտված դրամով,

U_{բազա}-ն հողերի 1 մ² մակերեսի բազային արժեքն է՝ 792 դրամ,

U_{հող}-ն գնահատվող հողամասի մակերեսն է 600 մ²,

Գգ-ն բնակավայրերի հողերի տարածագնահատման (գտնվելու վայրի) գոտիականության գործակիցն է: Արևակայանը կառուցվում է Շողակաթ /Շորժա/ բնակավայրի վարչական տարածքում, որը գտնվում է XVI -րդ գոտու սահմաններում՝ գոտիականության գործակիցն է՝ 0.0016:

$$ԿԳ_{հող} = 600 \times 792 \times 0.0016 = 760.32 \text{ դրամ}$$

Հողային ռեսուրսների վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման հաշվարկն իրականացվում է հետևյալ բանաձևով.

$$U = ԾՀՎ + ԱՎՀ + ԾՈՒՎ,$$

որտեղ՝

Ա-ն ազդեցությունն է,

ԾՀՎ-ն վնասված հողամասը նախնական (նորմատիվային) տեսքի բերելու (պահանջների վերականգնման) համար անհրաժեշտ ծախսերն են: Նման ծախսեր չեն նախատեսվում:

ԱՎՀ-ն վնասված հողամասի (գույքի) արժեքն է, տվյալ դեպքում՝ ԿԳ_{հող}:

ԾՈՒՎ-ն ազդեցության հետևանքների ուսումնասիրության և վերլուծության հետ կապված ծախսերն են (տվյալ դեպքում անտեսվում է, քանի որ կատարված է ընդհանուր նախագծային աշխատանքների կազմում, առանց առանձին տողով նշելու):

$$U = \text{ԾՇՎ} + \text{ԿԳհող}, \\ U_{\text{ՎՀ}} = 0 + 760,32 = 760,32 \text{ դրամ}$$

Ընդհանուր տնտեսական վնասը կկազմի $760,32 + 497,35 = 1257,67$ դրամ:

Հաշվարկված գումարները Ձեռնարկողի համար որևէ պարտավորություն չի առաջացնում:

16. Շրջակա միջավայրի վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիրը

Գործունեության իրականացման ենթակա տարածքը ներառում է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակ համայնքի Աղբերք գյուղի վարչական տարածքը: Գործունեությունն իրականացվելու է Աղբերք գյուղի բնակելի տարածքից դուրս:

Նախատեսվում է 4,954ՄՎտ դրվածքային հզորության ֆոտովոլտային արևակայանի կառուցում, ինչպես նաև 110/10ԿՎ լարման օդային գծի, 2 հատ, որից մեկը 6400կՎԱ հզորությամբ և 10կՎ լարման և 110/10կՎ լարման 6300կՎԱ հզորության տրանսֆորմատորային ենթակայանի տեղադրման աշխատանքներ:

Արևային ֆոտովոլտային կայանը արևային էլեկտրաէներգիայի լուծումներով էներգիայի ստացման ամենատարածված ձևերից մեկն է: Դրա միջոցով հնարավոր է դառնում արևի էներգիան կերպափոխելու էլեկտրական հաստատուն կամ փոփոխական հոսանքի, և ունենալ մատչելի գներով էլեկտրաէներգիայի սպառում:

Գործունեությունն իրականացվելու է ՀՀ կառավարության «Մինչև 2040 թվականը ՀՀ էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագրի» արևակայանների զարգացման (II. Էներգետիկայի բնագավառի զարգացման հիմնական առաջնահերթությունները), ինչպես նաև էներգետիկայի զարգացման վերաբերյալ ուղեցույցների պահանջներին համապատասխան: Միաժամանակ պահպանելով ՀՀ կառավարության՝ 2000 թվականի մայիսի 18-ի «1000 Վ-ից բարձր լարման էլեկտրական ցանցերի ու մայրուղային խողովակաշարերի պահպանության կանոնների» N 249 և 1998 թվականի մայիսի 26-ի «Էներգետիկայի բնագավառի օբյեկտների անվտանգության գոտիների չափերը և դրանց օգտագործման կարգը» N313 որոշումների պահանջները և գործող սանիտարահամաճարակաբանական կանոնների ու նորմերի, ինչպես նաև 2009 թվականի ապրիլի 2-ի «Էլեկտրական ցանցերի անվտանգության գոտիների վերաբերյալ տեխնիկական կանոնակարգը հաստատելու մասին» N363-Ն որոշման պահանջները: ՕԳ-ի կառուցման բոլոր տարրերը պետք է համապատասխանեն ազգային ստանդարտներին, շինարարական

նորմերին, տեխնիկական կանոնակարգի (ՏԿ)-ի պահանջներին:

Նախատեսվող գործունեությունն իրականացնելիս հաշվի են առնվել նաև 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի ՀՀ կառավարության N1943-Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Էլեկտրատեղակայանքների սարքվածքին ներկայացվող ընդհանուր պահանջներ» տեխնիկական կանոնակարգի VIII բաժնի պահանջները և ցուցումները՝ գործունեության իրականացման հետևանքով շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցության աստիճանը նվազեցնելու նպատակով:

Գործունեության իրականացման ընթացքում ծառահատումներ չեն կատարվելու, ենթակառուցվածքների փոփոխություններ չի առաջանալու: Կատարվելու են միայն հողային աշխատանքներ:

Գործունեության տարածքն արդեն ենթարկվել է անտրոպոգեն ազդեցությունների, քանի որ կայանից մոտ 200-600մ հեռավորության վրա գործում է այլ արևային կայան: Տարածքն օգտագործվել է որպես արոտավայր, հողային ծածկույթն արդեն իսկ ենթարկվել էրոզիայի: Գործունեության իրականացման հետևանքով հնարավոր բացասական ազդեցությունները կլինեն շինարարական աշխատանքների ժամանակ, որոնք կլինեն կարճաժամկետ: Շրջակա միջավայրի պահպանման և վերջինիս բաղադրիչների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում են բնապահպանական մի շարք միջոցառումներ, որոնք կապված են լինելու արևային կայանի և օդային գծի, ենթակայանի կառուցման ընթացքում օդային ավազան արտանետումների, հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտման, ինչպես նաև տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների աշխատելու ընթացքում հողային և ջրային ռեսուրսների մեջ վտանգավոր նյութերի՝ յուղերի հնարավոր ներթափանցման, թափոնների կառավարման, օդային գծի անցկացման տարածքի կենսաբազմազանության պահպանման հետ, իսկ շահագործման փուլում՝ կայանի անվտանգ շահագործման հետ:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման համար նախատեսվում է շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների մեղմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումներ, որոնց ճիշտ կիրառման արդյունքում գործունեության իրականացման հետևանքները շրջակա միջավայրի վրա կլինեն նվազագույնը:

16,1 Շինարարության
փուլ 16.1.1 Օդային
ավազան.

Օդային ավազան արտանետումների հնարավոր ազդեցությունը կրճատելու և մեղմելու նպատակով.

- արևակայանի, ենթակայանի շինարարական աշխատանքների և

ճանապարհների շահագործման ընթացքում կատարվելու է գրունտի խոնավեցում, անհրաժեշտության դեպքում՝ ճանապարհների ջրցան: Ջրցանը կատարվելու է ջրցան մեքենայով՝ չոր և շոգ եղանակներին,

- գործունեության վայր շինանյութերի տեղափոխումը կկատարվի փակ ծածկ ունեցող մեքենաներով, իսկ նյութերը տեղափոխող մեքենաները կփակվեն անջրթափանց թաղանթով,
- տարածքում նյութերը կպահվեն ծածկված վիճակում՝ անջրթափանց թաղանթով կամ ժամանակավոր ծածկի տակ,
- շինարարական տեխնիկան և տրանսպորտային միջոցներն

կօգտագո

րծվեն միայն սարքին վիճակում, պարբերաբար կիրականացվեն ստուգումներ:

16.1.2 Հողային ռեսուրսներ.

Հողային ռեսուրսների աղտոտումից պահպանելու նպատակով նախատեսվում է .

- հողի բերրի շերտը կհանվի և կպահվի համաձայն՝ ՀՀ կառավարության 02.1.2017թ.

«Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու և ՀՀ կառավարության 2006 թվականի հուլիսի 20-ի թիվ 1026-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» թիվ 1404-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան,

- բերրի շերտը հանելու, պահեստավորելու և պահպանելու ընթացքում կձեռնարկվեն միջոցներ ուղղված՝ բուսահողի որակական հատկանիշների վատթարացմանը և բացառմանը:

- նախքան բերրի շերտի հանելը՝ հողի մակերեսը կմաքրվի խոշոր քարերից, թփերից, կոճղերից,

- հողի բերրի շերտը օգտահանվելու է, հեռացվելու են ապարները և պահեստավորվելու է առանձին,

- ջրային և հողմնային հողատարումից զերծ պահելու համար պահեստավորված հողաթմբերը ծածկվում են խոտաբույսերով կամ իրականացվում են այլ միջոցառումներ՝ հողաթմբերի ամրացում, ծածկում և այլն,

- արևակայանի և ենթակայանի կառուցման փուլում հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի տարածքում՝ ծածկվելով անջրթափանց թաղանթով,

- օդային զծի անցկացման աշխատանքների ժամանակ հանվող հողային զանգվածը կկուտակվի անմիջական հորատանցքերի հարևանությամբ՝ ծածկված վիճակում,

- հողային զանգվածն օգտագործվելու է անմիջապես տեղում՝ հետլցման և տարածքի բարեկարգման համար,

- ճանապարհի ջրցանը և գրունտի խոնավեցումը կկատարվի այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր,

- շինարարության ընթացքում կօգտագործվեն գոյություն ունեցող գրունտային ճանապարհները,

- շինարարական նյութերը կտեղադրվեն հատուկ տակդիրների, իսկ շինարարական տեխնիկան ժամանակավոր կկայանել գրունտային ճանապարհի վրա,

- շինարարական տեխնիկայի, լիցքավորումը և սարքավորումների վերանորոգումը կկատարվի գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:

16.1.3 Ջրային ռեսուրսներ.

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում ջրային ռեսուրսների վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները մեղմելու կամ կանխարգելու, նպատակով նախատեսվում է.

- գործունեության իրականացման ընթացքում աշխատողների համար կմատակարարվի խմելու որակի ջուր՝ բերովի(շշերով),

- ջրցանի և փոշենստեցման, մեքենաների անիվների լվացման համար օգտագործել տեխնիկական որակի ջուր, որը բերվելու է ավտոցիստեռնով՝ պայմանագրային հիմունքներով՝ մոտակա ճամբարակ համայնքից, կամ օգտագործվելու է պարզարանի ջուրը,

- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ անհրաժեշտության,

- պարզարանում առաջացած նստվածքը կտեղափոխվի աղբավայր՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- շինհրապարակում տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների լվացումից առաջացած արտադրական հոսքաջրերը կուղղորդվեն տարածքում տեղադրված բիոզուգարան,

- շինարարական տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների սպասարկումը կատարել համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում,

- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը բերվելու է պատրաստի վիճակում մասնագիտացված կազմակերպությունների բետոնախառնիչ մեքենաներով՝ ըստ պահանջի :

Կեղտաջրեր. Շինարարության ընթացքում առաջացած կենցաղային և արտադրական հոսքաջրերի հեռացման համար կտեղադրվի սեպտիկ հոր:

Մաքրումը կկատարվի մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝

պայմանագրյին հիմունքներով:

16.1.4 Կենսաբազմազանություն.

Գործունեության իրականացման ընթացքում բուսական և կենդանական աշխարհին հնարավոր ազդեցություններից գերծ պահելու համար նախատեսվում է.

- գործունեության և հարակից տարածքներում ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսատեսակների նոր պոպուլյացիաների կամ կենդանիների բնադրավայրերի հայտնաբերման դեպքում դադարեցնել շինարարական աշխատանքները և տեղեկացնել համապատասխան գերատեսչություններին, «Սևան»ԱՊ-ին,

- գործունեության տարածքում շինարարական աշխատանքների կատարման ժամանակ ընկերության կողմից պարբերաբար կատարել մոնիթորինգ, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից՝ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների պոպուլյացիաների հայտնաբերման և դրանց պահպանության նպատակով,

- բուսատեսակների կենսունակության ապահովման նպատակով դրանք տեղափոխել և վերատնկել հատուկ պահպանման գոտում,

- շինարարական աշխատանքներն իրականացնել բացառապես ցերեկային ժամերին՝ տարածքում հնարավոր գոյություն ունեցող որոշ կենդանիների կենսակերպի վրա ազդեցությունից խուսափելու համար:

Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.

- ՕԳ-ի հենարանների լայնակների, ճոպանականգնակների վրա հակաթռչնային արգելափակոցների տեղակայում՝ թռչունների նստելը կամ բնադրումը բացառելու նպատակով,

- հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով:

16.1.5 Թափոններ

Շինարարության փուլում թափոնների հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- ՕԳ-ի կառուցման տարածքում խուսափել վտանգավոր նյութերի և մետաղական թափոնների կուտակումից,

- նյութերի մնացորդները (մետաղական մասեր, մետաղալարեր, ներկեր և այլն) Կապալառու կազմակերպության կողմից հավաքել հատուկ տարողությունների մեջ և

աշխատանքների ավարտից հետո տեղափոխել, անհրաժեշտության դեպքում հանձնել համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին, դրանց հետագա վերամշակման

և օգտ

- շինարարական թափոնները՝ շինադր, բետոնի մնացորդներ, կհավաքվեն պարկերի մեջ և կտեղափոխվեն համայնքի կողմից հատկացված վայր, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր,

- կենցաղային աղբը հավաքել պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և տեղափոխել աղբավայր՝ համայնքապետարանի համաձայնությամբ,

- շինարարության ժամանակ առաջացած աղտոտված լաթերը, պարկերը հանձնել թափոնների ջերմային վնասագերծում կատարող կազմակերպություններին կամ խառնել կենցաղային աղբի հետ 1/10 հարաբերակցությամբ և տեղափոխել աղբավայր:

16.1.6 Պատմամշակութային և բնության հուշարձաններ.

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր են հուշարձանների կամ հնագիտական շերտի ի հայտ գալու դեպքեր, դրանց պահպանությունն ապահովելու համար, ընկերությունն առաջնորդվելու է պատահական գտածոյի ընթացակարգով: Պատահական գտածոյի ընթացակարգը ներառում է.

- Գտածոյի տեղամասում անմիջապես կանգնեցնել բոլոր աշխատանքները,
- Տեղեկացնել տեղական իշխանություններին և մշակույթի նախարարության
- Գտածոյի բնորոշումը պետք է իրականացվի լիազոր մարմնի պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչության կողմից,
- Հայտնաբերված իրերի հետ կապված հետագա քայլերը որոշվում են պատասխանատու մարմինների կողմից, այդ թվում դրանց տեղափոխման և պահպանման հարցը,
- հնագիտական շերտի կամ որևէ հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցվելու են և տեղեկացվելու է համապատասխան լիազոր մարմնին:

Շինարարական աշխատանքները կարելի է վերսկսել միայն մինչև համապատասխան պետական մարմնի (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը) կողմից թույլտվության տրամադրումը՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար:

16.1.7 Աղմուկ և թրթռում.

Շինարարության փուլում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը նվազեցնելու նպատակով նախատեսվում է.

- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի

- տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- տրանսպորտային միջոցները և շինարարական տեխնիկական օգտագործել միայն սարքին վիճակում,
- պարբերաբար ստուգել և կարգաբերել տեխնիկական միջոցները, տրանսպորտային միջոցների շարժիչները,
- ՕԳ-ի և դրանց տարրերի անցկացման ժամանակ հաշվի առնել տարածքի կլիմայական պայմանները՝ քամու ճնշումը, սառցակեղևի շերտի հաստությունը, օդի ջերմաստիճանը, հաղորդալարերի և մետաղաձուլանների պարը, թրթռումը:

16.1.8 Արտակարգ իրավիճակներ.

Շինարարական աշխատանքների կատարման ընթացքում արտակարգ իրավիճակների հնարավոր ռիսկերը մեղմելու և դրանց առաջացումը կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովվել հրդեհաշիջման վահանակով՝ 2 հատ, հակահրդեհային կրակմարիչներով՝ 6 հատ, տեղադրվելու են $2մ^3$ և $16մ^3$ ծավալներով 2 հատ ջրի բաքեր,
- աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն,
- տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով,
- հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,
- օդային գծերը կառուցել էլեկտրական էներգիայի հաղորդաբաշխման վերաբերյալ տեխնիկական կանոնակարգի (ԷԷՀ ՏԿ) գլուխ VI 46.1 կետի՝ չբնակեցված տարածքներում ապահովվելով գետնից 6 մ բարձրություն,
- բացառել հենասյունների տեղադրումը սողանքային հատվածներում,
- ապահովել օդային գծերի հաղորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը, մթնոլորտային և քիմիական ներգործությունների նկատմամբ կայունությունը,
- մթնոլորտային տեղումների, քամու ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել,
- տարերային աղետների (քամու ուժգնացում, փոթորիկ, մրրիկ, երկրաշարժ, սողանք) և վթարների դեպքում անջատել էլեկտրասնուցման սարքերը, ապահովելով վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարահանումը:

16.1.9 Մարդու առողջություն, Աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն. Գործունեության իրականացման ընթացքում մարդու առողջության և անվտանգության պահպանման, աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար նախատեսվում է.

- պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային

անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի

«Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2.8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները,

- արտադրական հրապարակն ապահովել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով,

- աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ),

- շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ,

- հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար,

- ապահովել շինարարական նյութերի, վառելիքի, նավթամթերքի պահեստավորման և բեռնաթափման կանոնների համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին,

- մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել, բացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների առաջացումը,

- շինհրապարակն ապահովվել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության սարքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ,

- վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառելով մեքենաների կուտակումները,

- նվազագույնի է հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը՝ հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- աշխատողներն ապահովել համապատասխան բանվորական հագուստով: Շինհրապարակի որակի, անվտանգության կանոնների պահպանումն իրականացնել 2020թ. հուլիսի 2-ի ՀՀ կառավարության նիստի N87 արձանագրության պահանջներին համապատասխան:

Շինաշխատանքները կկատարվեն պահպանելով շինարարության ժամանակացույցը և աշխատանքի անվտանգության կանոններն՝ ըստ ՇՆևԿ-3-480* նորմերի:

15.1.10 Սոցիալական.

Գործունեության իրականացման ընթացքում սոցիալական խնդիրներից խուսափելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը,

- աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի են հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝

ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով,

- կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով:

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում բացվելու են նոր աշխատատեղեր:

16.1.11 Բարեկարգում և Լանդշաֆտ.

Լանդշաֆտ. նախատեսվող գործունեության իրականացման տարածքներում (ազդեցության գոտում) լանդշաֆտի վրա էական վնասակար ազդեցությունները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները,
- հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, բնահողի բնական վիճակի պահպանման պահանջները, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտմանը, կանաչ տարածքների վնասմանն, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները,
- գործունեության տարածքը մաքրել թափոններից, վերականգնել լանդշաֆտը:

Բարեկարգում. շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է տարածքի բարեկարգում.

- շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրել ավելորդ թափոններից և բերելով հնարավորինս նախկին տեսքի,
- շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժել և հեռացնել տարածքից,
- կատարել գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ,
- օդային գծերի հենասյունների տեղադրման՝ 2 մ շառավղից դուրս տարածքներում և հարակից տարածքներում կատարվելու են կանաչ ցանքս՝ խոտի տեսքով, խախտված կանաչապատ տարածքի վերականգնման նպատակով,
- մաքրվելու են պանելների մակերևույթները,
- արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է:

16.2 Շահագործման փուլ.

Շրջակա միջավայրի հնարավոր ազդեցությունների մեղմման կամ կանխարգելման նպատակով նախատեսվում է .

16.2.1 Օդային ավազան. Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա հնարավոր ազդեցություն չի կանխատեսվում:

16.2.2 Ջրային ռեսուրսներ.

Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.

- աշխատողների համար խմելու ջուրը բերել պատրաստի վիճակում՝ շշերով,
- աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները հոգալու նպատակով կտեղադրվի սեպտիկ հոր,
- բիոգուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով,
- արևային կայանի պանելների մաքրումը կկատարվի բերովի տեխնիկական ջրով՝ պայմանագրային հիմունքներով, որի համար կտեղադրվի 500լ տարողության փակբաք:

16.2.3 Հողային ռեսուրսներ.

Հողային ռեսուրսների պահպանման

նպատակով նախատեսվում է.

- հնարավորինս պահպանել գործունեության վայրում՝ ազատ տարածքում խոտածածկ հատվածները,
- ՕԳ-ի կառուցման ավարտից հետո՝ իրականացնել մշտական օգտագործման համար տրամադրվող հողերի վերականգնում:

16.2.4 Թափոններ.

Ենթակայանի տարածքում հնարավոր վթարների կամ վերանորոգման ժամանակ հողային ռեսուրսների մեջ տրանսֆորմատորային յուղի հնարավոր արտահոսքերը կանխելու նպատակով նախատեսվում է.

- կառուցել 2 հատ յուղընդունիչներ (հոր)՝ տրանսֆորմատորներից յուղի հեռացման նպատակով: Յուղընդունիչը լինելու է մետաղական՝ խճաքարի և մետաղական էլեմենտների համակցությամբ,

- հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին,

- հալոգեններ, դեֆիլիններ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը,

- ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին,

- յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով,

- սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնվելու է մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված պանելներ և այլ խոտանված մասեր, որոնք կուտակվելու են տարածքում՝ 6x3մ չափերով փակ պահեստային շենքում՝ մետաղական վազոն-տնակում՝ մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը: Արևային կայանի ներկրված պանելներն ունեն 10 տարվա օգտագործման երաշխիք, համաձայն որի շարքից դուրս եկած կամ վնասված պանելները հետ են վերադարձվելու արտադրող կազմակերպությանը՝ նորով փոխարինելու նպատակով: Մնացած ժամանակաշրջանում շարքից դուրս եկած պանելները կկուտակվեն պահեստարանում՝ մինչև դրանց արտահանման կամ Հայաստանի հանրապետությունում դրանց վերամշակման հնարավորությունների ստեղծումը:

Շահագործման փուլում կենցաղային աղբի կուտակում չի նախատեսվում: Աղբը կուտակվելու է պոլիէթիլենային պարկերի մեջ և ամենօր տեղափոխվելու է աշխատողների կողմից:

16.2.5 Արտակարգ իրավիճակներ.

Արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.

- արևակայանն ապահովվել հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման տեսախցիկներով, արտաքին լուսավորության հենասյուներով,
- ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով, հակահրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, իսկ արևային կայանում՝ կրակմարիչներով, ենթակայանի տարածքում՝ 1 հատ հրդեհաշիջման վահանակով, 1 հատ հաշվառքի կետում և 1 հատ մուտքի մոտ,
- առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով,
- պարբերաբար ստուգվելու են աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը,
- գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Տեխնածին վթարների, աղետների առաջացման դեպքում կիրառվելու են միջոցառումներ ուղղված մարդու առողջության և անվտանգության պահպանմանը, վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարհանմանը:

16.2.6 Աղմուկ և թրթռում.

Արևակայանի տարածքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու և աղմուկի մակարդակը չի կարող ազդեցություն ունենալ բնակավայրերի վրա, ուստի միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

16.2.7 Աշխատանքի կազմակերպում և մարդու անվտանգություն.

Արևակայանի, ենթակայանի և օդային գծի անվտանգության գոտու ապահովումը նախատեսված է ՀՀ կառավարության N363-Ն 02.04.2009թ. որոշման պահանջներին համաձայն:

Օդային գծերի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման փուլում նախատեսվում է նաև.

- հենարանի շուրջ՝ 2 մ շառավղով խոտի և թփուտների մաքրում,
- ՕԳ-ի անվտանգության գոտու պահպանում՝ 20մ,
- ՕԳ-ի ուղեգծի երկայնքով երթանցի և դրանց մերձենալու համար տնկիներից, կոճղերից, քարերից և այլնից մաքրված հողի շերտի ապահովում՝ ոչ պակաս 2,5 մ լայնությամբ,
- ցանկացած եղանակի ժամանակ ՕԳ-ին մոտենալու համար ճանապարհի ապահովում՝ ոչ ավելի ՕԳ ուղեգծից 0,5 կմ-ից,
- տարերային աղետների (քամու ուժգնացում, փոթորիկ, մրրիկ, երկրաշարժ, սողանք) և վթարների դեպքում անջատել էլեկտրասնուցման, էլեկտրահաղորդակցության սարքերը, ապահովել վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարահանումը:

Էլեկտրահաղորդման գծերի պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան:

16.2.8 Սոցիալական.

Շահագործման փուլում գործունեության իրականացումն ունենալու է համայնքի բնակիչների համար դրական սոցիալ-տնտեսական ազդեցություն՝ բացվելու են նոր աշխատատեղեր՝ 4-6 աշխատողների համար:

Հանրային քննարկումների ընթացքում համայնքի կողմից հարց բարձրացվեց և առաջարկվեց Ձեռնարկողին ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, մասնակցել համայնքում նախատեսվող ծրագրերի իրականացմանը, մասնավորապես ճանապարհների վերանորոգման, լուսավորության բարեկարգման աշխատանքներին և այլն:

Ձեռնարկողը պատրաստակամություն հայտնեց աջակցություն ցուցաբերել համայնքին, վերջինիս հետ փոխադարձ համաձայնությամբ ճշտել համայնքային խնդիրների աջակցման ուղղությունները:

17. Մոնիթորինգ.

Մոնիթորինգը՝ ԲԿՊ-ում նախանշված մեղմացնող միջոցառումների կատարման, դրանց արդյունավետությունը ստուգելու և վերահսկելու նպատակով իրականացվող գործընթաց է, գործընթացում մթնոլորտային օդում, ջրային ռեսուրսներում վնասակար նյութերի պարունակությունը վերահսկելու, ինչպես նաև թափոնների

կառավարումը ճիշտ կազմակերպելու համար նախատեսված է իրականացնել մոնիթորինգ (մշտադիտարկումներ)՝ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանը կամ մեղմանն ուղղված:

Այդ նպատակով նախատեսվում է.

- շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունների մեղմանն ուղղված միջոցառումների կիրառման հսկողություն,
- համապատասխան մասնագետների կողմից ստուգայցերի կատարում,
- բնապահպանական, առողջության և աշխատանքային անվտանգության տեխնիկական վերահսկողություն՝ ամենօրյա ռեժիմով,
- աշխատողների իրազեկում աշխատանքի անվտանգության և արտակարգ իրավիճակների ընթացակարգի մասին,
 - անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով մշտական մոնիթորինգի իրականացում՝ 2 աշխատողի միջոցով,
 - տեխնիկական վերահսկողություն իրականացնող կազմակերպությունը կամ անձը պարտավոր է ժամանակին Պատվիրատուին և/կամ նախագծային կազմակերպությանը տեղեկացնել՝ նկատած անհամապատասխանությունները,
 - շինարարական և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանում,
 - շին տեխնիկայի և մեքենաների համապատասխան տեխնիկական վիճակի պարբերաբար ստուգումների իրականացում՝ անսարք վիճակում գտնվող և արտահոսքեր ունեցող մեքենաների օգտագործումը բացառելու նպատակով,
 - շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը կատարել շինհրապարակից դուրս՝ մասնագիտացված լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում,
 - շինարարության իրականացման ժամանակացույցի պահպանում,
- բարեկարգման աշխատանքների իրականացման ապահովում:

Արևային կայանի կառուցման համար նախատեսվող շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության բնապահպանական միջոցառումների և մոնիթորինգի համար նախատեսված ծախսերը ներառված են կայանի շինարարության և շահագործման ծախսերում: Նախատեսվում է բնապահպանական միջոցառումների կիրառման և մոնիթորինգի իրականացման համար տրամադրել տարեկան 200 000 դրամ:

18. Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան

Բնապահպանական կառավարման պլանը սահմանում է ՇՄԱԳ հաշվետվությունում նշված բնապահպանական միջոցառումների, մոնիթորինգի ծրագրի, արտակարգ իրավիճակներում միջոցառումների պատշաճ իրականացման միջոցները՝ աղյուսակային տեսքով: Այն ամփոփում է գործունեության իրականացման հետևանքով ակնկալվող բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունները, նախատեսվող ազդեցությունների մեղմման միջոցառումները, իրականացնող

մարմինների և գումարային գնահատումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը

Մշտադիտարկումների պլան

Նախատեսվում է իրականացնել հողային ռեսուրսների /ամսեկան մեկ անգամ/, մթնոլորտային օդի /շինարարության փուլում/ շաբաթական մեկ անգամ, ինչպես նաև հարակից տարածքի շրջակա միջավայրի բաղադրիչների մշտադիտարկում՝ տարեկան մեկ անգամ /շինարարության և շահագործման փուլերում/:

Մշտադիտարկումների իրականացման համար նախատեսվում է տարեկան 150000 ՀՀ դրամ

Բնապահպանական միջոցառումների կառավարման պլան

№	Արտադրական գործընթացում ազդեցության ենթակա շրջակա միջավայրի բաղադրիչները և ազդող գործոնները	Մեղմող միջոցառման անվանումը	Միջոցառման իրականացման պատասխանատու	Վերահսկող
1	Շինարարության փուլ Օդային ավազան	<p>Օդային ավազան արտանետումները մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> -շինարարական աշխատանքների և ճանապարհների շահագործման ընթացքում կատարվելու է գրունտի խոնավեցում, ճանապարհների ջրցան՝ ըստ անհրաժեշտության: Ջրցանը կատարվելու է ջրցան մեքենայով՝ չոր և շոգ եղանակներին, - գործունեության վայր շինանյութերի տեղափոխումը կատարվելու է փակ ծածկ ունեցող մեքենաներով, կամ նյութերը տեղափոխող մեքենաները փակվելու են անջրթափանց թաղանթով, -տարածքում նյութերը պահվելու են ծածկված վիճակում՝ անջրթափանց թաղանթով կամ ժամանակավոր ծածկի տակ, -շինարարական տեխնիկան և 	Կապալառու	<<ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊԸ

	Շահագործման փուլ	<p>տրանսպորտային միջոցներն օգտագործվելու են միայն սարքին վիճակում, իրականացվելու են պարբերաբար ստուգումներ:</p> <p>Շահագործման փուլում օդային ավազանի վրա ազդեցություններ չեն նախատեսվում:</p>		
2	<p>Հողային ռեսուրսներ</p> <p>Շահագործման փուլ</p>	<p>Շինարարական աշխատանքների կատարման տարածքում հողաբուսաշերտը բացակայում է:</p> <p>ընկերության կողմից հնարավորինս կպահպանվեն գործունեության վայրում՝ ազատ տարածքում խոտածածկ հատվածները,</p> <p>-ՕԳ-ի կառուցման ավարտից հետո՝ մշտական օգտագործման համար տրամադրվող հողերի վերականգնում:</p>	Կապալառու	<<ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊԸ

		<p>- ճանապարհի ջրցանք և գրունտի խոնավեցումը կատարվելու է այնպես, որպեսզի չառաջանան մակերևութային հոսքաջրեր,</p> <p>- շինարարական նյութերը տեղադրվելու են հատուկ տակդիրների վրա, հողային ռեսուրսները չաղտոտելու նպատակով,</p> <p>- շինարարական տեխնիկայի և սարքավորումների լիցքավորումը, վերանորոգումը կատարվելու են գործունեության տարածքից դուրս՝ հատուկ մասնագիտացված կետերում:</p>		
3	Ջրային ռեսուրսներ	<p>Շինարարության ընթացքում տեխնիկական ջրի/ջրցան/ պահանջը կբավարարվի ջրցան մեքենաների միջոցով, իսկ խմելու ջուրը կմատակարարվի տարրաներով՝ շէրով,</p> <p>- ճանապարհների ջրցանն իրականացվելու է տարվա չոր եղանակներին՝ ըստ պահանջի,</p> <p>- շինարարության համար անհրաժեշտ բետոնախառնուրդը ստանալու են տեղում: Հողային ռեսուրսների մեջ հոսքաջրերի</p>	Կապալառու	<<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊԸ

	<p>Շահագործման փուլ</p>	<p>ներթափանցումը կանխելու նպատակով՝ բետոնաշաղախը ստանալու են տակդիրների վրա տեղադրված հատուկ մետաղյա տարրաներում,</p> <p>- Շինարարության փուլում աշխատողների համար նախատեսվում է սեպտիկ հոր, որը կկառուցվի հողամասի արևելյան հատվածում, որի չափերն են 1,5*1,5, իսկ խորությունը կկազմի 3մ: Այս աշխատանքների իրականացման համար հողային աշխատանքների ծավալը կկազմի 6,75խմ</p> <p>Ջրային ռեսուրսների պահպանման համար նախատեսվում է.</p> <p>-աշխատողների համար խմելու ջուրը կբերվի պատրաստի վիճակում՝ շշերով,</p> <p>-աշխատողների կենցաղային և սանիտարական կարիքները կհոգան սանիտարական հանգույցից (բիոզուգարան),</p> <p>-բիոզուգարանի մաքրումը կատարել մասնագիտացված կազմակերպությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:</p> <p>-արևային կայանի պանելների մաքրումը կկատարվի բերովի տեխնիկական ջրով՝ պայմանագրային հիմունքներով, որի համար կտեղադրվի 500լ տարողության փակ բաք:</p>		
--	-------------------------	--	--	--

4	Կենսաբազմազանություն	<p>Արևային կայանի կառուցման տարածքում գերակշռում են հացազգիները և տարախոտային բուսականությունը: Տարածքն անտառածածկ չէ: Բացակայում են ՀՀ Կարմիր գրքերում գրանցված բուսական և կենդանական տեսակները:</p> <p>Տարածում կենսաբազմազանության հայտնաբերման և դրանց պահպանման անհրաշտությունից ելնելով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - մշակվել գործողությունների պլան, առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության եվ բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N781-Ն որոշման պահանջներից, - ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների հայտնաբերման դեպքում՝ 		

	Շահագործման փուլ	<p>ընկերությունը նախօրոք առանձնացնելու է հատուկ պահպանման գոտի՝ վերջիններիս տեղափոխելու և վերատնկելու համար:</p> <p>Կենդանական աշխարհին չվնասելու համար նախատեսվում է.</p> <p>- ՕԳ-ի հենարանների լայնակների, ճոպանականգնակների վրա հակաթռչնային արգելափակոցների տեղակայում՝ թռչունների նստելը կամ բնադրումը բացառելու նպատակով, հնարավորինս նվազեցնել տարածքի գիշերային լուսավորությունը՝ կենդանիների որոշ տեսակների բնականոն վարքին չխանգարելու նպատակով:</p>		
--	------------------	--	--	--

		<p>երկաթբետոնի հիմքով, խճաքարի և մետաղական էլեմենտների համակցությամբ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - հնարավոր վթարների դեպքում յուղընդունիչում հավաքված յուղը, յուղոտված լաթերը և յուղային նյութեր պարունակող այլ մասերը հեռացվելու և հանձնվելու են համապատասխան վերամշակող կազմակերպություններին, - հալոգեններ, դեֆիլիններ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղերը հավաքվելու է համապատասխան տարրաների մեջ և հանձնվելու է մասնագիտացված վերամշակող կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - հնարավոր արտահոսքերի դեպքում կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորներ, որոնք հնարավորություն են տալիս արագ ներծծելու յուղային զանգվածը, - ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդները հանձնվելու է ասֆալտապատող ընկերություններին, - յուղերով աղտոտված ավազը հանձնվելու է մասնագիտացված ընկերություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով, - սև և գունավոր մետաղի ջարդոնը հանձնվելու է մասնագիտացված 		
--	--	--	--	--

		<p>կազմակերպություններին՝ պայմանագրային հիմունքներով:</p> <p>- Արևակայանի շահագործման ընթացքում առաջանալու են նաև վնասված պանելներ, որոնք կուտակվելու են տարածքում՝ փակ շենքում՝ վազոն տնակում՝ մինչև համապատասխան կազմակերպություններին հանձնելը:</p>		
--	--	--	--	--

	<p>Արտակարգ իրավիճակներ</p>	<p>Արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - պահպանել հակահրդեհային նորմերը, նախատեսվող գործունեության վայրն ապահովել հրդեհաշիջման վահանակով, հակահրդեհային կրակմարիչներով, տեղադրվելու է 2 հատ ջրի բաքեր, - աշխատակիցներին նախապատրաստել արտակարգ իրավիճակներում գործելուն, - տարածքն ապահովել առաջին օգնության ծառայությունների հետ հուսալի կապով, հեղուկ նյութերը կտեղափոխվեն շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և կպահվեն հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - օդային գծերը կառուցել էլեկտրական էներգիայի հաղորդաբաշխման վերաբերյալ տեխնիկական կանոնակարգի (ԷԷՀ ՏԿ) գլուխ VI 46.1 կետի՝ չբնակեցված տարածքներում ապահովելով գետնից 6 մ բարձրություն, - բացառել հենասյուների տեղադրումը սողանքային հատվածներում, - ապահովել օդային գծերի հաղորդալարերի բարձր հաղորդականությունը, մեխանիկական ամրությունը, մթնոլորտային և քիմիական ներգործությունների նկատմամբ կայունությունը, - մթնոլորտային տեղումների, քամու 		
--	-----------------------------	---	--	--

	<p>Շահագործման փուլ</p>	<p>ուժեղացման և այլ վտանգավոր երևույթների ժամանակ շինարարական աշխատանքները դադարեցնել,</p> <ul style="list-style-type: none"> - տարերային աղետների(քամու ուժգնացում, փոթորիկ, մրրիկ, երկրաշարժ, սողանք) և վթարների դեպքում անջատել էլեկտրասնուցման սարքերը, ապահովելով վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարահանումը: <p>Արտակարգ իրավիճակները կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - արևակայանն ապահովված է լինելու հրդեհաշիջման միջոցներով, տեսահսկման - տեսախցիկներով, բարձրությամբ արտաքին լուսավորության հենասյուներով, - ազդանշանային համակարգերով, անվտանգության նշաններով, ենթակայանի տարածքում հակահրդեհային, ծխի և ջերմաստիճանի տվիչներով, իսկ արևային կայանում՝ կրակմարիչներով, - առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով, - պարբերաբար ստուգվելու են աղետներին հակազդելու համակարգերի աշխատունակությունը, - գործունեության տարածքում փակցվելու են արտակարգ իրավիճակների պլանը՝ ներառված անբարենպաստ պայմանների և վթարային իրավիճակներին ուղղված միջոցառումները 		
--	-------------------------	--	--	--

		<p>Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Տեխնածին վթարների, աղետների առաջացման դեպքում կիրառվելու են միջոցառումներ՝ ուղղված մարդու առողջության և անվտանգության պահպանմանը, վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարհանմանը:</p> <ul style="list-style-type: none"> - անվտանգության համակարգերի արդյունքներին հետևելու նպատակով նախատեսվում է, մշտական մոնիթորինգ, հերթափոխային գրաֆիկով՝ 2 աշխատողի միջոցով: - տարերային աղետների (քամու ուժգնացում, փոթորիկ, մրրիկ, երկրաշարժ, սողանք) և վթարների դեպքում անջատել էլեկտրասնուցման, էլեկտրահաղորդակցության սարքերը, ապահովել վտանգավոր տարածքից մարդկանց տարհանումը: 		
--	--	--	--	--

	<p>Պատմամշակութային հուշարձաններ</p>	<p>Շինարարական աշխատանքների ընթացքում որևէ հնագիտական շերտի հայտնաբերման դեպքում շինարարական աշխատանքներն անմիջապես դադարեցնել և տեղեկացնել համապատասխան պետական մարմնին (Պատմական և մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությանը)՝ համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության հետագա գործողությունները կազմակերպելու համար: Շինարարական աշխատանքները հնարավոր կլինի շարունակել միայն համապատասխան թույլտվության տրամադրման դեպքում:</p>		
--	--------------------------------------	--	--	--

7	<p>Մարդու առողջություն, աշխատանքի կազմակերպում և անվտանգություն</p>	<p>Գործունեության իրականացման շինարարության ընթացքում հնարավոր են աշխատողների հետ կապված վնասվածքներ, որի համար նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - պահպանել ՀՀ օրենսդրությամբ պահանջվող աշխատանքային անվտանգության նորմերը, ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրամանի պահանջները, - արտադրական հրապարակն ապահովվել 1-ին բուժօգնության համար անհրաժեշտ դեղարկղիկով, - աշխատողների համար հատկացնել ընդհանուր ծառայությունների տարածք՝ հանգստի և անձնական հիգիենայի կարիքները հոգալու համար(տնակ), - շինհրապարակում և հարակից տարածքում տեղադրել հնարավոր վտանգների մասին նախազգուշացնող նշաններ, - մալուխային գծերի տեղադրումը կատարել քացառելով մալուխային գծերի հավաքակցման և շահագործման գործընթացում վտանգավոր մեխանիկական լարումների և վնասվածքների 		
---	---	---	--	--

	<p>առաջացումը,</p> <ul style="list-style-type: none"> - շինհրապարակն ապահովել հակահրդեհային միջոցներով, լուսավորության արքերով՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ, - հեղուկ նյութերը տեղափոխել շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահել հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար, - ապահովել շինարարական նյութերի, վառելիքի, նավթամթերքի պահեստավորման և բեռնաթափման կանոնների համապատասխանությունը գործող օրենսդրության պահանջներին, վերահսկել աշխատող սարքավորումների պիտանելիությունը, մեքենաների երթերը, հաջորդականությունը, բացառվելու են մեքենաների կուտակումները, - նվազագույնի հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելունպատակով, - աշխատողներին ապահովել համապատասխան բանվորական հագուստ, շինհրապարակի որակի, անվտանգության կանոնների պահպանումն իրականացվելու են 		
--	--	--	--

	<p>Շահագործման փուլ</p>	<p>2020թ. հուլիսի 2-ի ՀՀ կառավարության նիստի N87 արձանագրության պահանջներին համապատասխան:</p> <p>Տեղադրվելու է. փոխակերպիչներ/ինվենտորներ/, տեսահսկման համակարգ, 58 հատ տեսախցիկ՝ գիշերային տեսանելիության հնարավորությամբ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - արևային կայանի և ենթակայանի տարածքն ապահովված է լինելու հակահրդեհային կրակմարիչներով, ծխի և ջերմաստիճանի սվիչներով, - առաջին բուժօգնության անհրաժեշտության դեղարկղիկով: <p>Օդային գծերի և տրանսֆորմատորային ենթակայանի շահագործման փուլում նախատեսվում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - հենարանի շուրջ՝ 2 մ շառավղով խոտի և թփուտների մաքրում, - ՕԳի անվտանգության գոտու պահպանում՝ 20մ, - ՕԳ-ի ուղեգծի երկայնքով երթանցի և դրանց մերձենալու համար տնկիներից, կոճղերից, քարերից և այլնից մաքրված հողի շերտի ապահովում՝ ոչ պակաս 2,5 մ լայնությամբ, - ցանկացած եղանակի ժամանակ ՕԳ-ին մոտենալու համար ճանապարհի ապահովում՝ ոչ 		
--	-------------------------	---	--	--

		<p>ավելի օգուտեգծից 0,5 կմ-ից:</p> <p>Էլեկտրահաղորդման գծերի պլանային վերանորոգման և վերակառուցման աշխատանքները պետք է կատարել ՏԿ-ի պահանջներին համապատասխան:</p>		
8	<p>Սոցիալական</p> <p>Շահագործման փուլ</p>	<p>Շինարարության փուլում բացվելու է նոր աշխատատեղեր՝ 25-35 մարդու համար:</p> <p>Շահագործման փուլում.</p> <ul style="list-style-type: none"> -բացառել գործունեության տարածքից դուրս այլ տարածքների օգտագործումը, -աշխատանքները կազմակերպել ցերեկային ժամերին, նվազագույնի են հասցնել ճանապարհների խցանումներ առաջացնող գործողություններն՝ ընդհանուր երթևեկության խոչընդոտումը և հասարակական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով, - կարգավորել մեքենաների երթերի հաճախականությունը՝ ճանապարհների ծանրաբեռնվածությունից խուսափելու նպատակով: 		<p><<ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ>> ՍՊԸ</p>

		Շահագործման փուլում ընդգրկվելու են 4- 6 աշխատողներ՝ մոնիթորինգ իրականացնելու նպատակով՝ հերթափոխային գրաֆիկով:		
--	--	---	--	--

<p>Բարեկարգում, լանդշաֆտ</p>	<p>-բացառել նախատեսված նախագծից դուրս կառուցապատման այլ աշխատանքները, լանդշաֆտային այլ փոփոխությունները, -հնարավորինս պահպանել ռելիեֆի բնական ձևերը, բնահողի բնական վիճակի պահպանման պահանջները, նվազագույնի հասցնել ռելիեֆի խախտմանը, կանաչ տարածքների վնասմանն, աղտոտմանն ուղղված գործողությունները, -գործունեության տարածքը մաքրվելու է թափոններից, վերականգնվելու է լանդշաֆտը, -շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո տարածքը մաքրվելու է ավելորդ թափոններից և բերվելու է հնարավորինս նախկին տեսքի: -շինարարական սարքավորումներն ապամոնտաժվելու են և հեռացվելու են տարածքից, -կատարվելու են գործունեության ենթակա տարածքի հարթեցման, բարեկարգման աշխատանքներ: -օդային զծերի հենասյունների տեղադրման` 2 մ շառավղից դուրս տարածքներում և հարակից տարածքներում կատարվելու են կանաչ ցանքս` խոտի տեսքով, խախտված կանաչապատարածքի վերականգնման նպատակով, -մաքրվելու են պանելների մակերևույթները, -Արևակայանի և ենթակայանի տարածքն ամբողջությամբ ցանկապատվելու է 1150զձմ</p>		
------------------------------	---	--	--

		երկարության և 2,0մ բարձրության մետաղական ցանկապատով՝ 2 դարպասներով:		
--	--	--	--	--

Մոնիթորինգի (մշտադիտարկում) պլան (շինարարության և շահագործման փուլեր)

Աղյուսակ 12

Շինարարության փուլ	Պարբերականությունը (ժամանակամիջոցը)	Մոնիթորինգի եղանակը	Պատասխանատու, Վերահսկող	Բնապահպանական միջոցառումների, մոնիթորինգի համար նախատեսված ծախսերը/հազ. դրամ
1. Օդային ավազան արտանետումները մեղմում՝ օդի աղտոտումը կանխելու նպատակով (փոշի, ծխագազեր)	Շինհրապարակում Ամենօրյա Ամիսը 1 անգամ	Տեսողական ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում չափագրում՝ համապատասխան մասնագետի կողմից	Կապալառու	Ներառված է շինարարական աշխատանքների արժեքում
2. Հողային ռեսուրսների մոնիթորինգ՝ հողի աղտոտումը կանխելու նպատակով:	Շաբաթը մեկ անգամ	Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ, հարակից տարածքներ տեսողական ուսումնասիրություն:	Կապալառու «ՄԱՆԷՆԵՐՁԻ»ՍՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին	

Հողի բերրի շերտի պահպանման ստուգում:	Պարբերաբար	Տեսողական ուսումնասիրություններ		
3. Շինարարական նյութերի և թափոնների տեղափոխում:	Զպլանավորված ստուգումներ օրվա բոլոր ժամերին	Տեսողական ուսումնասիրություններ՝ Շինհրապարակ, գործունեության տարածք, ճանապարհներ	Կապալառու ՄՊԸ	
4. Արտակարգ իրավիճակների և աշխատանքի անվտանգության վերահսկում	Գործունեության տարածքում, շինհրապարակում Ամենօրյա	Տեսողական ուսումնասիրություններ, Պարբերաբար	Կապալառու ՄՊԸ Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին	
5. Աղմուկի մակարդակի տատանումներ	Շինհրապարակում Ամենօրյա, շաբաթը մեկ անգամ	Աղմկաչափ	Կապալառու	
6. Մարդու առողջություն և անվտանգություն	Շինարարության ընթացքում	Շինարարության տարածքում, հարցումների իրականացում, համապատասխան ցուցատախտակների տեղադրում	Կապալառու Համապատասխան գերատեսչության տեսչական մարմին	
Շահագործման փուլ				
1. Տարածքի բարեկարգում	Շինարարության ավարտից հետո	Տեսողական ուսումնասիրություն	Կապալառու, ՄՊԸ	
2. Կենսաբազմազանության ապրելավայրերի և աճելավայրերի	Հինգ տարին մեկ անգամ	Մասնագիտական ուսումնասիրություն	ՄՊԸ Համապատասխան մասնագետներ	500 000

Փոփոխությունների վերաբերյալ հսկողություն				
3. Արտակարգ իրավիճակների հսկողություն՝ վթարային իրավիճակների նվազեցման նպատակով	Ենթակայանի տարածքում Համապատասխան հակահրդեհային միջոցների առկայություն	Պարբերական Ստուգումներ	ՄՊԸ	Ներառված
4. Սոցիալական	Գործունեության իրականացման ընթացքում	Անվտանգության գոտու պահպանում: Կանոնավոր կատարել սոցիալական պարտավորությունները՝ ամրագրված համայնքի հետ կնքված պայմանագրում:		

19. Փակման փուլ

Արևակայանի շահագործման ժամկետի ավարտից հետո, արևակայանի կարողությունների հետագա հնարավորությունների բացակայության դեպքում, ընկերությունը կատարելու է կայանի սարքավորումների ապամոնտաժում և տարածքի նախկին տեսքի բերում: Գործողությունները կատարվելու է համայնքի վերահսկողությամբ: Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչպես նաև աշխարհի զարգացած երկրներում, դեռևս գոյություն չունի արևային կայանների սարքավորումների, մասնավորապես ֆոտոէլեմենտներ պարունակող պանելների և այլ ուղեկցող մասերի՝ որպես թափոնատեսակի լուծումները:

Քանի որ արևային կայանի պանելները (батаре́йка) պատրաստվում են տարբեր ֆոտոէլեմենտներ պարունակող (ապակի, պլաստիկ) նյութերից, որոնք իրենց մեջ պարունակում են (կապար, քրոմ, կադմիում, սիլիցիում և այլ), ուստի դրանց ուտիլիզացիան և վերամշակումը հանդիսանում է շրջակա միջավայրի համար պահանջող խնդիր, որը հրատապ լուծում է պահանջում: Նշված խնդրի լուծումը անհրաժեշտ է դիտարկել ՀՀ կառավարության կողմից թափոնների՝ գործարկման ժամկետը լրացած և գործածությունից դուրս եկած արևային վահանակների, ֆոտոէլեմենտներ պարունակող արևային սնուցիչների, կառավարմանն ուղղված համակարգված ծրագրային փաստաթղթի, շահագործման տեխնիկական կանոնակարգի մշակման անհրաժեշտությամբ, որը պարտադիր պետք է լինի ընկերությունների և մասնավոր անձանց համար: Այս փաստաթղթերի մշակման համար պետք է հաշվի առնել առաջավոր զարգացած երկրների փորձը:

Մինչև կառավարության կողմից արևային կայանի շահագործումից առաջացած թափոնների կառավարման համապատասխան ռազմավարության մշակումը, ընկերությունը նախատեսում է կիրառել հետևյալ մոտեցումները.

- հնարավորության դեպքում վերանորոգել, կրկնակի օգտագործել վթարված մասերը,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող վահանակները չթաղել կամ չհավաքել աղբավայրերում,

բաց տարածքներում,

- արևային վահանակները վաճառել թափոնների հավաքմամբ զբաղվող այլ կազմակերպությունների՝ ներառյալ արտասահմանյան զարգացած երկրների, որոնք ունեն նման ժամկետանց արևային թափոնների վերամշակման տեխնոլոգիաներ,
- ֆոտոէլեմենտներ պարունակող թափոնները հանձնել էլեկտրական և էլեկտրոնային սարքավորումներ հավաքող կետերին կամ կազմակերպություններին (նաև արտասահմանյան)՝ կազմակերպված թափոնների հավաքագրման նպատակով,
- թափոնները հանձնել այն երկրների կազմակերպություններին, որոնք զբաղված են արևային պանելների արտադրությամբ և որոնցից ձեռք են բերվել ֆոտոէլեկտրոնային արևային պանելները:

20. Հանրային ծանուցում և քննարկումներ

Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» 2014թ.-ի օրենքի և «Հանրային ծանուցման և քննարկումների կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 1325-Ն որոշման՝ Բ կատեգորիայի նախատեսվող գործունեությունների համար նախատեսվում է չորս փուլով հանրային ծանուցման և քննարկումների իրականացում: Հանրային քննարկումների նպատակն է հաշվի առնել բոլոր շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հանրության կարծիքները, առարկություններն, առաջարկությունները և դիտողությունները նախատեսվող գործունեության վերաբերյալ: Հանրությունը համաձայն ընթացակարգի իր կարծիքը և առաջարկությունները կարող է ներկայացնել գրավոր՝ օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում:

Հանրային քննարկումներն իրականացվել են երեք փուլով՝ նախնական գնահատման և փորձաքննության(1-2), ինչպես նաև հիմնական գնահատման (3) գործընթացներում: Քննարկումների ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հանրությունը կողմ են արտահայտվել արևային էլեկտրակայանի կառուցմանը:

Հանրային քննարկումների երրորդ փուլում հանրությանը ներկայացվել է նախագծային փաստաթուղթը և ՇՄԱԳ հաշվետվությունը: Նախատեսվող գործունեության իրականացումը հանրության կողմից հավանության է արժանացել:

Բողոքների ընթացակարգը. Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում կներդրվի բողոքների արձագանքման մեխանիզմ (ԲԱՄ), որը հիմնականում ուղղված կլինի շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հասարակության կողմից իրականացվող գործունեության վերաբերյալ դժգոհությունների ստացմանը, գնահատմանն ու լուծմանը:

Շինարարական բոլոր տեղամասերում ապահովվելու է կոնտակտային տվյալները, պատասխանատու անձանց և անվտանգության պատասխանատուի անուն(ները), հեռախոսահամարները պարունակող պատասխանների առկայությունը:

21. Եզրահանգում.

Համաշխարհային տնտեսության զարգացման հեռանկարներում Արևային Էներգիան օգտագործվելու է տնտեսության տարբեր բնագավառներում՝ ջեռուցման, լուսավորության, տաք ջրի, ավտոտրանսպորտի, վառելիքի արտադրության, գյուղատնտեսության և այլ ոլորտներում: Արևային և քամու վերականգնվող էներգիան այսօր աշխարհում էլեկտրաէներգիայի ամենաարագ աճող աղբյուրներն են և տեխնոլոգիապես ավելի առաջադեմ, տնտեսապես մատչելի են: Սա պայմանավորված է մի շարք դրական գործոններով, ինչպիսիք են վառելիքի ծախսերի, ջերմոցային գազերի և այլ աղտոտող թափոնների արտանետումների կրճատումը: 2011 թվականին Էներգետիկայի միջազգային գործակալության զեկույցում նշվել է, որ արևային էներգիայի տեխնոլոգիաները, ինչպիսիք են ֆոտոգալվաները, արևային տաք ջուրը և կենտրոնացված արևային էներգիան, կարող են ապահովել աշխարհի էներգիայի մեկ երրորդը մինչև 2060 թվականը, սահմանափակել կլիմայի փոփոխությունը և անցնել վերականգնվող էներգիայի: Արեգակից ստացված էներգիան կարող է առանցքային դեր ունենալ համաշխարհային տնտեսությունը ապաածխաթթվայնացնելու գործընթացում և էներգախնայողության բարելավման ոլորտում:

Համաձայն Էներգետիկ Ember վերլուծական կենտրոնի զեկույցի՝ 2022 թվականին քամու և արևի արտադրության աճը ծածկել է էլեկտրաէներգիայի համաշխարհային պահանջարկի աճի 80%-ը: Քամին և արևը 2022 թվականին հասել են համաշխարհային էլեկտրաէներգիայի արտադրության ռեկորդային 12%-ի՝ մեկ տարի առաջվա 10%-ի դիմաց:

Արևային էներգիայի օգտագործումը կնպաստի Հայաստանի հանրապետության էներգետիկ անվտանգության ավելացմանը, ապավինելով բնածին, անսպառ և հիմնականում ներմուծումից անկախ ռեսուրսին, կբարձրացնի էներգետիկ համակարգի կայունությունը, կախվածությունը անօդաչուների պաշարներով հարուստ վառելիքից, կնվազեցնի շրջակա միջավայրի աղտոտումը: ՀՀ կառավարությունը խթանում է արևային և այլ այլընտրանքային կայանների կառուցման և հետագա զարգացման ներդրումային ծրագրերը՝ հատկապես չգազիֆիկացված համայնքներում: Արևային էլեկտրաէներգիայի ստացումը բավականին նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, թե շրջակա միջավայրի պահպանման, և թե մարդկության կայուն զարգացման համար, հատկապես այն դեպքում երբ հանրապետությունը հարուստ է արևային էներգիայի գոտիներով/ Globalsolaratlas.info/:

«ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊ ընկերության կողմից կառուցվող արևակայանը համահունչ է ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 24-ի «ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ, ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՎՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ 2022-2030 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼԻ (2022-2024 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ) ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԾՐԱԳԻՐ-ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» N 398-Լ որոշման պահանջներին:

Հաշվետվությունում ներառված՝ ԲՍԿՊ-ում և մոնիթորինգի պլանում առաջարկվող բոլոր մեղմող միջոցառումների իրականացվելու դեպքում «ՄԱՆԵՐՁԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊԸ-ի արևային էլեկտրակայանը և 110ԿՎ օդային գիծը կարող է կառուցվել և շահագործվել առանց

Գրականություն

1. Ճամբարակ համայնքի 2017-2021թթ. հնգամյա զարգացման ծրագիր:
2. ՇՈՂԱԿԱԹ ՀԱՄԱՅՆՔԻ 2018-2022 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀՆԳԱՄՅԱ ԾՐԱԳԻՐ Հաստատված է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Շողակաթ համայնքի ավագանու, 11,, հունվարի 2018թ. N 01-Ն որոշմամբ:
3. «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N 138 և ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի 2014թ. մարտի 17-ի՝ ՀՀՇՆ 22-04-2014 «ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՂՄՈՒԿԻՑ» ԾԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՆՈՐՄԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-Ի N 82 ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ N79-Ն հրամաններ:
4. Էներգետիկայի միջազգային գործակալությունը (IEA): Էներգախնայողության ցուցանիշներ. Քաղաքականության շրջանակ, Էդ. IEA, 2014 թ.:
5. RENEWABLES 2007 GLOBAL STATUS REPORT, Renewable Energy Policy Network for the 21st Century:
6. Մ.Վ. Գոլիցին, Ա.Մ. Գոլիցին, Ն.Վ. Պրոնինա: «Էներգիայի այլընտրանքային աղբյուրներ» Էդ. Գիտություն, Մոսկվա, 2004:
7. Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարություն արդյունաբերական մասշտաբի արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայաններ:
8. Հայաստանի հանրապետության գեղարքունիքի մարզի 2017-2025 թվականների զարգացման ռ ա զ մ ա վ ա ր ու թ յ ու ն :
9. ՀՀ Առողջապահության նախարարության 2012թ. սեպտեմբերի 19-ի «Կազմակերպություններում աշխատողների սանիտարական կենցաղային սենքերի» N 2.2..8-003-12 սանտարական կանոնները և նորմերը հաստատելու մասին թիվ 15-Ն հրաման:
10. ՀՀ կառավարության 2020թ. հուլիսի 2-ի նիստի N87 արձանագրություն:
11. ՇՊ.485.13130.2021:
12. ՀՀՇՆ II - 7.01-96 «Շինարարական կլիմայաբանություն:
13. Քաղաքաշինության նախարարի ՀՀ ՇՆ 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգ:
14. <https://chambarak.am/Pages/DocFlow/Def.aspx?nt=1&dt=Projects>, [/armland.am/](https://armland.am/):
15. <https://energyagency.am/>:

Տարածքի սեփականության իրավունքի վկայականը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎԿԱՅԱԿԱՆ
ԱՆՍՈՒԹ ԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՎԱՏՄԱՆ ԲՈՒՄԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Կադաստրի կոմիտեի

Սույն վկայականով հաստատվում է 12 օգոստոսի 2021 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)
-ՍԱՆՏԻՋԻ ՄԱՅՆԻՆԳ- ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐՃ ԳՈՒԹՅՈՒՆ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ
Մալո Գեյլարրոնիք, համայնք Շոթակառ գյուղ Արթուր 20-րդ փողոց 71

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀՈՒՔ ՀԱՆԴԻՄԱՑԱԾ ՓԱՏԱԹՂԹԵՐԸ
13.05.2021թ-ին կնքված թվով 3 վաճառքի պայմանագրեր, Անշարժ գույքի վաճառքի 14/05/2021թ. պայմանագրի , համայնքի ավագանու որոշում 29.07.2021թ. հ.62, համայնքի ղեկավարի որոշում 29.07.2021թ. հ.255-Ա

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲԼՈՒԹԱԳՐԵՐԸ
Կարաստրաֆին ծածկագիրը՝ 05-009-0267-0032
Մակերեսի չափը (ոմ)² 7,6705
Նպատակային նշանակությունը՝ Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների
Գործառնական նշանակությունը կամ նույնատեսքը՝ Էներգետիկայի
Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ԱՆՓՎԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 12082021-05-0033, գաղտնագրա՝ QSSSD5D9HYGB

Հասցեագրվել է Կադաստրի կոմիտեի կայքի վեբ-ստորագրման համակարգի միջոցով

Էջ 1/2

5. ԾՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ՄԱՐՏՈՒ ՋԻՆԹԱՆ

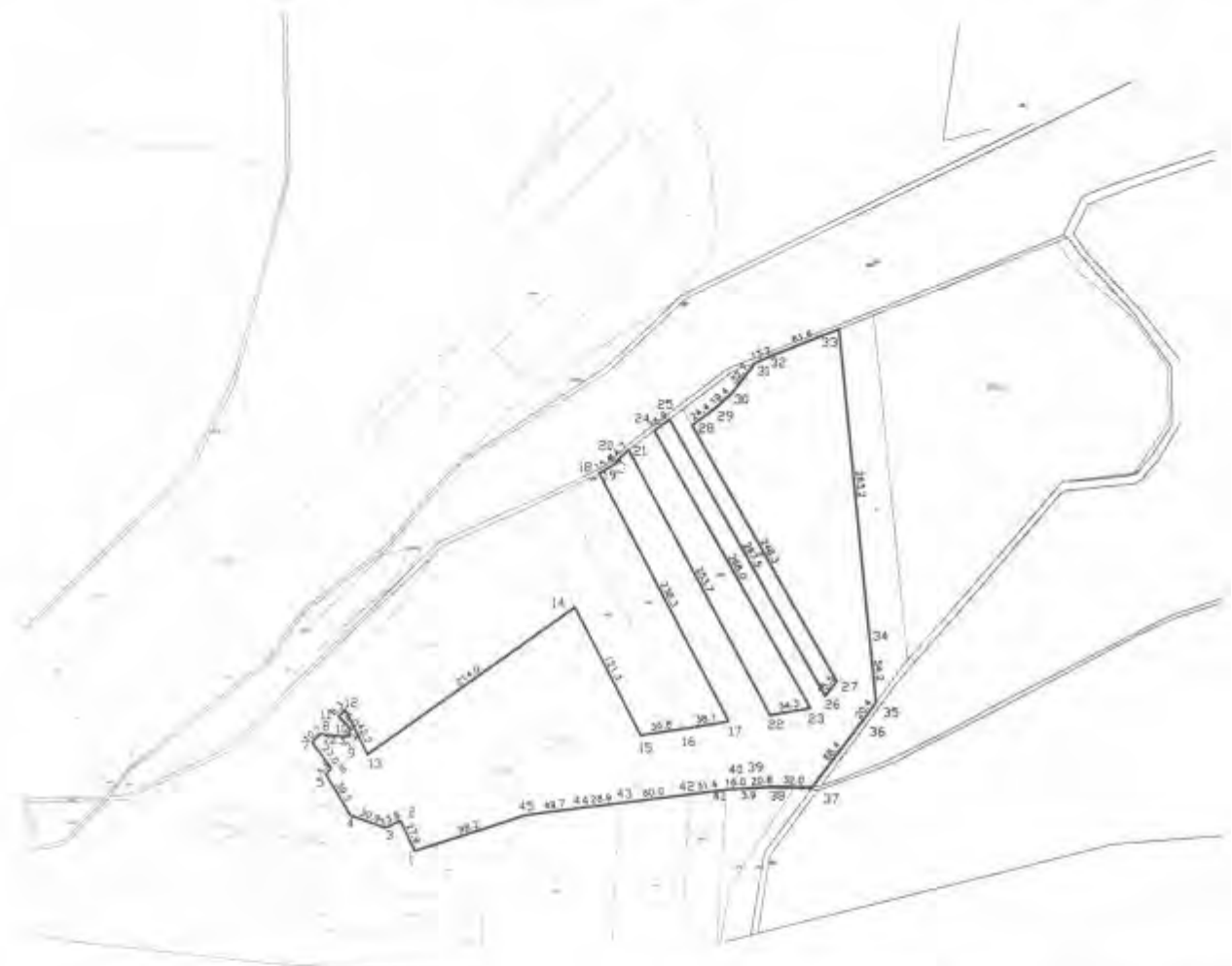
Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման նիսանական ստորաբաժանման անշարժ գույքի գլխավոր ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 12082021-05-0033, գաղտնաբառ՝ QSSSD5D9HYGB

Պատկերը բացահղել և փոփոխելու համար կարգվել է հարկային արժեքի
www.amstat.am կայքը վերջին օրը

Գեղարքունիքի մարզ
Աղբերք համայնք
Հատված կադաստրային քարտեզից
Կադաստրային ծածկագիր՝ 05-009-0267-0032
Մասշտաբ 1: 5000

Կոորդինատներ					
	X	Y	X	Y	
1	8522500.4647	4487325.3427	24	8522714.4522	4487676.4290
2	8522497.8031	4487350.8994	25	8522727.2098	4487687.0118
3	8522485.2394	4487345.0112	26	8522855.5010	4487453.1567
4	8522458.2227	4487355.6691	27	8522955.4581	4487465.0088
5	8522436.3155	4487389.7639	28	8522746.1423	4487662.7371
6	8522440.6416	4487395.1858	29	8522765.8758	4487697.0457
7	8522425.0257	4487417.2329	30	8522790.3058	4487709.9567
8	8522432.0457	4487424.5342	31	8522900.5038	4487735.8568
9	8522454.2519	4487422.1005	32	8522832.7199	4487740.5826
10	8522457.8902	4487428.3997	33	8522870.0845	4487762.9719
11	8522446.9453	4487438.8506	34	8522893.0746	4487500.7774
12	8522452.6267	4487444.8773	35	8522697.8961	4487446.8174
13	8522470.8734	4487406.8390	36	8522685.6994	4487430.4276
14	8522645.8686	4487529.9354	37	8522944.1404	4487376.0623
15	8522790.1910	4487421.4532	38	8522812.2156	4487377.3737
16	8522738.0034	4487426.8915	39	8522791.6957	4487376.2220
17	8522774.2715	4487432.6295	40	8522787.8447	4487376.0100
18	8522667.3554	4487643.3803	41	8522771.9003	4487375.1320
19	8522681.1892	4487650.9282	42	8522740.7274	4487371.3865
20	8522681.0906	4487652.5075	43	8522681.1449	4487364.4442
21	8522692.2601	4487662.7139	44	8522652.4379	4487361.1475
22	8522809.0737	4487437.5461	45	8522603.1835	4487354.8762
23	8522842.9139	4487443.2069			

սպասարկման գրասենյակ

1	8522509.4647	4487325.3427	24	8522714.4622	4487678.4259
2	8522497.8031	4487350.6994	25	8522727.2098	4487687.9118
3	8522485.2394	4487345.0112	26	8522855.5010	4487453.1567
4	8522456.2227	4487355.6691	27	8522865.4581	4487465.0088
5	8522436.3155	4487389.7639	28	8522746.1423	4487682.7371
6	8522440.6416	4487395.1858	29	8522765.8758	4487697.0457
7	8522425.0257	4487417.2329	30	8522780.3058	4487709.9567
8	8522432.0457	4487424.5342	31	8522800.5038	4487735.6568
9	8522454.2519	4487422.1005	32	8522812.7199	4487740.5626
10	8522457.6902	4487428.3997	33	8522870.0845	4487762.9719
11	8522446.9453	4487438.8506	34	8522893.0746	4487500.7774
12	8522452.6267	4487444.8773	35	8522897.8061	4487446.8174
13	8522470.8734	4487406.8390	36	8522885.6994	4487430.4276
14	8522645.8695	4487529.9354	37	8522844.1404	4487376.0923
15	8522700.1910	4487421.4532	38	8522812.2156	4487377.3737
16	8522736.6034	4487426.8916	39	8522791.6957	4487376.2220
17	8522774.2715	4487432.6285	40	8522787.8447	4487376.0100
18	8522667.3554	4487643.3603	41	8522771.9003	4487375.1320
19	8522681.1892	4487650.9282	42	8522740.7274	4487371.3885
20	8522681.6506	4487652.6075	43	8522681.1449	4487364.4442
21	8522692.2601	4487662.7139	44	8522652.4378	4487361.1475
22	8522809.0737	4487437.5461	45	8522603.1635	4487354.8762
23	8522842.9139	4487443.2069			

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ
Հ Ա Ն Ձ Ն Ա Ժ Ո Ղ Ո Վ

Էլեկտրական էներգիայի (իզոլյուցիայի) արտադրության
Լ Ի Յ Ե Ն Ձ Ի Ա
ԼԷ № 0721 (7 էջից)

Տրվում է «ՍԱՆԵՐՋԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» սահմանափակ
պատասխանատվությամբ ընկերությանը՝ մինչև
2045 թվականի մարտի 8-ը գործողության
ժամկետով,
Հայաստանի Հանրապետության հանրային
ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի
2023 թվականի մարտի 7-ի №77-Ա որոշմամբ
-1997-

Հայաստանի Հանրապետության
հանրային ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովի նախագահ՝

Գ. Բաղրամյան

« 7 » մարտի 2023 թ.

ԵՐԵՎԱՆ - 2023թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ

ELECTRIC NETWORKS OF ARMENIA

ЭЛЕКТРИЧЕСКИЕ СЕТИ АРМЕНИИ

«Շ Երևան, Ա. Արմենակյան փողոց 127»

№ S-110/0058-1/1-Հ

«04» 08 2023թ.

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ԲԱՇԽՄԱՆ ՑԱՆՑԻՆ ՄԻԱՑՄԱՆ (ԱՐՏԱԴՐՈՂԻ ՄԻԱՑՈՒՄ)

Տրվում է
Պատճենը

«ՍԱՆԵՐՋԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊ ընկերությանը
«Գեղամա» մ/ճ-ի գլխավոր ճարտարագետ
Հ.Մանուկյանին
«Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի
օպերատոր» ՓԲԸ գլխավոր ճարտարագետ
Գ.Բայանին
«Սաներջի»

Արևային կայանի անվանումը
Կայանի կառուցման հասցեն

Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Շողակաթ
գյուղ Աղբերք 20-րդ փողոց 71
(կար. ծածկագիր՝ 05-009-0267-0032)

ԼՔ № 0721

Լիցենզիայի համարը
Արևային կայանի հզորությունը
Բաշխման ցանցին միացման կետի լարումը

4945 կՎտ

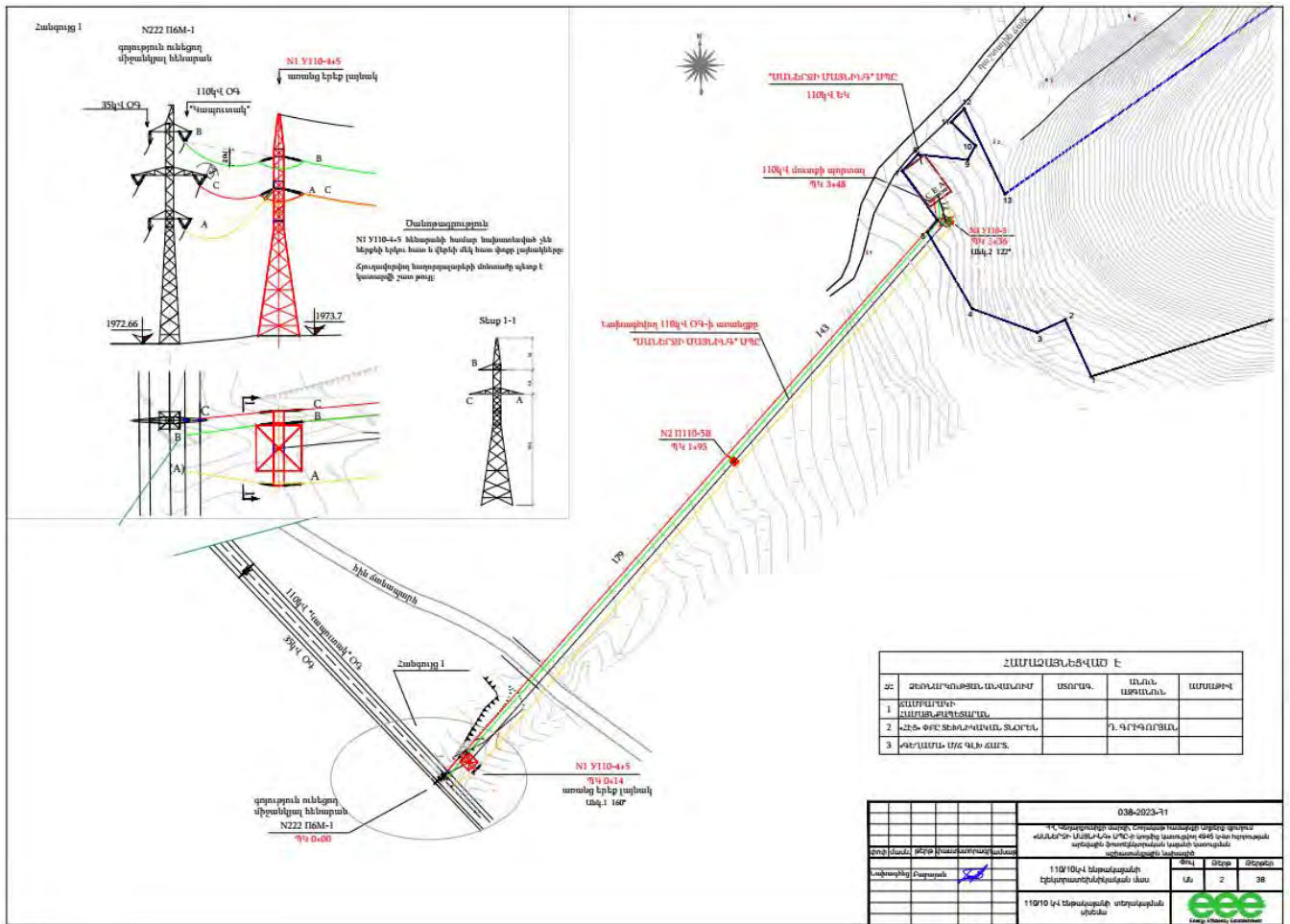
110 կՎ

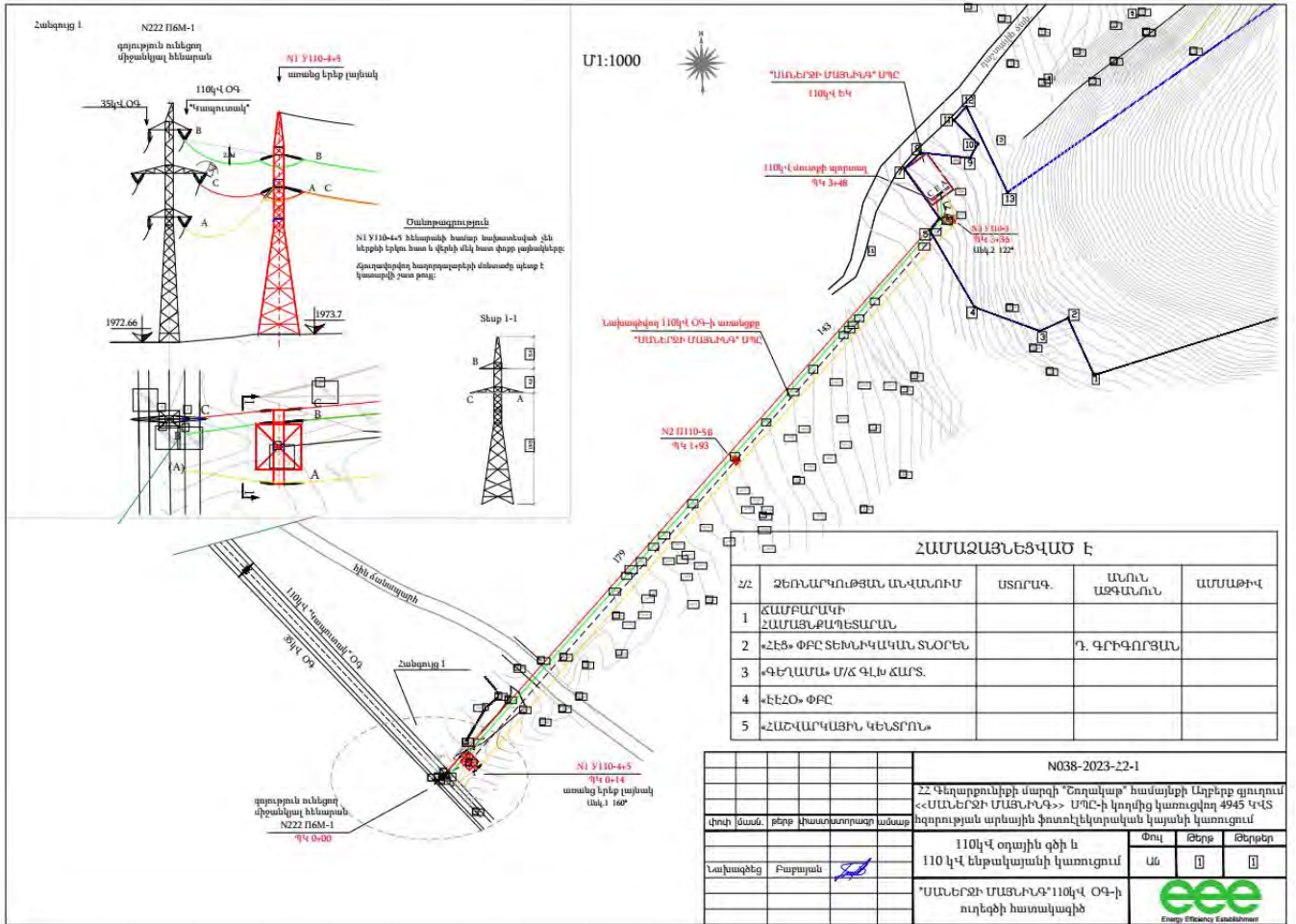
- Արևային կայանի տարածքում կառուցել 6300 կՎԱ 110/0,8/0,8 կՎ ենթակայան:
- Ենթակայանը միացնել «Կապուտակ» 110 կՎ օդային գծի թիվ 222 միջանկյալ հենարանին՝ կառուցելով մոտ 300մ 110 կՎ էլեկտրահաղորդման գիծ, նախապես ճյուղավորման հենարանին կից տեղադրելով համապատասխան տիպի հենարան:
- Ռելեական պաշտպանությունը և ավտոմատիկան (ՌՊԱ) նախատեսել համաձայն ՀՀ կառավարության 2008 թվականի հունվարի 17-ի N42-Ն որոշմամբ հաստատված էլեկտրատեղակայանների պաշտպանության և ավտոմատիկայի սարքվածքին ներկայացվող պահանջների, տեխնիկական կանոնակարգի, ՌՊԱ սարքվածքների ծավալը և սկզբունքները համաձայնեցնելով «ՀԷՑ» ՓԲ և «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերությունների հետ:
- Արևային կայանի էլեկտրական մասի նախագիծը նախապես համաձայնեցնել «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության տեխնիկական տնօրինության, «Հաշվարկային Կենտրոն», «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերությունների և համապատասխան այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների հետ:
- Հաշվառքի սարքերի տեղադրման կետը՝ ԵԿ-ում տրանսֆորմատորի 110 կՎ լարման կողմում, համաձայն ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 25 դեկտեմբերի 2019 թվականի N 522-Ն որոշմամբ հաստատված ԷՄՇ կանոնների թիվ 38 գլխի պահանջների, տեղադրել և օրինականացնել նրկվող հաշվառք իրականացնող (Реепер) հաշվառքի սարքեր (էլեկտրաէներգիայի հաշվիչի, հոսանքի և լարման չափիչ տրանսֆորմատորների միացությունների համախումբ):
- «ՀԷՑ» ՓԲԸ կողմից 05.05.2023թ. տրված N S-110/0058-1-Հ տեխնիկական պայմանները համարել անվավեր:
- Արևային կայանի միացումը բաշխման ցանցին կիրականացվի՝ ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված գործարկման եզրակացության, «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության կողմից տրված լարման կարգադրության առկայության դեպքում

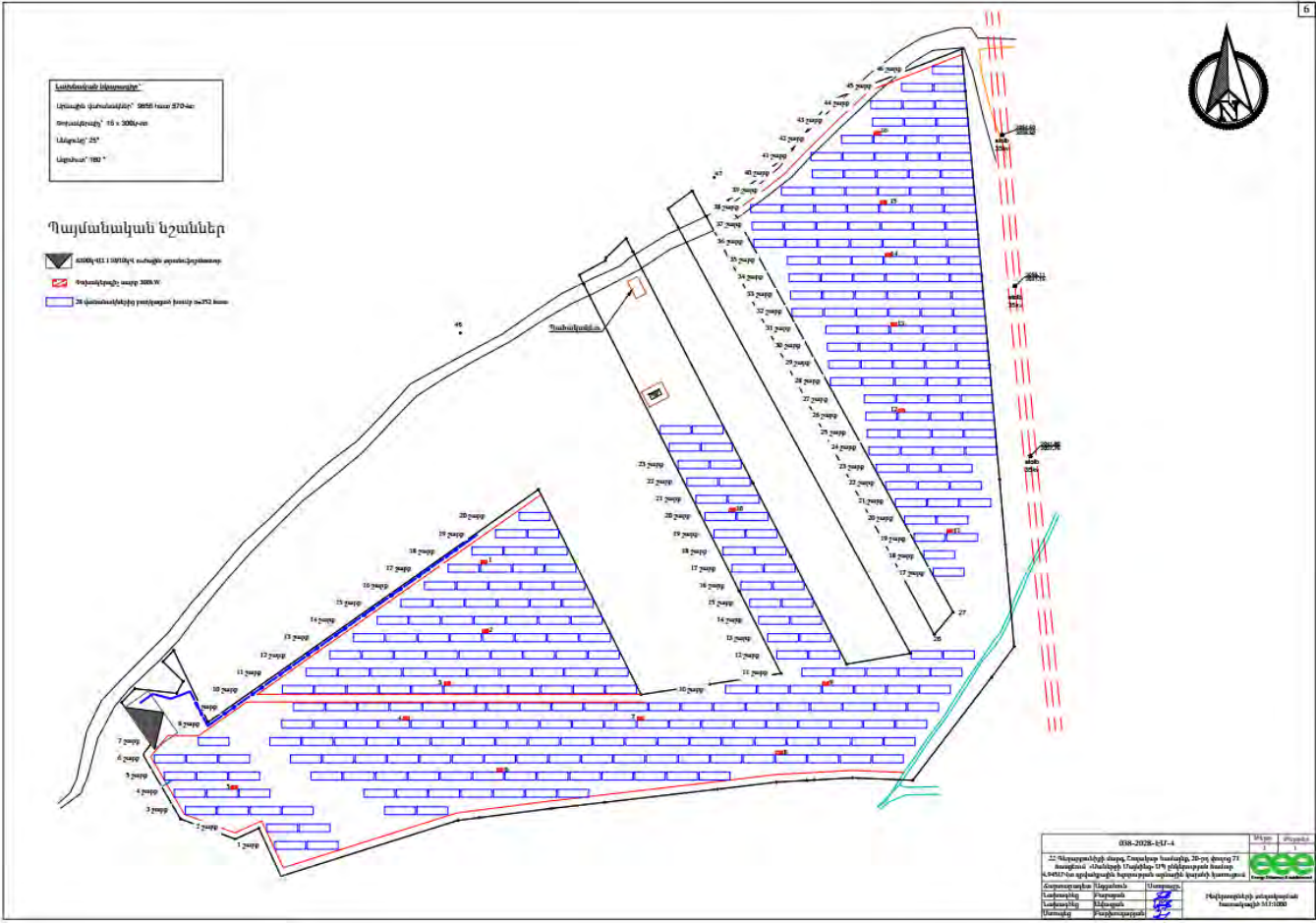
- Բաշխման ցանցին միացման աշխատանքները իրականացնել համաձայն նախագծի՝ լիցենզավորված կազմակերպության միջոցով:
- Տեխնիկական պայմանների կարգուման ժամկետը մինչև Արտադրության լիցենզիայով ամրագրված կետի կառուցման ժամանակահատվածը:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՏՆՕՐԵՆ

Դ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱՐԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԱՅՅԱՆՈՑ ԲԱՂՎԱԾՔ ան 2023-08-16

«ՍԱՆԵՐՋԻ ՄԱՅՆԻՆԳ»

Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն (ՍՊԸ)

Գրանցման համար 273.110.1166678

Հիմնադրման տարի 2021

Գրանցման ամսաթիվ 2021-03-09

Գործունեության ժամկետ Անժամկետ

Կարգավիճակ Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) 52541004

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) 02838184

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովագրի ծածկագիր) 46116678

Էլ. փոստ narektonoyans@mail.ru

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե Ղափանցյան / 63/3 ԱՐԱԲԿԻՐ 0014 ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հեռախոս -

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Պաշտոն Տնօրեն

Անուն Ազգանուն ՆԱՐԵԿ ՏՈՆՈՅԱՆ ՍԵՐՈԲԻ

Անձնագրային տվյալներ AS0338788 2018-08-17 004

Հասցե ԿՈՄԻՏԱԿԻ Պ. / Շ / 50 / 9 բն, ԱՐԱԲԿԻՐ 0012 ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տեղեկություններ իրավահաջորդության / իրավանախորհրդության վերաբերյալ

Իրավանախորհրդ(ներ) գրառված չեն

Տեղեկությունների կանոնադրական կապիտալի չափի մասին

Կանոնադրական կապիտալի չափը << դրամով՝ 5000

Մասնակիցներ

Անուն Ազգանուն / Անվանում	Գրանցամատյանում գրառման ամսաթիվ	Բաժնեմասի չափը	Բաժնեմասի չափը << դրամով
ՌՕԺԷ ՄԱՍԱՔԻ Անձնագրի հ/հ A07303373 2022-11-15 տրվ. ԱՄՆ ՊԵՏ. Ի կողմից ՀԾՀ գրառված չէ Հասցե՝ ԹԱՄԱՆՅԱՆ Փ. / Ե / 1 / 21 ԲՆ. ԿԵՆՏՐՈՆ 0009 ԵՐԵՎԱՆ, ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ	2021-03-09	100 %	5000

Պետական միասնական գրանցամատյանում կատարված փոփոխություններ

Գրանցման ամսաթիվ	Փոփոխություններ
2022-03-15	Մասնակիցների փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2022-12-28	Պաշտոնական կայքի և/կամ էլ.փոստի մասին տեղեկությունների գրառում Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն) Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն
2023-01-19	Մասնակիցների փոփոխություն Մասնակիցների տվյալների փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2023-02-02	Պաշտոնական կայքի և/կամ էլ.փոստի մասին տվյալների փոփոխություն Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն
2023-02-08	Իրավաբանական հասցեի փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2023-08-16	Մասնակիցների փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (նոր խմբագրությամբ կանոնադրություն)

Քաղվածքը տրամադրող՝ ՌԻՆԻՎԵՐՍԱԿ ԲԻԶՆԵՍ ԱՍՏՈՂՆԱՍ
 տորազրույթ
 Քաղվածքի տրամադրման ամսաթիվ՝ 2023-08-16

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ

ELECTRIC NETWORKS OF ARMENIA

ЭЛЕКТРИЧЕСКИЕ СЕТИ АРМЕНИИ

«Շ Երևան, Ա. Արմենակյան փողոց 127»

№ S-110/0058-1/1-Հ

«04» 08 2023թ.

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ԲԱՇԽՄԱՆ ՑԱՆՑԻՆ ՄԻԱՑՄԱՆ (ԱՐՏԱԴՐՈՂԻ ՄԻԱՑՈՒՄ)

Տրվում է
Պատճենը

«ՍԱՆԵՐՋԻ ՄԱՅՆԻՆԳ» ՍՊ ընկերությանը
«Գեղամա» մ/ճ-ի գլխավոր ճարտարագետ
Հ.Մանուկյանին
«Էլեկտրաէներգետիկական համակարգի
օպերատոր» ՓԲԸ գլխավոր ճարտարագետ
Գ.Բայանին
«Սաներջի»

Արևային կայանի անվանումը
Կայանի կառուցման հասցեն

Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Շողակաթ
գյուղ Աղբերք 20-րդ փողոց 71
(կար. ծածկագիր՝ 05-009-0267-0032)

ԼՔ № 0721

Լիցենզիայի համարը
Արևային կայանի հզորությունը
Բաշխման ցանցին միացման կետի լարումը

4945 կՎտ

110 կՎ

- Արևային կայանի տարածքում կառուցել 6300 կՎԱ 110/0,8/0,8 կՎ ենթակայան:
- Ենթակայանը միացնել «Կապուտակ» 110 կՎ օդային գծի թիվ 222 միջանկյալ հենարանին՝ կառուցելով մոտ 300մ 110 կՎ էլեկտրահաղորդման գիծ, նախապես ճյուղավորման հենարանին կից տեղադրելով համապատասխան տիպի հենարան:
- Ռելեական պաշտպանությունը և ավտոմատիկան (ՌՊԱ) նախատեսել համաձայն ՀՀ կառավարության 2008 թվականի հունվարի 17-ի N42-Ն որոշմամբ հաստատված էլեկտրատեղակայանների պաշտպանության և ավտոմատիկայի սարքվածքին ներկայացվող պահանջների, տեխնիկական կանոնակարգի, ՌՊԱ սարքվածքների ծավալը և սկզբունքները համաձայնեցնելով «ՀԷՑ» ՓԲ և «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերությունների հետ:
- Արևային կայանի էլեկտրական մասի նախագիծը նախապես համաձայնեցնել «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության տեխնիկական տնօրինության, «Հաշվարկային Կենտրոն», «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերությունների և համապատասխան այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների հետ:
- Հաշվառքի սարքերի տեղադրման կետը՝ ԵԿ-ում տրանսֆորմատորի 110 կՎ լարման կողմում, համաձայն ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 25 դեկտեմբերի 2019 թվականի N 522-Ն որոշմամբ հաստատված ԷՄՇ կանոնների թիվ 38 գլխի պահանջների, տեղադրել և օրինականացնել նրկվող հաշվառք իրականացնող (Реепер) հաշվառքի սարքեր (էլեկտրաէներգիայի հաշվիչի, հոսանքի և լարման չափիչ տրանսֆորմատորների միացությունների համախումբ):
- «ՀԷՑ» ՓԲԸ կողմից 05.05.2023թ. տրված N S-110/0058-1-Հ տեխնիկական պայմանները համարել անվավեր:
- Արևային կայանի միացումը բաշխման ցանցին կիրականացվի՝ ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված գործարկման եզրակացության, «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության կողմից տրված լարման կարգադրության առկայության դեպքում

- Բաշխման ցանցին միացման աշխատանքները իրականացնել համաձայն նախագծի՝ լիցենզավորված կազմակերպության միջոցով:
- Տեխնիկական պայմանների կարգուման ժամկետը մինչև Արտադրության լիցենզիայով ամրագրված կայանի կառուցման ժամանակահատվածը:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՏՆՕՐԵՆ

Դ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ
ՃԱՄԲԱՐԱԿ ՀԱՄԱՅՆՔ**

ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ (ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՐԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N 54-Ճ

17 հոկտեմբեր 2023թ.

Օբյեկտ	<p>Նոր կառուցվող արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայան 5000 կվտ հզորությամբ արևային ֆոտովոլտային կայան 4-րդ կատեգորիա</p>
Մեկ փուլով	<p>(Օբյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, վերականգնում, գործառնական նշանակության գյուղատնտեսություն, հավերժ բնորոշումը, հզորությունը, օբյեկտի կայանի անվանումը (կատեգորիան))</p> <p>Նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար</p>
(նախագծման փուլերը և անվ)	
Գտնվելու վայրը	<p>ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ Ճամբարակ համայնք Աղբերք բնակավայր 20 փողոց 71</p> <p>(նաղով, հասցեի, փողոցի անվանումները, շենքի նամակը, հողամասի ծածկագիրը)</p>
Կառուցապանուղ	<p>, «ՍԱՆԵՐՁԻ ՄԱՑՆԻՆԳ » ը Երևան, Դափանցյան 63/3 Արաբկիր 0014, +374 98-26-85-03 02838184</p> <p>(կառուցապանության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, քննարկման փուլը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)</p>
Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը	<p>Կառուցապատողի կողմից տրված 11.10.2023թ N Դ-506 դիմում հայտը</p> <p>(կառուցապատման նպատակով հայտատուի հանրապետության օրենսդրությանը սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման փուլում կողմնակց հաստատող անձի անունը (փաստաթուղթը))</p>
Առաջադրանքի գործողության ժամկետը	<p>Մեկ տարի</p> <p>(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին խանայատեսչության)</p>

**ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ
(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)**

1. Հողամասը գտնվում է	<p>Ճամբարակ համայնքի Աղբերք բնակավայրի Էներգետիկ նշանակության գոտում</p> <p>(հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջակայքում, դրա նպատակային և օրոճատեսչական նշանակությունը)</p>
2. (*) Հողամասի չափերը	<p>7.6705 հա</p> <p>(հողամասի սահմանները՝ կողովնատային նշանաբանով, սակեղանը (հա))</p>
3. Հողամասի անկա վիճակը	<p>Հարթ, թեք և մասնակի թեք ռելիեֆ</p> <p>(թեղի միջնաշրջը, շենքերի (այդ թվում՝ քանդման ենթակա) անկյունքները (տարածությունը, նշանակությունը, հարկայնությունը, շինարարական նպատեղը և այլն))</p>

4.(*) Տրանսպորտային պայմանները

5. Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

(ընթացակարգի մասին, կոչերը, բազմաբազմաբարձրման, տարբեր մասնակարգման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)

6.(*) Կից հողամասեր

7. Քննության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)

8.(*) Հատակագծային սահմանափակումներ

(կանաչապատումը, քարեկարգումը և այլն)

Հանդամիցյան ճանապարհներ

(ճանապարհների ակադրությունը, երկաթուղային լուծակարգի մոտեցումները և այլն)

Չկա

(Նախաքիչից իրականացվելու կամ կից տարածքներ անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորերեկայ)

Այլ հողերին կից

(կից հողերը/տարածքները/ սահմանումը և դրանց տեսակները՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի)

Չկա

(հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

Չկա

(տեղանքում գործող արտադրական, պաշտպանական օբյեկտների, ինժեներատրանսպորտային ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նշանումը սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

ՆԱԽԱԳՃԱՅԻՆ ՊԱՅԱՆՁՆԵՐ

(առադանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջներ

Նախատեսել տարածքում տեղադրել 5000 կվտ հզորությամբ Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայան և կառուցել օպերատորական շինություն, 110/08,08, կՎ 6300 կՎԱ հզորությամբ տրանսֆորմատորային ենթակայան: Տարածքի ցանկապատում, արտաքին լուսավորության ցանցի և տեսանկարահանող սարքերի տեղադրում

(Ելնելով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և ներմաշինարարական փաստաթղթերի պահանջներին, սակայն բարձրագույնագույն ճիշդագույն փաստաթղթերի դրույթներին կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կազմավորված (կազմավորվող) քաղաքաշինական ֆուկսիոնալ պահանջներին, առաջարկություններ ճակատների մշակման, տարվածքի, արտաքին դրոշմի, պատմամշակութային հուշարձանների և գույնային լուծումների մեթադրագ)

1500 մ

Այլ հողերին կից

5մ

Չկա

Չկա

Չկա

Չկա

Պահանջներ՝ գոյություն ունեցող և նախազգծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ

9.1.(*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)

9.2.(*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)

9.3. թույլատրելի բարձրությունը (մետր)

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառույցի (կառույցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)

9.5. կառուցապատման տոկոսը (կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

9.6. կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

9.7. այլ պահանջներ

10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը

11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները

12.(*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

- 12.1.(*) ջրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում
- 12.2.(*) էլեկտրամատակարարում
- 12.3.(*) գազամատակարարում
- 12.4.(*) էլեկտրոնային հաղորդակցության մատչելի և անվտանգ կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադրիչը
- 12.5.թուլջ հոսանքներ
- 12.6.արլախանություն
- 13.Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում
- 14.Բարեկարգում
- 15.Շինարարական նյութեր
- 16.Պաշտպանական կառույցներ
- 17.Յակահրդեհային պահանջներ
- 18.Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ
- 19.Շրջակա միջավայրի պահպանում
- 20.Շինարարության կազմակերպում
- 21.Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

- 22.Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ
- 23.Միջանկյալ համաձայնեցում
- 24.Հանարակական քննարկումներ
- 25.Համաձայնեցումների կամ մասնագիտական եզրակացությունների ստացում

Չկա (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական սպասումները)
Չկա (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական սպասումները)
Չկա (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական սպասումները)
Չկա (համաձայն N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթամտով սահմանված էլակտրոնային տվյալների)
Չկա
Կատարել մինչև 5 կմ
Իրականացնել որոշ հատվածի գրունտի հանում և տեղում փոխում (տեղիկի կազմակերպման, ջրամեծացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)
Չի պահանջվում (անտառաֆորմային պահպանության մեթոդներով պահանջները կամազատվածում, ճարտարապետական փոքր ձևերի ցանկացածում, զովադր և այլն)
Տեղական և արտերկրից ներկվող շինանյութեր (շինարարական նյութերի օգտագործման առաջադրությունները տակնների, ծակտնների լուծումների, արտաքին դեմքերի պատահանների վերաբերյալ)
Չի պահանջվում (արտապարտ իրախիմակներում մատուցել և օրենքների պաշտպանության միջոցառումները)
Պահպանել հակահրդեհային անվտանգության նորմերը (հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)
Չի պահանջվում
Չկան (չիջակա միջավայրը կտանգալոր սահմանային քայքայելու միջոցառումները)
Չկան (առաջադրությունները շինարարության հետ կապված անշարժական սահմանային սահմանային քայքայելու տեխնոլոգիան և տրանսպորտի անվտանգության աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ)
17/10/2023-ից մինչև 17/10/2024-ը, (կշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)
Համալիր փորձաքննություն (Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծի օրաշրջանակները)՝ (որում նախադրել համապատասխան իրականացում ակտիվ)
Ճամբարակի համայնքապետարանի հետ (իրավասու մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը նախատեսված դեպքում շահագրգիռ մարմինների հետ էպիզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, կշվում է նաև առաջադրանքի փորձուման ինստիտուտները՝ N 1 հավելվածի 57-րդ կետով քայքայված դեպքում)
Ըստ օրենքով սահմանված կարգի (Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը սահմանված դեպքում և կարգով)
(կշվում են տվյալ օրենքի համաձայնեցման՝ օրենքով սահմանված պահանջները՝ առաջադրանքների ու իրականացման փուլերում և այլ (հազորված մարմինները հետ, ինչպես նաև N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված

դնաբերում՝ ինժեներական ենթակառուցվածքի
սովականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների
տեղադրում
27. Այլ պայմաններ

Ձև

Ձև

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱԿԱՐ՝

Կ.Տ.

Վազգեն Ադամյան